

Masteroppgave

"Politiker 2.0?"

- en studie av lokalpolitikeres deltakelse på Facebook.

Av

Eirik Rustad.

Masteroppgaven er gjennomført som et ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som sådan. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

Veileder:
Øystein Sæbø

Universitetet i Agder, Kristiansand

16.12.2012

FORORD

Etter snart 10 år ved universitetet, både som student og arbeidstaker, markerer innleveringen av denne oppgaven slutten på en reise og begynnelsen på en ny. Jeg takker for mange fine lærerike år. Jeg håper jeg også har bidratt med noe tilbake.

Så lenge jeg kan huske har jeg vært interessert i både politikk og teknologi. Hvordan teknologi kan påvirke, utvide eller innskrenke politikkenes handlingsrom er det mest spennende jeg kunne tenkt meg å studere. Derfor rettes også en stor takk til Universitetet i Agder for å legge til rette for at jeg fikk gi mitt bidrag på dette feltet og for å ha investert i et godt faglig miljø å støtte seg på.

Jeg vil spesielt takke min kloke og pedagogisk uovertrufne veileder Øystein Sæbø. I tillegg til å være en knakende god kar har han vært en pådriver og optimist i møte med en student som har til vane å påta seg alt for mange spennende ting på en gang.

En uvurderlig takk rettes også til min kone Margrete som med stort pågangsmot har stilt opp mer enn kan forventes. Når vi ventet vårt andre barn under en måned før innlevering skjønnte jeg at det måtte bli en tøff periode. Du har gjort en nesten mirakuløs jobb med å legge til rette for at jeg fikk fullført. Jeg er deg evig takknemlig og jeg gleder meg til mer normalt familieliv fremover.

Takk rettes også til mine medstudenter opp i gjennom, mange verdensproblemer har vi løst sammen og jeg tviler ikke på at noen av dere vil være i posisjon til å få gjort noe med dem etter hvert.

Når jeg nå endelig leverer min masteroppgave er det og med et snev av vemod. Får jeg muligheten til noen gang og jobbe så intensivt og i dybden på noe så spennende? Tiden vil vise men jeg er klar til ny giv i nye utfordringer. Med meg på reisen tar jeg med meg faglige kvaliteter og forhåpentligvis et snev av dannelse.

God natt og adjø

Eirik Rustad

Trondheim, 16.12.12

Innhold

FORORD	2
1. INNLEDNING.....	6
1.1 Beskrivelse av problemstilling	9
1.2. Rapportens struktur	10
2. Bakgrunn, relatert forskning og teori	11
2.1. Bakteppe: Et demokrati i endring.	12
2.2. Hvorfor lokalpolitikere?	15
2.3. Den offentlige sfære, folkemening og demokrati.	17
2.3.1. Den offentlige sfære, folkemening og demokrati i en ny teknologisk virkelighet.	22
2.4. E-demokrati	25
2.4.1. Ulike e-demokratiaktiviteter:	26
2.4.2. E-deltakelse	29
2.4.3. Sosiale medier.....	31
2.4.4. Facebook.....	35
2.4.5. Fire idealmodeller for eDemokrati.....	39
2.4.6. "Enterprise 2.0"	42
2.5. «DELTAR»	45
2.5.1. Oppsummering og modell.....	48
3. Metode.....	50
3.1. Kvalitativ metode.....	51
3.2. Innsamlingsmetode og metodologisk tilnærming	52
3.3. Metodekrav.....	56
3.1.3 Intervju og informanter	58
Analyseprosess.....	60
4. Presentasjon av funn	61
4.1. Dialog.....	61
4.2 Endringsvilje.....	65
4.3. Lyttende.....	71

Rop! ... eller rop om hjelp?.....	71
4.4. Tydelig.....	76
4.5. Alle.....	82
4.6. Ressurser	88
4.7. Oppsummering.....	97
5. Diskusjon.....	98
5.1. Dialog.....	98
5.2. Endringsvilje.....	99
5.3. Lyttende.....	102
5.4. Tydelig.....	103
5.5. Alle.....	106
5.6. Ressurser	108
5.7. Oppsummering.....	109
6. Konklusjon.....	117
Referanser:	119
Vedlegg 1, intervjuguide.....	123
Vedlegg 7 Facebook-analyse.....	125

1. INNLEDNING

Fra 60-tallet har medielandskapet forandret seg betydelig. Avismediet utvikler seg fra å være rene partiaviser til å bli en selvstendig aktør som ikke lenger kun var et talerør for et parti. Partisplittelser som tidligere førte til kamp om redaksjonell kontroll er utenkelig i dag (Slaata, 2003:58).

Denne transformasjonen endret maktbalansen og ikke minst måten partiene måtte forholde seg til mediene på. Dagsordens-funksjonen ga mye makt til aviser som tidligere hadde blitt i større eller mindre grad diktert standpunkter og hva man skulle skrive. I et gjensidig avhengighetsforhold har politikere måttet tilpasse seg en ny medievirkelighet.

Oppmerksomhet rundt saker er avgjørende for utfall av valg og støtte til partiene. Men i nyere tid har andre arenaer for kommunikasjon med velgere oppstått. Sosiale medier som Facebook, Twitter, LinkedIn og Youtube åpner opp for flere og ulike bruksområder. De har til felles at de kan være en ufiltrert og uredigert toveiskanal med borgerne, både for parti og enkeltpersoner.

Hvordan denne brukes og hvilken effekt den har er således viktig for å forstå hvordan politikere samhandler med velgere utenfor de tradisjonelle deltakelseskanalene som makt- og demokratiutredningen (2003) dokumenterer er svekket og fragmenterte (Østerud et al., 2003).

Teknologiske fremskritt gjør det mulig for oss å dele opplevelser og meninger med hverandre øyeblikkelig, billig og på tvers av geografisk plassering. Det forandrer måten vi samhandler med hverandre. Der hvor du tidligere ringte noen på fasttelefonen for å avtale noe, kan du nå opprette en hendelse på Facebook og invitere hvem du måtte ønske. Ikke bare er denne teknologien tilgjengelig for de fleste, men den er allerede tatt i bruk av store deler av befolkningen.

Den tyske sosiologen Jürgen Habermas fikk stor oppmerksomhet for: "Strukturwandel der Öffentlichkeit" som utkom i 1962 og som fikk fornyet relevans med engelsk oversettelse i 1989. Veien til et styrket demokrati vis a vis en utvikling hvor makt blir konsentrert hos organisasjoner, profesjonelle politikere og media konglomerater måtte skje gjennom økt dialog og deltakelse (Jensen, 2003:29).

Sosiale medier som en arena for dialog og deltakelse, og dermed kilde til økt demokrati innenfor forskning på e-deltakelse henter fremdeles mye fra tanken om en opplyst offentlig sfære. Det normative konseptet om en «offentlige sfære» hvor deltakelse finner sted har også en sentral plass i mye akademisk litteratur på tvers av fagtradisjoner.

Ideen om samtalens kraft i opplysningens tjeneste er eldre enn Habermas. Fra Agora i Athen til Facebook-grupper har mennesker møttes for å diskutere offentlige anliggender.

Frem til nylig har slike kontaktflater hvor dette kan finne sted inkludert, men ikke begrenset seg til, leserinnlegg i aviser, åpne debatter i offentlig regi, personlig kontakt på telefon, e-post eller brev. Sosiale medier bedømmes av noen til å være en ny slik kontaktflate. Men vi vet foreløpig lite om hvordan forholdet mellom politiker og borger forholder seg i denne kanalen. Facebook fantes ikke for ti år siden, allikevel er nå over 2,7 millioner nordmenn og over 1 milliard mennesker globalt en del av nettverket.¹

I statsvitenskap har vi en etablert tradisjon for å studere forholdet mellom velger og valgt. Dette gjøres i dag, fortrinnsvis gjennom valgstudier, politisk kommunikasjon og tradisjonelle demokratistudier. Disse fagtradisjonene egner seg godt til å forklare institusjonelle omgivelser og mer generelle utviklingsmønstre, men egner seg ikke like godt til å forklare betydningen av informasjonsteknologiske fremskrittets påvirkning på samme forhold. Med kun et

---

¹ <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/norway> og <http://newsroom.fb.com/Timeline> lest 07.12.2012

statsvitenskapelig begrepsapparat vil jeg kunne få begrenset innsikt når jeg skal studere lokalpolitikeres deltakelse på Facebook.

E-deltakelse er en fagretning innenfor fagfeltet E-demokrati som har sitt utspring i IS-studier. E-deltakelse har forenklet sagt fokus på borgeres deltagelse i politiske prosesser (Johannessen, 2009:1). Denne fagtradisjonen gjør det naturlig å se på kunnskap og teori generert av disse miljøene for å kunne skape forståelse for politikeres deltakelse på Facebook.

Studier som fokuserer på politikerens rolle i E-demokratiprojekter er få (Sæbø, et al, 2008:406). Ofte er det fokus på borgerens rolle, eller politikere som gruppe som blir studert (Sæbø, 2011 og Sæbø, et al, 2008). Mangelen på forskningslitteratur, som fokuserer på akkurat denne rollen i en slik kontekst, gjør det mer aktuelt å velge en slik tilnærming.

Med denne studien ønsker jeg å forstå politikeres deltakelse på en sosial media-plattform plassert i en demokratisk tradisjon som ser dialog og deltakelse som sentrale elementer i et legitimt demokrati. Bakteppet er svekket deltakelse i de tradisjonelle deltakelseskanalene og en teknologisk utvikling som har gitt potensielt nye deltakelseskanaler.

Gjennom oppgaven vil jeg operere med en struktur og rød tråd som forbinder problemstilling, teori og diskusjon av presentert empiri som vil gjøre meg i stand til å svare på problemstillingen.

1.1 Beskrivelse av problemstilling

Jeg formulerer oppgavens problemstilling som følger:

Hvordan deltar lokalpolitikere på Facebook?

Motivasjonen for denne oppgaven ligger i det spennende krysningspunktet mellom teknologi og politikk. Mer spesifikt vil jeg se på hvordan lokalpolitikere i Kristiansand deltar på Facebook som et sosialt medie for kontakt med borgere.

En slik deskriptiv analyse av tingenes tilstand vil være av begrenset verdi. Det er derfor lagt vekk på forskningsspørsmål som fanger opp andre dimensjoner enn det som vil kunne bli en ren tilstandsrapport.

Studien er relevant fordi folkestyrets forvitring, som makt- og demokratiutredningen kaller det, kjennetegnes ved stadig mindre deltakelse i tradisjonelle kanaler for deltakelse (Makt- og demokratiutredningen, 2003:59).

Kan politikernes bruk av sosiale medier sees i en forlengelse av denne samfunnsutviklingen, ved at kontakt mellom borger og politiker er forbeholdt likesinnede i ekkokamre, eller innebærer bruken lavere terskel og økt kontakt mellom politiker og borger? Ved hjelp av empiri og teori ønsker jeg å reflektere rundt disse temaene. Følgende forskningsspørsmål søkes belyst for å kunne gjøre dette:

Hvem snakker lokalpolitikeren til og med?

Fra NOUen: Ungdom, makt og medvirkning vet vi at unge er sammenlignbart mer politiske engasjerte i de sosiale mediene enn andre grupper. Dette er interessant fordi ungdom er blant de gruppene som er minst representert i de tradisjonelle kanalene for deltakelse (NOU, 2011:10). Det trenger ikke å bety at

lokalpolitikeren på Facebook snakker med denne eller andre marginaliserte grupper. Det vil derfor være viktig å se på sammensetningen av hvem lokalpolitikeren mener de snakker med. Spørsmålet inneholder også en annen dimensjon illustrert ved til/med grepet, benytter lokalpolitikeren det sosiale mediet som en megafon eller finner det sted dialog?

Hvorfor deltar lokalpolitikeren på Facebook?

Hva er motivasjonen(e) for å benytte det sosiale mediet? Antar det en offentlig eller privat karakter? Ved å finne ut om det sosiale mediet benyttes til:

- personlig deling av aktivitet mellom nære venner og familie
- som verktøy for synliggjøring av egen og andres politiske aktivitet
- som verktøy for å oppnå dialog med meningsfeller og meningsmotstandere

eller en kombinasjon av det ovennevnte, ønsker jeg å få innblikk i lokalpolitikerenes motivasjon.

Det er rimelig å anta at borgeres kontakt med politikere kan ha endret seg i takt med teknologisk utvikling. Jeg vil som et underpunkt til forskningsspørsmålet: ***Hvorfor deltar lokalpolitikeren på Facebook?*** be politikeren vurdere Facebook opp mot andre tradisjonelle kanaler som avisinnlegg,

1.2. Rapportens struktur

Oppgaven er delt opp i seks hovedkapitler. Kapittel en inneholder innledning og presentasjon av problemstilling med forskningsspørsmål. Kapittel to tar for seg relatert forskning på E-demokrati og demokratiteori og kapittel tre drøfter metodevalg og gjennomføring. Kapittel fire presenterer de funn som empiri har avdekket og kapittel fem drøfter disse opp mot teori og problemstilling. I kapittel seks følger en oppsummering av sentrale funn og hvilke svakheter som er identifisert i studien.

2. Bakgrunn, relatert forskning og teori

Ulike e-demokratiprojekter hvor innbyggere og politikere har blitt invitert til portaler for debatt har hatt begrenset suksess (Sæbø, 2007). Med sosiale medier som Facebook, hvor over 2,7 millioner nordmenn nå er medlem, så møtes innbyggere og politikere på en plattform de allerede er medlem og er aktive deltakere av.

Jeg forutsetter at innbyggerinvolvering har en viktig demokratisk funksjon.

Da følger det at også de kanaler hvor politikere og borgere kan delta sammen rettferdiggjør nærmere studier.

I en litteraturstudie fra 2011 av publiserte artikler i akademiske tidsskrifter om Facebook er det registrert 11 artikler som kategoriseres som «meningsutveksling og politisk engasjement». Dette inkluderer tall til og med 2010 hvor syv artikler inkluderes i denne kategorien, noe som utgjør 5,6 % av totalt 196 artikler omfattet av studien (Aalen, 2011:7-15).

Det er med andre ord ikke et modent forskningstema som her skal studeres, men desto viktigere å gi et bidrag til litteraturen ved å skape noe mer forståelse for politikeres deltakelse på Facebook som fenomen.

Google Scholar, Idunn og Retriever har vært søkedatabaser jeg har benyttet for å finne relevant litteratur. Søkord som da har blitt benyttet har vært kombinasjoner av termer i skjæringspunktet mellom politikk og teknologi relevant til tema for oppgaven: "Politiker + sosiale medier, eDemocracy + politician, eparticipation + politician, Facebook + eparticipation. Public sphere + social media, public sphere + Facebook.

Kombinasjon av søkeord har forandret seg etter hvert som forståelse og innsikt for tema har utviklet seg hos undertegnede.

I det påfølgende kapittel vil jeg første utdype premissene og konteksten oppgaven opererer i ved introdusere bakteppet om et demokrati i endring i kapittel 2.1.

Kapittel 2.2. belyser hvorfor politikere er viktig å studere i en lokalpolitisk sammenheng og hvordan representasjon er et sentralt demokratisk prinsipp.

Videre tar jeg for meg den sentrale teorien som ligger til grunn for å kunne forstå deltakelsen ved og diskutere den offentlige sfære og folkemening i kapittel 2.3. I kapittel 2.3.1. får disse tema ny relevans i konteksten av en ny teknologisk virkelighet.

Kapittel 2.4. gir en oversikt over teori og forskning på e-demokrati-feltet. Kapittelet inneholder videre en kort introduksjon og begrepsavklaring av sosiale medier generelt og Facebook spesielt.

I kapittel 2.5. introduserer jeg mitt eget rammeverk «DELTAR» og viser hvordan det gir merverdi å benytte dette rammeverket for se nærmere på politikernes deltakelse.

2.1. Bakteppe: Et demokrati i endring.

Makt- og demokratiutredningen (2003) påpeker at premissene for folkestyret er endret:

- *Færre er representert i politiske partier, særlig unge er i stor grad fraværende.*
- *Lavere valgdeltakelse.*
- *Deltakelse og mobilisering til brede folkebevegelser er blitt et nærmest ikke-eksisterende fenomen.*

Borgere er i mindre grad involvert i de tradisjonelle påvirkningskanalene. Makt- og demokratiutredningens sluttrapport (2003) går så langt som å konstatere at folkestyret forvitrer:

«Den parlamentariske styringskjeden er svekket i alle ledd, valgkanalen er snevret inn, mens andre kanaler for deltakelse og påvirkning har videt seg ut.» (NOU, 2003:59).

Den generelle politiske interessen er ikke svekket de siste tre tiårene, men får utløp i det sluttrapporten kaller tilleggsdemokrati. Alt fra velforeninger, saksrettede lobbygrupper, hjelp-til-selvhelp-grupper, og andre former for øyeblikksorganisering har overtatt for de tradisjonelle mobiliserende kanalene (NOU, 2003:59,61).

De tradisjonelle kanalene for deltakelse i politiske prosesser er altså betydelig svekket. Færre deltar ved valg og i de politiske partiene. Spesielt er det urovekkende at unge ser ut til å la være å engasjere seg i de politiske partiene samtidig som vi kan konstatere at den generelle politiske interessen ikke er svekket (NOU, 2003).

Vi vet at ungdom i dag har andre deltakelsesmønstre i politikk, organisasjons, og samfunnsliv enn bare for få tiår siden (NOU, 2011). Men forandret deltakelse trenger ikke å være synonymt med svekket deltakelse totalt. Ser vi på deltakelse i de "nye" kanalene som sosiale medier representerer får vi et annet bilde.

Ungdom bruker sosiale medier mer og oftere enn eldre brukere (NOU, 2011:74). Alle aldersgrupper bruker stadig mer tid på sosiale medier men ungdom er klart sterkere representert. Mer interessant er det å lese i rapporten at ungdom (15-19 år) er også helt klart mest politisk engasjert sammenlignet med internettbefolkningen for øvrig (NOU, 2011:74).

Ungdom tar med andre ord i bruk IKT som et verktøy for å delta i demokratiet. Når vi vet at utbredelsen og bruken av sosiale medier i stor skala hører til nyere tid er det et interessant poeng at ungdoms svekkede deltakelse i de tradisjonelle kanalene oppsto lenge før.

Samtidig vet vi at en annen underrepresentert gruppe, de eldre, i den senere tid har stått for den største økningen i antall medlemmer på Facebook.²

Det blir derfor interessant å se på om ungdom og andre underrepresenterte grupper er bedre representert i sosiale medier ved å undersøke hvem politikerne snakker til og med. Videre blir det interessant å se på om dialogen mellom borgere og politikere er en dialog som faktisk påvirker politikken.

Som jeg makt- og demokratiutredningen legger til grunn er ikke endret deltakelse synonymt med svekket deltakelse.

Deloppsummering:

De løpet av de siste tiårene har medielandskapet forandret seg betydelig. Dette har medført endring for hvordan politikere kan formidle sitt budskap. Vi kan konkludere med at deltakelsen i de tradisjonelle kanalene er svekket selv om den generelle politiske interessen ikke nødvendigvis er redusert.

Hvilke svar som finnes vil være avhengig av hvilket politisk nivå som undersøkes. I det norske samfunnet er kommunen den mest omfattende tilbyder av de velferdsgoder og tjenester som «vanlige» borgere vil møte. Det er her borger møter politiker i flest sammenhenger. Det er derfor mest nærliggende for meg å studere det lokale nivået for deltakelse.

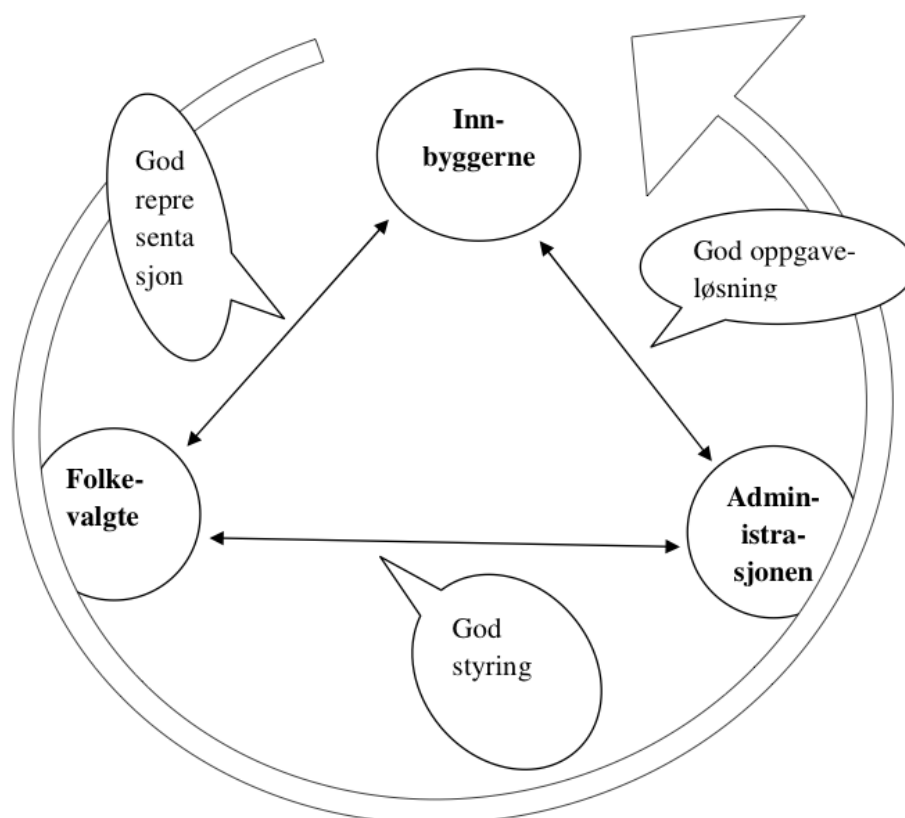
---

² <http://www.tv2.no/nyheter/innenriks/de-eldre-erobrer-facebook-3095238.html>

2.2. Hvorfor er politikere viktige i et lokaldemokrati?

Lokaldemokratiets styringsevne og legitimitet understøttes ikke bare av innbyggernes tillit til politikerne, men også kommunens øvrige politiske og administrative institusjoner. Borgernes opplevelse av demokratiet vil være avhengig av fungerende styringsorganer som sikrer legitime og dermed respekterte avgjørelser basert på en rekke demokratiske og rettsstatlige prinsipper.

Aksen mellom folkevalgt og borger, som er fokus for denne oppgaven, er sentral i det som kalles det demokratiske kretsløpet (se figur 1 under):

Figur 1. *Det demokratiske kretsløp*³

³ (Kilde: http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/KOMM/Rapporter/hvordan_fungerer_lokaldemokratiet.pdf, side 2, hentet 10/04/12)

Figuren illustrer på en veldig forenklet måte hvordan beslutninger tas og iverksettes på vegne av fellesskapet. Politisk valgte representanter blir så gitt fornyet tillit eller byttet ut av folket, uttrykt med stemmegivning ved valg.

«Folkevalgt» - «Innbyggerne»-aksen over er som nevnt den sentrale i studiens forsøk på å forstå politikernes deltakelse på facebook. «God representasjon» i denne sammenheng innebærer:

«[...] bl.a. at de folkevalgte kjenner innbyggernes meninger, interesser og behov og legger disse til grunn for beslutninger i kommunestyret og andre kommunale organer samtidig som grunnleggende spilleregler følges.»

(Baldersheim, 2009:3)

En slik definisjon styrker viktigheten av å fokusere på de ulike aktørene som opptrer på denne aksen.

Dette demokratiske kretsløpet danner det teoretiske grunnlaget for utvikling og operasjonalisering av en rekke indikatorer som har til formål å måle kvalitet ved å spørre folkevalgte så vel som innbyggere.

Disse lokaldemokratiindikatorne benyttes for å si noe om fire demokratiidealer som kan knyttes til det demokratiske kretsløpet over, presentert under:

- *Pålitelig styre*
- *Ansvarlig styre*
- *Borgenært styre*
- *Effektivt styre*

(Baldersheim, 2009:10)

Borgernært styre er forankret i det demokratiske kretsløpet gjennom god representasjon. Det støtter synet på samtale *i og med* borgere som en av grunnpilarene i et levende demokrati

Denne metoden tar utgangspunkt i KS sin egen lokaldemokrati-plattform, men har også forsøkt å være kompatibel med internasjonale standarder, herunder Europarådets *Good local and regional governance – the European challenge* fra 2007 (Hovedrapport, lokaldemokratiindikatorprosjektet, 2009:9). Den er også forankret i normativ demokratiteori og empirisk demokratiforskning.

Deloppsummering:

Presentasjonen av demokratiidealene over hjelper med å plassere studiens relevans i en ramme som viser den relative viktigheten i det jeg ønsker å belyse.

Innbyggerinvolvering og representasjon er viktige demokratiske kvaliteter som er en forutsetning for et levende demokrati.

Lokalpolitikere utgjør representanter hvis fremste oppgave er å ivareta borgerens interesser. I møte mellom borger og politiker oppstår det muligheter for demokratiske kontroll og påvirkning på den ene siden og behov for informasjonsspredning på den andre.

Disse muligheter kan representere en opplysning om og av folkemeningen. Hvordan så politikere deltar i en kanal hvor kontakt med borgere kan skape et slikt «rom» for meningsutveksling er således spennende og viktig å utforske.

For å kunne bedre forstå dette «rommet» er det behov for å gå mer i dybden på deltakelse og demokrati.

2.3. Den offentlige sfære, folkemening og demokrati.

I de greske antikke bystatene rundt 500-300 år f.Kr. kan man finne røttene til det moderne demokrati.⁴ Her hadde riktig nok ikke slaver og kvinner noe de skulle ha sagt, men byens frie borgere kunne være med å fatte beslutninger. Dette var

---

⁴ (Store Norske Leksikon(SNL), <http://snl.no/demokrati>, lest 07/04/12)

en direkte form for medbestemmelse. På høyden av sin storhetstid så har moderne beregninger anslått at Athen, den mest kjente bystat, besto av ca. 300 000 innbyggere. Av disse anslås det at stemmeberettigede antall frie borgere talte ca. 30-40 000 (Liedman, 1994).

Dagens moderne demokrati tar utgangspunkt i de demokratier som oppstår i etterfølgelsen av renessansen, spesielt fra 18-hundretallet og fremover. Disse moderne demokratiene har i all hovedsak tatt form av indirekte, representative og liberale former for demokrati (Liedman, 1994).

”The Ultimate Dream” er en modell som ofte blir trukket frem som bygger på et idealbilde av demokratiet som et direkte demokrati med Athen og Agora som historisk ramme for verden (Sæbø, 2006).

Vi finner få eksempler på direkte demokrati i praksis. Det finnes partier i Sverige (eksisterende) og forsøk i Norge på å etablere partier som ikke skal være representative, men som til en hver tid skal følge hva borgere ønsker (via eksempelvis elektronisk stemmegivning)(Sæbø, 2006:8).

Direkte demokrati anses som en lite egnet form når størrelsen på aktuelle politisk-administrative enheter praktisk setter grenser. Derfor er gjerne dagens demokratier av representativ art, og kontrolleres av borgere gjennom valg. Ved å velge representanter fra folket kan disse vie mer tid en hver enkelt av oss har til å sette oss inn i omfattende sakskomplekser. Slik sikrer vi også relativt stabile flertallskonstellasjoner som gir forutsigbarhet til gode for fellesskapet.

Men demokratiets struktur og premisser sier lite i seg selv om kvalitet og levekår. Vedvarende tillit til det politiske system er avgjørende for dens overlevelse. Så og med relasjonen mellom folkevalgt og borger.

Som demokratiets overlevelse er avhengig av folkets tillit til konseptet demokrati, lever politikeren også av tillit.

Tillit må ikke forveksles med legitimitet. En valgt politiker har legitimitet i kraft av å være folkevalgt. Men selv om tillit forutsetter legitimitet trenger ikke en politiker å nyte tillit for å være legitim i den forstand at vedkommende fortsatt har stemmerett i lokale styringsorganer og andre stemmeberettigede arenaer.

Det er derimot avgjørende for en politiker å nyte tillit for å kunne få gjennomført noe. Alternativet er ekskludering eller marginalisering i en eller annen form og gjenvalg blir vanskelig. Denne tillitten kan gis av lokalparti, sentralt parti, media, folket, andre parter eller en kombinasjon av disse.

Det er ikke uten grunn at begreper som «politisk død» eller «utstøtt» er gjengangere i politiske miljøer.

Politikere er gjerne der de er fordi i tillegg til å ha et genuint samfunnsengasjement er flinke til å manøvrere i dette landskapet. De blir motvillige eller ei eksperter på å balansere ulike lojaliteter og bindinger som i tilstrekkelig grad tilfredsstillende de ulike gruppens krav.

Kommunikasjon mellom folkevalgt og borgere en forutsetning for at tillit kan oppstå og må dermed kunne sies å være en bærebjelke i et levende demokrati.

Med følgende ord institusjonaliseres en åpen og opplyst offentlig samtale.

«... Det paaligger Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale.» Grunnloven, § 100, 1814

Det sentrale her er å vise hvor viktig den frie og opplyste samtale allerede i 1814 ble forstått. Den gis en beskyttet og konstitusjonell viktig plassering i vår den gang radikale grunnlov.

«Andre framhever fri opinionsdannelse og fri debatt som sentrale elementer i et demokrati. Det er gjennom debatt at standpunkter formes og vedtaksforslag prøves. Gjennom den åpne debatten i pressen og andre

medier gis den styrende eliten anledning til å presentere og forsvare saker og standpunkter samtidig som borgerne kan danne seg et inntrykk av kvaliteten i det saklige grunnlaget for standpunktene og fremme alternative synspunkter som igjen må forsvares. I lengden, hevder forkjemperne for det diskursive demokratiet, vil de beste argumentene vinne fram, i alle fall hvis debatten er fri og åpen (Eriksen 1995).» (Baldersheim, 2009:4)

Kompetente borgere som drøfter seg frem til godt begrunnende resultater i full lojalitet til bestemte grunnregler representerer en idealmodell for politikk (Malnes, Midgaard, 2003:350) men den er også som vist dypt forankret i våre styringssystem og lovverk.

Denne dialogen som fører til opplysning må ikke sidestilles med debatt eller diskusjon hvis det legges en streng begrepsforståelse til grunn.

Dialog er avledet fra greske «dia» som betyr: gjennom, og «logos» som betyr: ordet (Næss og Tschudi 2007:15). Dialog kan sidestilles med samtale, i motsetning til debattere som betyr å slå ned og diskutere som betyr å rive i biter (Næss og Tschudi 2007:15).

I daglig tale er nok ikke de fleste av oss bevisste på disse skillene, men de kan være greie å ta med når jeg nå skal ta for meg den offentlige sfære og fri meningsutveksling. Senere i oppgaven opererer jeg ikke med et så strengt skille.

Hannah Arendt legger vekt på at den frie samtale er en forutsetning for menneskets frihet (Malnes og Midgaard, 2003:358) og den norske filosofen Arne Næss, kjent for å vektlegge betydningen av dialog, mener det ligger store ubrukte muligheter i politikken til å gå i dybden på synspunkter (Næss og Tschudi, 2007:118).

Når samtale og samhandling i samfunnsfelleskapet får et «rom» for utfoldelse, oppstår det et spesielt mulighetsrom som en direkte konsekvens av denne meningsutvekslingen (Malnes og Midgaard, 2003:358).

Jürgen Habermas er kanskje den moderne tenker som har gitt størst bidrag til teori om denne meningsutvekslingens betydning.

Denne kommunikasjonen har Habermas abstrahert i konseptet om den offentlige sfære.

Den offentlige sfære forstås ofte som en normativ idé hvor demokratisk deltakelse skjer gjennom opplyst offentlig samtale hvor summen av individuelle stemmer som fremmer (felles)interesser utgjør sfæren (Fraser, 1990:57)

Dette diskursive «rommet» er atskilt fra staten og markedsøkonomien og fungerer som en arena hvor opplysning og samtale mellom borgere oppstår og påvirker politikken (Fraser, 1990:57).

Enkelt forklart utvikler Habermas et normativt konsept som tar utgangspunkt i en historisk utvikling. Konseptet: «den offentlige sfære» innebærer i idealform en diskursiv arena, et «rom» adskilt fra staten, kirken, den økonomisk og den private sfæren.

I dette rommet vil diskusjon blant individer ende i konsensus om et felles mål. Denne folkemeningen er et politisk verktøy som kan brukes for å oppnå mål(Fraser, 1990:59 og Habermas [1962] 1991).

Habermas abstrakte konsept om den offentlige sfære gir en god forståelse av hvordan borgere kan samtale om, og skape forståelse for, saker som angår felleskapet. Min og andres kritikk av Habermas går ut på at det er vanskelig å se hvor politikerne kommer inn i bildet (Westling, 2007:2).

Habermas legger mye vekt på at det er samtale mellom *private* borgere som utgjør den offentlige sfære. Uten noen input/output kanaler mellom politikeren og borgeren som aktører er det vanskelig å se hvordan teorien om en offentlig sfære skal kunne gi noen anvendelse.

Habermas problematiserer på en overbevisende måte dagens massemedier som utsatt for eierskapskonstellasjoner som setter deres hensikter og handlinger som svekker deres troverdighet jfr. en fri presse. Samtidig kan Habermas tolkes

på en slik måte at tradisjonelle medier er den eneste «mellommann» i en utveksling av folkemening og politiske resultater.

Det er derfor viktig å se litt nærmere på hva Habermas sier om «nye medier» og dets påvirkning på den tradisjonelle teori om den offentlige sfære.

Deloppsummering:

Gjennom presentasjon av argumentene over har jeg forsøkt å skape troverdighet for et viktig premiss i oppgaven: i et vestlig demokrati som vårt utgjør en levende offentlig samtale en sentral pilar i et levende demokrati.

Hvordan denne offentlige samtalen forholder seg en tidsalder hvor «alle» er tilstede og deltar i nye kanaler blir diskutert i neste kapittel.

2.3.1. Den offentlige sfære, folkemening og demokrati i en ny teknologisk virkelighet.

Habermas som står sentralt i denne studien, behandler først internetts rolle i den offentlige sfære i en konferansetale i Dresden i 2006 (Gentikow, 2009:68).

Talen inneholder oppsummert følgende momenter:

- I autoritære regimer preget av sensur vil internetts rolle kunne utgjøre en motvekt og virke demokratiserende.
- I liberale demokratier vil fragmenteringen som oppstår på nett gi få enhetlige tema i mange offentlige sfærer som dermed tvert i mot fremstår som en trussel for den politiske kommunikasjon i den etablerte offentlige sfære (Gentikow, 2009:67).
- De tradisjonelle mediene, eksempelvis nasjonale aviser og magasiner er fremdeles de sentrale bæreelementene i det som utgjør den nasjonale offentlige sfære (Gentikow, 2009:67).

Den samme reservasjonen ovenfor internett som for andre «deloffentligheter» gjør seg gjeldende. Satt på spissen kan Habermas tolkes dit at uten en sentral offentlig sfære, et stort Agora, ingen offentlig meningsdannelse (Gentikow, 2009:68).

Internett gis en demokratiserende rolle i liberale demokratier som politisk verktøy først når borgere diskuterer den agenda og de saker de tradisjonelle mediene har satt på dagsorden (Gentikow, 2009:68).

Gentikows artikkel i Norsk Medietidsskrift oppsummerer Habermas sitt syn på internetts rolle i den offentlige sfære på følgende måte:

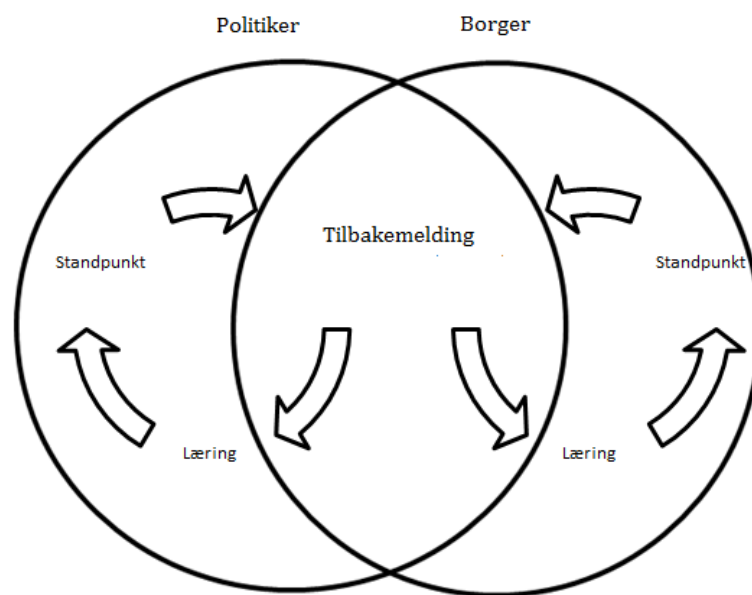
«Alle tre versjoner inneholder en sterk skepsis overfor nettdebatters demokratiske meritter som politiske offentligheter i liberale samfunn. Det er, ifølge Habermas, stadig printmediene, og derunder særlig kvalitetspressen og politiske magasiner, som fremmer den offentlige debatten her, ikke minst fordi det er dem som faktisk kan påvirke opinionen bredt eller allment og dermed også kan fremtvinge endringer ved at politiske organer treffer beslutninger.» (Gentikow, 2009:69)

Meningsdannelse mediert gjennom tradisjonelle medier kan synes å være den eneste tillatte input/output-kanal for å utøve politisk press i den offentlige sfære. Jeg vil hevde at en slik en begrensning ikke tar innover seg noen av de særtrekk sosiale medier i dag har av egenskaper.

Det er vanskelig å spå fremtiden og det er naturlig å se en fragmentering av en offentlig sfære som et resultat basert på det som var realitetene når Habermas holdt den opprinnelige talen i 2006. Hvis vi ser på status i dag, er det en kjensgjerning at over 2,7 millioner nordmenn er medlemmer av en og samme sosiale media-plattform. Det følger med mange forbehold vis a vis felles opinionsdannelse i en slik tilsynelatende felles arena. Nettverkseffekter som

muliggjør at et stort antall medlemmer vil kunne nå samme informasjon er likevel et ikke betydningsløst moment.

Jeg har derfor laget en idealmodell basert på min tilpasning av Habermas sitt konsept for den offentlige sfære for å illustrere hvordan meningsdannelse kan skapes mellom politikere og borger på Facebook:

Figur 2. Idealmodell for meningsdannelse.

Figuren forsøker å illustrere at politikere og borgere i denne idealmodellen har interaksjon med hverandre og at det oppstår prosesser gjennom tilbakemeldinger som skaper læring og nye standpunkter.

Utgangspunktet for idealmodellen er et standpunkt som publiseres. Dette kan være en personlig meningsytring, kommentar på dagsaktuelle saker, deling av sak/nyhet, spørsmål eller andre former for ytringer som den enkelte har motivasjon til å dele.

Standpunkt generer tilbakemelding i form av kommentarer, «likes», deling eller mangel på slike. Ingen tilbakemelding er *og* en tilbakemelding.

Læring i idealmodellen er ment i bred forstand som de kognitive prosesser, bevisste og ubesvisste, som igangsettes hos den som er mottaker av tilbakemelding. Læring må her ikke misforstås som begrenset til å medføre en justering av støtte eller motstand til standpunkt, men her forstås bredt.

Det som skjer i den felles kontekst hvor samtalen finner sted, for eksempel i kommentarer fram og tilbake under en statusoppdatering kan oppfattes som en felles sfære for opplysning og meningsdannelse.

Deloppsummering:

Moderne demokratiers tradisjon gir den frie samtale en høy status. Det er en forutsetning for et levende demokrati at opinion kan dannes og en folkemening som tar hensyn til felleskapets beste trer frem. Habermas, med sin teori om den offentlige sfære, gir oss en god plattform å forstå premissene for at denne samtalen kan finne sted. Teorien mangler på tross av et godt fundament forklaringskraft og praktisk anvendelse når jeg skal se på politikernes deltakelse.

E-demokrati som fagfelt er det mest nærliggende å oppsøke når jeg nå skal se på hvordan deltakelse i et internettbasert medium understøtter eventuell deltakelse. Nedenfor vil jeg derfor først gi en kort introduksjon av hva som forstås med e-demokrati og hvordan det relaterer til problemstillingen ved å vise hvordan e-demokrati kan underbygge viktige demokratiske funksjoner.

2.4. E-demokrati

Demokratiet er avhengig av effektiv kommunikasjon og beslutningstaking vedrørende offentlige anliggende mellom innbyggere politikere og andre interessenter (Sæbø, 2007:2; Habermas, 1996).

Mye tyder på at IKT gjennom e-demokratitiltak styrker demokratiet og kan være et tillegg til funksjoner utført av tradisjonelle samfunnsinstitusjoner (Sæbø, 2008:2).

Päivärinta og Sæbø (2008) trekker frem tre potensielle fordeler ved e-demokratitiltak:

- *Bedre kommunikasjon mellom innbyggere, politikere og administrasjon*
- *Bredere politisk deltakelse*
- *Lik informasjon tilgjengelig for alle*

Generelt brukes IKT, i en e-demokrati forstand, til å involvere innbyggere i politisk diskusjon og beslutningstaking sammen med andre interessenter (Päivärinta og Sæbø, 2008, side 2).

Kort oppsummert er altså e-demokratiprojekter knyttet til å:

- *Øke innbyggerens mulighet for kontroll og innsikt*
- *Økt innbyggerdeltakelse i beslutningstakingsprosesser*
- *Ønske om direkte dialog med innbyggere og politikere*
- *Bidra til opplæring og kompetanseheving om hvordan det politiske system fungerer (Sæbø, 2006:3)*

Nedenfor vil jeg introdusere ulike former for e-demokrati for å skape en oversikt over hva fagfeltet befatter seg med.

2.4.1. Ulike e-demokratiaktiviteter:

Først en liten merknad til et stilistisk valg jeg har tatt. I det meste av forskningslitteraturen refereres de ulike tiltakene etter følgende stil: eDemocracy, eVoting, eParticipation og så videre. I denne oppgaven har jeg valgt å bruke e + bindestrek for å markere egenart og tilknytning til faget.

E-demokrati deles gjerne opp i to distinkte områder for forskning: E-deltakelse og e-voting (Flak, et al, 2007:403).

E-deltakelse som er det sentrale for denne oppgaven diskuteres nærmere i eget kapittel under. Det er like vel nyttig å forstå hva e-demokrati som fagretning omfatter. Jeg ønsker derfor å gi en summarisk fremstilling av ulike tiltak som hører under samlebetegnelsen e-demokrati:

E-høringer er i prinsippet det samme som tradisjonelle høringer, men nå i elektronisk form (Sæbø, 2006:12).

Elektronisk baserte politiske debatter.

Fordeler:

- Mulighet for innspill fra flere innbyggerne
- Øke kommunikasjonen mellom folkevalgt og innbygger

Utfordringer:

- Få eldre har tatt i bruk denne muligheten der hvor det er forsøkt.
- Lite oppmerksomhet rundt prosjektet – mindre aktivitet
- Politikerne uteblir fra debattene
- Ofte "de samme" som deltar i tradisjonelle kanaler, politisk aktive, høy utdanning – økte digitale skillelinjer (Sæbø, 2006:13)

Nettbasert beslutningstaking – Mer formalisert involvering av innbyggere direkte i beslutningstakingsprosesser. Eksempelvis E-borgerpanel som kan ende i form av høringsutkast eller lignende (Sæbø, 2006:14).

E-aktivisme - Frivillige organisasjoner og andre interessegruppers enkeltstående fremstøt av type protestaksjon eller mer langvarige pressgrupper med politiske siktemål. Kan være svært ad-hoc basert med

lite bindende involvering. Eksempelvis: "Like"-knapp eller bli medlem av en bestemt gruppe uten videre involvering (Sæbø, 2006:14).

E-konsultasjon – Økt dialog «... mellom det offentlige og andre interessenter, slik som innbyggere, næringsliv, eller sosiale grupper».

Eksempel: Ordførers spørretime. (Sæbø, 2006:15).

E-kampanjeprosjekter – Initiert av politiske aktører som kan ha ulike siktemål, eksempelvis noen av disse eller en kombinasjon av disse:

- Promotere enkeltkandidater
- Skaffe valgkampmidler
- Organisere frivillige
- Samle informasjon om velgere

Kanaler: Facebook, blogger, YouTube, Twitter, hjemmesider og lignende (Sæbø, 2006:15).

E-petisjoner – Elektroniske opprop som ved nok signaturer må tas opp til politisk behandling (Sæbø, 2006:16).

I tillegg til e-deltakelse, som blir behandlet i eget kapittel, er **e-voting** det andre distinkte forskningsområde underlagt e-demokrati som fagfelt (Flak, et al, 2007:403). Ved e-voting – elektronisk stemmegivning ved valg står juridiske aspekter, sikkerhet og tillit, økonomiske og demokratiske konsekvenser i fokus (stemmegivning i enerom, digital signatur er eksempler på konkrete nøkkelutfordringer).

E-demokrati-landskapet er som vi kan se mangefasettert, med ulike satsnings- og forskningsområder. Ulike e-demokrati-prosjekter belyser viktige dimensjoner ved et levende demokrati, men mitt fokus vil være på dimensjonen som tar for seg muligheten for hva som oppstår i direkte kommunikasjon mellom politikere

og borger og det blir belyst bedre ved å se på hva e-deltakelse har å tilføye av perspektiver under.

2.4.2. E-deltakelse

Som nevnt finnes det i hovedsak to hovedretninger i e-demokrati som skiller seg skarpt fra hverandre i tematikk, innhold og utfordringer (Sæbø, 2006).

E-voting, elektronisk stemmegivning som et digitalt hjelpemiddel med en del juridiske og sikkerhetsmessige utfordringer (Sæbø, 2006).

Den andre hovedretningen tar for seg hvordan IKT kan bidra til merverdi i og med møte mellom politiske aktører og det sivile samfunn for øvrig, og denne retningen kan gis samlebetegnelsen e-deltakelse.

E-deltakelse som konsept forstås som innbyggers involvering i politiske beslutningstakingsprosesser ved hjelp av IKT som verktøy for å oppnå dette (Flak, et al, 2007, side 402).

Med en slik definisjon av e-deltakelse er det nærliggende å spørre om Facebook tilfredsstillende en slik definisjon av e-deltakelse, om enn uformalisert.

Slik tydeliggjøres linjene mellom mitt forskningsspørsmål: «*Hvorfor deltar politikeren på Facebook?*» - til mine intervju spørsmål bygget på rammeverket jeg senere skal presentere – som igjen er lenket direkte til e-deltakelse og teori om den offentlige sfære.

E-deltakelseslitteraturen trekker frem følgende aktører som fokusområder for forskning:

- innbyggere
- politikere
- offentlig institusjoner

- frivillige organisasjoner

Av disse belyser følgende sitat godt hvor «skoen trykker» for mange forskere:

“Innbyggers deltakelse er hovedfokus for mye av forskningen rundt eDeltakelse” (Min oversettelse, Flak, et al, 2007:406).

I denne studien fokuserer jeg helt og holdent på politikeren som aktør og hvordan deres deltakelse ser ut. E-demokrati gir meg her viktige konsepter å støtte meg på når jeg skal vurdere denne deltakelsen fordi den sier noe om hvilke IKT-faktorer som påvirker dette.

Kort sagt kan IKT medbringe nye muligheter til deltakelse for innbyggere og kan styrke innbyggernes mulighet til å delta i den politiske debatt (Flak, et al, 2007:406).

En videre inndeling kan peke videre på tre hovedområder hvor IKT kan støtte eller bidra:

1. Øke tilgangen til informasjon.
2. Mer tilgjengelig og effektiv konsultasjon mellom det offentlige og innbyggere.
3. Mer deltakelse fra innbyggere i offentlige beslutningstakingprosesser.

(Sæbø, 2006)

E-demokrati-prosjekter som har hatt til formål å øke den direkte dialogen mellom folkevalgt og borger har enkelt sagt vært mislykket.

Forsøk på å danne diskusjonsfora hvor innbyggere har muligheten til å møte politikere har ofte strandet på grunn av manglende deltakelse (Sæbø, 2006:13).

Samtidig ser vi at politikere og folk flest tar i bruk kommersielle alternativer som de populære sosiale mediene er eksempler på. Her er informasjonsspredning og dialog er viktige elementer. Disse sosiale mediene har en del kjennetegn til felles:

- Lav kostnad
- Høy tilgjengelighet
- Brukervennlig
- Mange likesinnede
- Kommersielle
- Enkelt å dele innhold
- Lojalitet til plattform
- Avsender – Mottaker- uten mellomledd
- Kontinuerlig utvikling

Mye som i tidlig e-demokrati og e-government litteratur ble sett på som separate systemer (ment for å utvikles og designes med det ene formål) fungerer som moduler i et og samme sosialt medium, for eksempel Facebook.

Deloppsummering:

Ved å introdusere e-demokratistudier har jeg utvidet verktøykassa for å bedre forstå de prosesser som ligger til grunn for at deltakelse kan finne sted. Gjennom introduksjon av ulike retninger har oppgaven etablert fagets relevans for forskningstemaet.

E-demokratistudier kan belyse problemstillingen ved å se om deltakelsen er understøttet av IKT. Ved å se hvordan IKT eventuelt understøtter deltakelsen kan jeg i neste steg vurdere hvorvidt den tilfredsstillende definisjonen av e-deltakelse som innbyggeres involvering i politiske beslutningstakingsprosesser.

Sosiale medier har eksplodert i omtale og popularitet de seneste årene. Hvordan disse plattformene for utveksling av meninger, media, lenker og annet innhold relateres til studien fortjener nærmere oppmerksomhet

2.4.3. Sosiale medier

Sosiale medier er nettbaserte løsninger med sosial interaksjon som hovedfunksjon (Bertot, et al, 2011:30). Antall tjenester som faller innenfor en slik kategori er utallige, men som eksempler på tjenester som har en tilstedeværelse i form av stort antall norske deltakere kan nevnes:

Twitter; mikroblogging og lenking av innhold. Maks 140 tegn. Norsk brukermasse ca. 300 000.

LinkedIn; nettverk for profesjonelle, fokuserer på kompetanse og arbeidslivforhold. Norsk brukermasse ca. 650 000.

Facebook; sosialt nettsamfunn hvor deling av standpunkter, bilder, lenker er sentrale elementer. Norsk brukermasse ca. 2 750 000.

(Kilde: Halogen, tall oppdatert desember 2012⁵)

I tillegg har du sosiale nettsamfunn som Origo, Biip og Gaysir og andre sosiale medier som Youtube, Flickr, Pinterest og blogger for å nevne noe.

De ulike sosiale mediene har stor variasjon i bruksområder men deler visse felles karakteristikk ved å fasilitere kommunikasjon, interaksjon og deling av innhold i en sosial setting (Bertot, et al, 2011:30).

Selv om begrepet «sosiale medier» er relativt nytt, er tanken om å benytte internett som et verktøy for å få tilgang på kunnskap og ressurser like gammel som selve internett (Bertot, et al, 2011:30).

Ved å tilby mange til mange kommunikasjon av bruker-generert innhold er sosiale medier en egnet plattform for å gi innsikt og introdusere nye perspektiver gjennom samtale på en helt annen måte enn de tradisjonelle mediene (Bertot, et al, 2011:30).

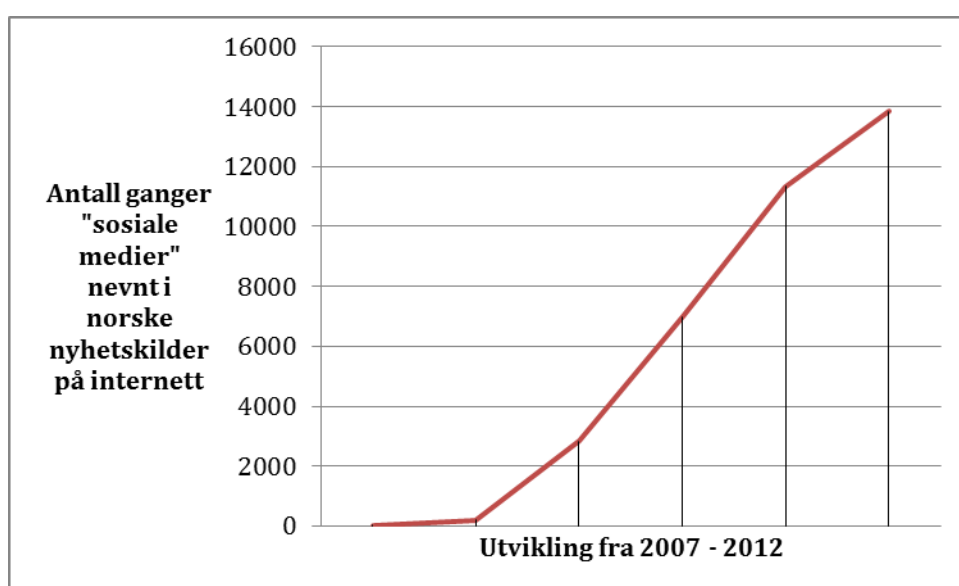
---

⁵ <http://www.halogen.no/tjenester/losninger/sosiale-medier/norske-brukere-i-sosiale-medier/>

Sosiale mediers relevans er økende og som vist blir stadig flere medlemmer av ulike sosiale medier.

Et søk på «sosiale medier» i søketjenesten Retriever, begrenset til norske nyhetskilder på websider (med unntak av Stavanger Aftenblad som inkluderte falske treff), viser en formidabel økning i omtaler. Fra 30 omtaler i 2007 er det per desember 2012 registrert nesten 14 000 omtaler av «sosiale medier».⁶

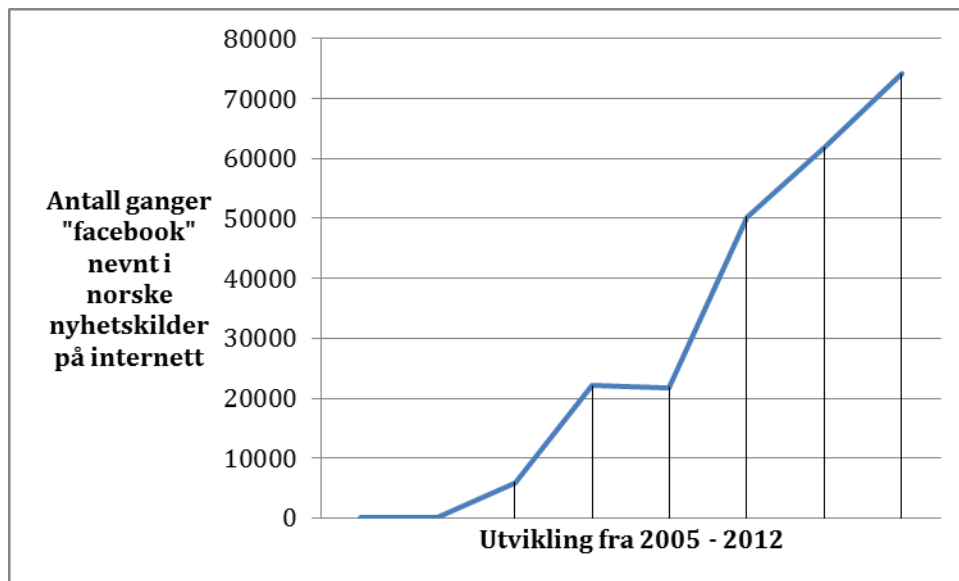
Tabell 1. Hvor ofte begrepet «sosiale medier» blir nevnt i nyhetskilder.

«Sosiale medier» blir første gang nevnt i 2007. Andre begreper som «sosiale nettsamfunn» ble brukt tidligere og kan tyde på at «sosiale medier» som begrep ikke var tydelig etablert.

Et søk på «Facebook» viser den samme eksplosive veksten i omtale. Fra én omtale på tampen av 2005 til å bli nevnt over 74 000 ganger i 2012.⁷

⁶ Søk gjennomført på Retriever 06.12.12 (tallene er ikke fullstendige for 2012)

⁷ Søk gjennomført på Retriever 06.12.12 (tallene er ikke fullstendige for 2012)

Tabell 2. Hvor ofte begrepet «Facebook» blir nevnt i nyhetskilder.

Disse tabellene blir presentert for å vise at også mediene er opptatt av sosiale medier. Sosiale medier er altså ikke noe som kun tilhører en privat sfære.

Som etablert tidligere er effektiv kommunikasjon og informasjonsspredning mellom politiske institusjoner, administrasjon og det sivile liv essensielle funksjoner for demokratiet.

Slik vi kjenner sosiale medier i dag, kausalt forbundet med internettets allmenne tilgjengelighet, er effektiv kommunikasjon og informasjonsspredning kjernefunksjoner ved disse.

Med ny teknologi forandres måten vi arbeider, kommuniserer og lever på for de fleste av oss. Over halve Norges befolkning og over en milliard mennesker er per i dag medlem av Facebook.⁸

Facebook har i de senere år blitt yndet forskningsobjekt. Et søk i Google Scholar viser rett i underkant av 10 000 treff med facebook i tittelen. Som nevnt tidligere er det like vel få undersøkelser som studerer politikeres rolle i dette mediet.

⁸ <http://www.halogen.no/tjenester/losninger/sosiale-medier/norske-brukere-i-sosiale-medier/> lest 07/04/12, tall fra 01/12/11)

I en norsk kontekst har jeg ikke kommet over forskning som ser på politikeren som aktør på lokalpolitisk plan på facebook. Det finnes studier relatert til blant annet:

«Hvordan individuell politisk kommunikasjon sosiale medier berører norske partiorganisasjoner» (Vestli, Christoffer Back, 2011),

«Valg 2009: den siste TV-valgkampen?en studie av norske politikeres bruk av sosiale medier» (Johansen, Glenn Slydal, 2011) som fokuserer på twitter i valgkampen,

Og:

«La de tusen blomster blomstre : En undersøkelse av NRKs forhold til sosiale medier» (Dahle, Hilde, 2012) som ser på sosiale medier og mediernes rolle.

Deloppsummering:

Sosiale medier har fått økt relevans i form av omtale i tradisjonelle medier og generelt. Sosiale medier kan forstås som en samlebetegnelse for et utall av ulike tjenester og plattformer men som har fellestrekk som fokuserer på kommunikasjon, interaksjon og deling av innhold i en sosial setting. Facebook som et sosialt nettverk har hatt enorm vekst og langt over halvparten av den voksne befolkning i Norge er nå en del av nettverket. Samtidig er det lite fokus på politikeren som aktør i denne kanalen.

2.4.4. Facebook

Facebook er et sosialt nettverk hvor man gjennom å bli medlem lager en profil, som enten kan være åpen eller kun synlige for de som godtar at du legger til som «venner» eller som ber om, og blir godtatt av deg som din venn. "Vennskap" og den deling av informasjon som følger av dette fordrer altså gjensidig samtykke.

Facebook er som alle andre sosiale medier i konstant teknisk utvikling. Det betyr at endringer av funksjonalitet og termer forandrer seg med korte mellomrom. Bildet kompliseres ytterligere ved at Facebook i likhet med mange andre sosiale medier kan se annerledes ut i bruk med en smarttelefon eller et nettbrett. I tillegg finnes funksjonalitet som finnes i Facebook utskilt som egen enkeltstående applikasjon i tilfelle «Facebook Messenger» som inkorporerer meldingsfunksjonaliteten i Facebook.

Dette delkapitlet vil derfor fokusere på sentrale termer som benyttes i Facebook for å kunne forstå hvordan dette sosiale nettverket fungerer.

Venner:

Vennekretsen består av de du som medlem aktivt har godtatt via det som kalles «venneforespørsler». Hvem som helst kan sende deg en venneforespørsel og du som medlem kan selv sende disse til de du måtte ønske. De færreste vil være enig i at Facebook-venner representerer det reelle antall venner medlemmet ville definert som venner i den virkelige verden. «Venner» i Facebook-verden må derfor i denne sammenheng forstås bredt, og vil i vårt utvalg av politikere omfatte bekjente og folk uten tilsynelatende eksisterende relasjoner til den enkelte politiker.

Startsiden:

Dette er utgangspunktet for navigasjon og hvor varsel om oppdateringer og hva din vennekrets har oppdatert dukker opp. Dette er de fleste brukeres naturlige utgangspunkt for bruk av Facebook

Profil:

Profilen din har et brukergrensesnitt som kan forstås som «hjemmesiden» din. Trykker du deg inn på noens profil kan du på "veggen" lese hva de har publisert nylig, eller klikke deg videre til "Om" som viser generelle data om personen. Her finner du kontaktinformasjon og siden kan inneholde informasjon blant annet om hva du er interessert i, favorittbøker og filmer, og gruppetilhørigheter i tillegg til fakta som alder, bosted.

Tidslinje:

Sentralt på profilsiden til medlemmet er «tidslinjen» som inneholder vennekretsens oppdateringer. Disse oppdateringene kan blant annet inneholde lenking til eksterne saker, bilder, rene ytringer.

Statusoppdatering

Statusoppdateringer er medlemmets måte å dele innhold på. Fra startsidene har medlemmet enkel tilgang til å publisere innhold som kan inneholde tekst, media eller kombinasjoner av disse.

Kommentarer:

Tilbakemeldinger på statusoppdateringer kan gis ved å kommentere i underkant av statusoppdateringen. En kommentar genererer varsel til den som publiserte statusen og hvis du har kommentert på en status som ikke er din egen får du også varsel når noen har kommentert videre. Kommentarer gitt på denne måten er åpent synlig for alle den opprinnelige statusoppdateringen var synlig for.

Likes:

«Like» er den andre distinkte formen for tilbakemelding som Facebook muliggjør. En statusoppdatering eller bilde kan likes ved å trykke på et «tommel opp»-symbol som symboliserer at du liker dette.

Pokes

Med et poke (engelsk for stikk i siden), mener man rett og slett det, altså et "Hallo", "Hei på deg" eller lignende. Pokes er sannsynligvis sjeldent brukt i kommunikasjon mellom velgere og politikere og vil derfor ikke omtales mer her.

Meldinger:

Meldinger kan gis ved å sende en «direktemelding» til den avsender ønsker. Meldinger sendt på denne måten blir ikke tilgjengelig for innsyn hos andre enn mottaker og avsender, og anses som privat kommunikasjon på linje med SMS eller e-post.

Grupper:

Grupper kan initieres og organiseres av hvem som helst. Disse gruppene kan ha svært ulike mål. Det kan for eksempel benyttes til å organisere en hyttetur hvor gruppens innbedte medlemmer melder fra om mulig deltakelse eller kommenterer innholdet i gruppen. Grupper kan være hemmelig og dermed ikke synlige for andre enn innbedte medlemmer, eller det kan være åpne grupper av ulike typer. Enkelte grupper krever invitasjon eller samtykke fra gruppens eier.

Sider

Bedrifter, organisasjoner, løse nettverk, forfattere, kaféer, musikkgrupper og politikere er blant de som kan opprette en "side" for å promotere seg. Sidene er mer upersonlige enn "gruppene" og ens egen profil. I motsetning til en gruppe, som kommuniserer med medlemmene sine har en side mulighet til å kommunisere budskapet sitt til de som har trykket av for at de "liker" siden. En side har ikke medlemmer. En side er ment å være mer "offentlig" enn både medlemmets private profil. Det som publiseres av en side er som offentlig tilgjengelig for alle Facebooks medlemmer.

Chat:

Facebook gir mulighet for lynmeldinger i form av en chat-funksjon hvor innholdet holdes mellom avsender og mottaker. Medlemmene kan selv velge om de vil være tilgjengelige for chat.

Deloppsummering:

Facebook er et sosialt nettverk i konstant utvikling. Funksjonalitet på Facebook gjør det mulig å enkelt kommunisere og dele innhold i en sosial setting. Facebook inneholder funksjonalitet som gjør det mulig å se dette som en arena for debatt.

For å kunne forstå bruken av facebook vil det være formålstjenlig å se på hvordan e-demokratistudier forklarer hvilke ulike roller IKT kan spille i ulike demokratiske kontekster. Nedenfor vil jeg derfor presentere fire ulike demokratiidealer som kan benyttes til å bedre forstå politikernes deltakelse.

2.4.5. Fire idealmodeller for eDemokrati

“The design and use of direct channels of communication between the political leaders and the citizenry can be transformed into an altogether different view of politics and democracy.” (Van Djik, 2000:41)

E-demokrati er bruken av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i politiske diskusjoner og i prosessene rundt beslutningstaking (Päivärinta og Sæbø, 2006).

Bakenforliggende demokratiperspektiver kan være styrende for innføring av e-demokrati. De som igangsetter slike prosjekter vil kunne ha agendaer som blir styrende for form og innhold basert på deres oppfattelse av ”best” form for demokrati (Päivärinta og Sæbø, 2006:832).

For at e-demokratiprojekter skal kunne analyseres må først den demokratikontekst den skal virke under og hvilke demokratimodeller det ønskes å oppnå e-demokrati etter ligge til grunn (Päivärinta og Sæbø, 2006:833).

Eksisterende teoretiske rammeverk og empiriske studier, tross høye ambisjoner, har manglet forklaringskraft. Hovedvekten i det teoretiske rammeverket har gått ut fra en anvendelse av e-demokrati som gir mening i et direkte demokrati (Päivärinta og Sæbø, 2006).

Terrenget ligner ikke på kartet og Päivärinta og Sæbø foreslår istedenfor utviklingen av et teoretisk rammeverk som tar hensyn til ulike demokratimodeller.

- Tilhengerdemokrati
- Direkte demokrati
- Liberalt demokrati
- Deltakerdemokrati

Foreslåtte modeller presentert i figur under:

	Partisan E-Democracy	Direct E-Democracy
<i>Citizens set the agenda</i>	Citizens express bottom-up opinions and critique on existing power structures. No explicit connection to the existing governmental or political decision-making processes is defined beforehand. Citizens set the agenda for public discussions, but not for decision-making. ICT seeks to obtain visibility for alternative political expressions uninterrupted by political elite.	Citizens participate directly in decision-making processes. The citizens are online affecting the decisions to be made (mostly at the local level). Citizens set the agenda for both public discussion and decision-making. ICT is a crucial pre-condition for democracy to support coordination among decision makers.
	Liberal E-Democracy	Deliberative E-Democracy
<i>Government (politicians and officers) set(s) the agenda</i>	Government serves citizens who participate in elections and related debates. Government would like to inform and be informed by the citizens. There is no clear connection to the decision-making activities. ICT seeks to improve the amount and quality on information exchange between government and citizens.	E-Democracy projects are used for targeted purposes involving citizens in public decision-making processes. The citizens have a good reason to expect that their voices are heard concerning a particular matter. ICT is developed for increased citizen participation and involvement in decision-making processes.
	<i>Citizens mainly implicitly included in decision-making processes</i>	<i>Citizens have an explicitly defined role in decision-making processes</i>

Figur 3. Demokratimodeller(Päivärinta og Sæbø, 2006:823)

Demokratimodellene over er delt i to på den loddrette-aksen. Her blir demokratiidealene delt i 2 hovedgrupper, hver med to demokratimodeller.

Den ene hovedgruppen består av de som er nedenfra-opp styrt av borgere som setter agendaen: «*Partisan E-Democracy*» og «*Direct E-Democracy*», disse er oversatt til henholdsvis «tilhenger e-demokrati» og «direkte e-demokrati».

Den andre hovedgruppen består av to modeller hvor agenda settes ovenfra-ned: «*Liberal E-democracy*» og «*Deliberative E-democracy*», disse er oversatt til «liberalt e-demokrati» og «diskursivt e-demokrati».

For å forstå de ulike demokratiidealene presenterer jeg hver enkelt i mer detalj nedenfor:

Tilhenger e-demokrati:

Borgerne diskuterer felles anliggender og setter agendaen for offentlige diskusjoner uten å direkte ta del i beslutningstaking.

IKTs rolle vil her være å synliggjøre alternative politiske synspunkter uten innblanding fra politiske eliter.

Direkte e-demokrati:

Borgerne deltar i demokratiet gjennom direkte påvirkning på beslutningstakingsprosessen.

IKTs rolle er å i denne modellen spille en avgjørende rolle som en forutsetning for at borgerne skal kunne koordinere beslutninger.

Liberalt e-demokrati:

Offentligheten legger til rette for deltakelse og offentlig samtale.

IKTs rolle er understøtte prosesser og tjenester som forbedrer informasjonsutvekslingen mellom borgere og offentligheten for øvrig.

Diskursivt e-demokrati:

Offentligheten driver målrettet virksomhet for å innhente og ta hensyn til borgernes meninger.

IKTs rolle er å øke borgeres deltakelse også i beslutningstakingsprosesser.

Mye av teorien innenfor e-demokrati holder direkte e-demokrati som en normativ standard for e-demokratiprojekter, viser empirien at innslag av flere ulike e-demokratimodeller gjør seg gjeldende (Päivärinta og Sæbø, 2006).

2.4.6. “Enterprise 2.0”

Enterprise 2.0 er et begrep som forsøker å forklare relevans av «web 2.0» teknologi for relevans for bedrifter.

Det som kjennetegner «Enterprise 2.0» er måten kunnskap skapes og deles på. Denne nedenfra-opp tilnærmingen bryter med de tradisjonelle digitale verktøyene som har vært tilgjengelig og som har skapt svært strukturerte tette skott som har hindret informasjon som kan være verdifull å flyte naturlig (McAfee, 2006).

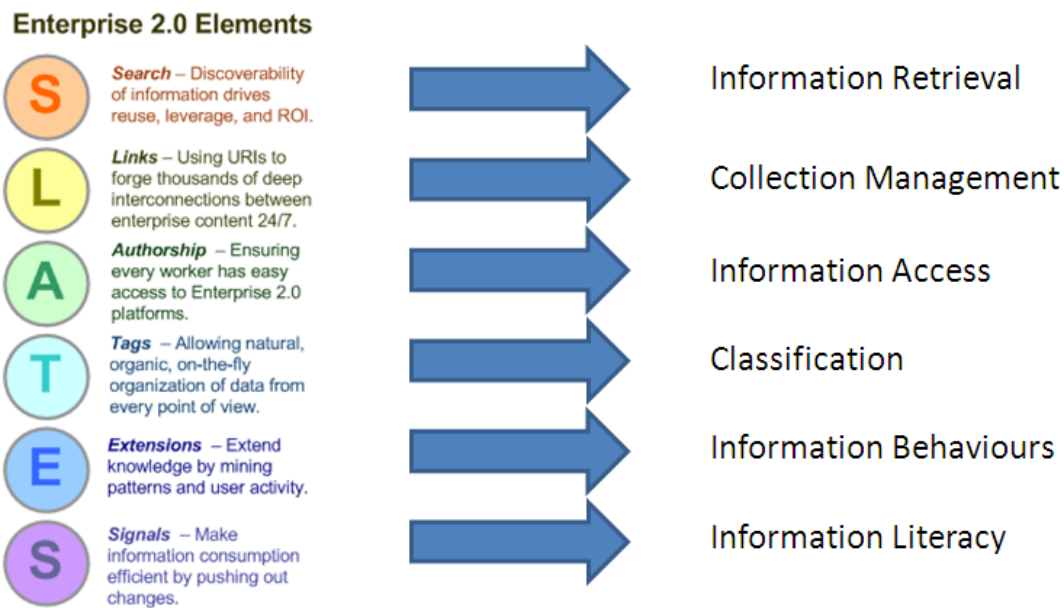
Tradisjonelle digitale kanaler kan deles i to hovedkategorier: e-post og elektroniske en-til-en-direktemeldinger, hvor digital informasjon kan bli distribuert av alle men hvor felles oppmerksomhet på den samme informasjon forholder seg lav og intranett-lignende plattformer for deling av sentral oven-fra ned informasjon med stor felles oppmerksomhet (McAfee, 2006:22).

Ansatte foretrekker å produsere innhold i den første kategoriens kanaler fremfor å være tilstede i den andre kategoriens kanaler, men misnøye med «tradisjonelle» digitale verktøy som epost er like vel stor (McAfee, 2006:22).

De tradisjonelle digitale verktøyene har til felles at de gjør en dårlig jobb med å gjøre informasjon og kunnskap tilgjengelig for relevante parter (McAfee, 2006:22).

Nye plattformer basert på «web 2.0» teknologi gjør det mulig å dele kunnskap på en effektiv måte som bedrifter kan ta i bruk for å effektivisere informasjonsdeling (McAfee, 2006:22).

Ved å introdusere et rammeverk basert på akronymet «SLATES» ønsker McAfee å fremheve hvilke komponenter som bør inngå i en forståelse av et «Enterprise 2.0» konsept.

Figur 4 SLATES. Kilde: (<http://informationmatters.net/2010/09/28/enterprise-2-0-and-information-professionals-a-perfect-match/>)

Figuren ovenfor viser hvordan de ulike bokstaverne sammenfaller med mer generell håndtering av informasjon.

For å kunne diskutere mitt eget forslag til rammeverk for «Politiker 2.0» ønsker jeg å gå litt mer i dybden på de ulike komponentene SLATES består av.

SØK

Det er avgjørende å være i stand til å finne informasjon du søker på en fornuftig måte. Intranett-plattformer har generelt ikke vært veldig gode på dette og søkeord erstatter oftere navigasjon via menyer og kategorier (McAfee, 2006: 23). Moderne søkemotorer som Google skaper en forventning om relevante og raske treff på det vi er ute etter.

LENKER

Lenker er et godt verktøy for å strukturere innhold og for fremheving av viktigheten til noe som blir mye referert. Google som søkemotor gjorde store

fremskritt for kvaliteten på internettsøk ved å utnytte informasjon som lå i lenking (McAfee, 2006: 23).

AUTHORING (forfatterskap)

Ved å gi alle mulighet til å bidra med kunnskap, opplevelse, kommentarer og lignende bidrar det til at informasjon holdes oppdatert og relevant. Enten det er i form av en blogg hvor kunnskapsdeling skjer trinnvis som i en historie eller i form av en wiki hvor informasjon endres, legges til, fjernes når ny informasjon blir tilgjengelig finnes det mulighet for alle og kunne dele. Disse brukerdrevne prosessene muliggjør en mer dynamisk informasjonsspredning enn det tradisjonelle digitale verktøy muliggjorde (McAfee, 2006: 24).

TAGS

Tagging blir brukt for å kunne kategorisere informasjon etter egendefinerte kategorier. Denne formen for tagging blir kalt folksonomi, det motsatte av taksonomi hvor eksperter har definert kategorien på forhånd. I sosiale medier som bildetjenesten Flickr står tagging sentralt for å kunne søke frem bilder basert på kategorier. Gode søkemekanismer er viktigst for ansatte men dernest følger bedre kategorisering av informasjon. Ved å benytte et folksonomi vil det være ulemper knyttet til redundante kategorier men fordelene med å la ansatte selv velge relevante kategorier gir også verdifull innsikt i hva de ansatte er opptatt av og jobber med (McAfee, 2006: 23).

EXTENSIONS

Ved å benytte algoritmer til å skjønne, basert på historikk om dine tidligere valg, hva du er interessert i kan du presenteres for informasjon det er sannsynlig at du er interessert i. Denne form for teknologi benyttes med stort hell av blant annet Amazon til å foreslå andre produkter du vil være åpen for å kjøpe (McAfee, 2006: 23).

SIGNALER

Det siste elementet i SLATES-rammeverket er system for å signalisere når ny informasjon de er interessert i er tilgjengelig. Dette kan skje i mange former men McAfee peker på Real Simple Syndicate (RSS), som aggregerer i kortform det som blir lagt til på for eksempel en nettside, som en teknologi som egner seg til å gjøre oppmerksom på nye elementer (McAfee, 2006: 23).

2.5. «DELTAR»

Jeg ønsker nå presentere rammeverket «DELTAR». Det er mitt forsøk på å skape en overordnet modell for å tematisere de ulike konsepter i teoriene presentert som jeg anser som sentrale for å kunne forstå deltakelse.

Rammeverket er utviklet for å ha et verktøy som understøtter et fokus på å besvare forskningsspørsmålene ved å tematisere de konsepter som har forklaringskraft på deltakelse som fenomen.

En figur og forklaring på modellen som viser de relasjonelle bånd mellom teori – rammeverk – forskningsspørsmål blir presentert lengre ned.

«DELTAR» er et akronym inspirert av «SLATES» i forrige delkapittel. Forankringen til de ulike teorier presentert blir synliggjort under de ulike temaene akronymet inneholder.

«DELTAR» er et akronym for:

D - Dialog

E - Endringsvilje

L - Lyttende

T - Tydelig

A - Alle

R - Ressurser

«DELTA» er kjernen i rammeverket hvor «R» kan forstås som premissene for å kunne delta. Dette er et bevisst grep for å vise at det er kun når ressursene tillater det at politikeren deltar. For at deltakelse skal være en kontinuerlig prosess hvor tillit og troverdighet kan oppnås må rammene for deltakelse, ikke bare holdninger og motivasjoner, være slik at politikeren deltar.

DIALOG

En av forutsetningene for et levede demokrati er at politiker og borger har kontaktpunkter. Hvis politikeren i kanalene som representerer slike kontaktpunkter kun opptrer som privat person er ikke de samme vilkårene for påvirkning tilstede. Dialog handler grunnleggende om toveiskommunikasjon. Det helt sentralt at politikerne bidrar til samtalen.

ENDRINGSVILJE

For at dialog skal ha noen virkning må den tillegges vekt av behørige parter. Er politikere interessert i innspill som påvirker politiske prosesser vil dette kunne medføre økt legitimitet for de demokratiske prosessene. Det er med andre ord avgjørende for verdien av deltakelse hvilke holdninger politikere har til Facebook som arena for dialog. Hvis dialog og innspill medfører endring hos den enkelte politiker, enten i form av endrede holdninger/meninger eller som viderebringer av innspill fra borgere, inn i politiske prosesser så vil det øke legitimiteten og gi tilslutning til at deltakelsen bidrar til reell politisk påvirkning.

LYTTENDE

En forutsetning for at en politiker skal kunne ta med seg signaler fra publikum inn i politiske fora, er at grunnlaget for at disse signalene skal kunne kommuniseres er til stede. Formidling av eget politisk budskap er nødvendig for å synliggjøre resultater, men en slik enveiskommunikasjon fremmer ikke deltakelse. For å signalisere at man er lyttende må man i stedet for å bruke mediet som politisk ropert med bastante utsagn, være åpen og spørrende.

Hvorvidt politikeren også er lyttende til argumenter som han/hun står ovenfor inntar derfor en sentral plass i vurderingen av deltakelsen.

TYDELIG

Språk er makt og hvilken form meningsytringer antar eller mottas som vil kunne bidra til å skape distanse eller nærhet til tema. En politikers språk og form kan oppmuntre og avskrekke, ekskludere eller inkludere i kraft av hvilket nivå politikeren legger seg på. Hvorvidt politikeren opplyser om saksgang og politiske kan også bidra til økt kunnskapsnivå og forståelse som kan senke terskelen for deltakelse. Et høyt presisjonsnivå kan på den andre siden gi fordeler i form synlige rammer for dialog som gir mer målrettet og formålstjenlige innspill.

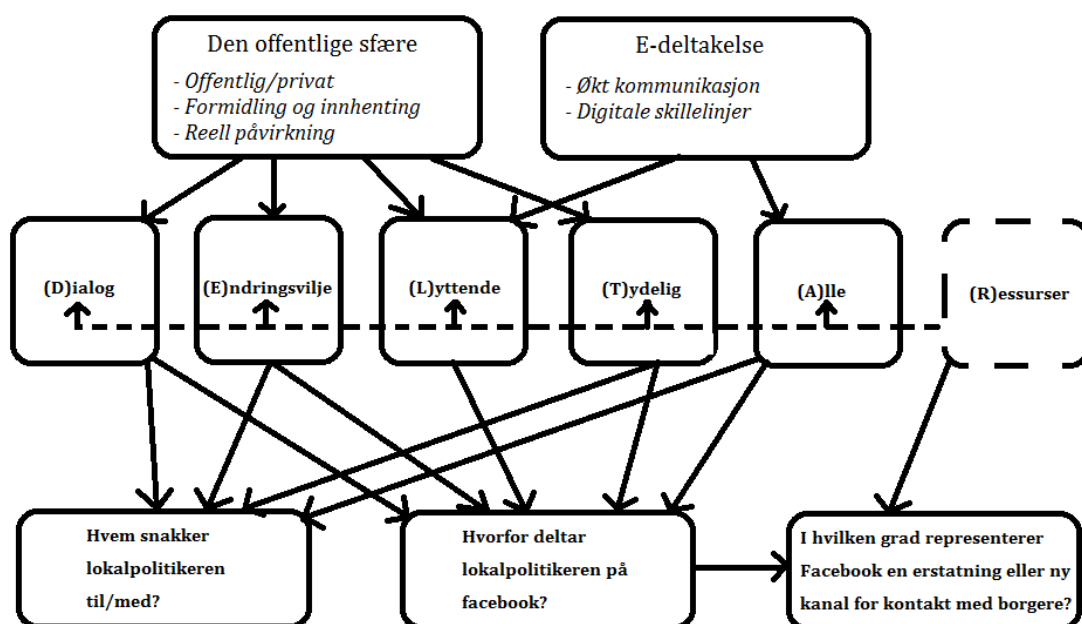
ALLE

Mange grupper er marginaliserte og underrepresentert. I et sosialt medium som Facebook er faren for det e-demokrati-studier kaller digitale skillelinjer gjør seg gjeldende. Hvordan politikeren forholder seg til venneforespørsler og deres egen oppfatning av demografien i egen vennekrets kan si noe om hvem politikeren «møter». Politikere som har bestemte målgrupper som det ønskes deltakelse med eller fra, vil kunne henvende seg til de samme elitegruppene som er aktive i de tradisjonelle kanalene for deltakelse i dag. En bevissthet rundt hvem som sier hva kan motvirke en ytterligere skjevfordeling av oppmerksomhet mot ressurssterke grupper.

RESSURSER

Politikerens bruk, motivasjon og holdninger opererer innenfor et mulighetsrom som er bestemt av tilgjengelige ressurser. Tid, kompetanse, opplevd nytteverdi av formatet og andre kanaler vil kunne legge begrensinger på hvorvidt en politiker evner å være «tilstede» i kanalen. (R)essurser kan således forstås som et premiss som påvirker alle overforstående elementer presentert.

2.5.1. Oppsummering og modell

Figur 5. «DELTAR»

Jeg vil nå forklare modellen presentert i figur ovenfor.

Modellen tar utgangspunkt i teorien som ligger til grunn for å forstå politikernes deltakelse på facebook øverst i modellen. I disse to rammene har jeg inkludert sentrale aspekter i disse teoriene som utvides og operasjonaliseres i de ulike akronymene som rammeverket «DELTAR» består av. Den relasjonelle lenken mellom teori og rammeverk er vist med bruk av piler fra teoriene til de ulike delene i rammeverket.

Teori om den offentlige sfære lenkes til rammeverket på følgende måte:

- Til **(D)ialog** som forsøker gjennom datainnsamlingen å få svar på om politikeren ser sin rolle som offentlig eller privat og om det er toveiskommunikasjon som preger kanalen.
- Til **(E)ndringsvilje** som undersøker hvorvidt forutsetninger for reell påvirkning kan skje.
- Til **(L)yttende** ved å vurdere prioriteringene av formidling og innhenting hos politikerne.
- Til **(T)ydelig** ved se på om det er definerte mål, detaljerte eller generelle utspill og om politikerne bidrar til et høyere kunnskapsnivå ved å opplyse om saksgang.

Teori om e-deltakelse lenkes til rammeverket på følgende måte:

- Til **(L)yttende** ved å vurdere om det kan være økt kommunikasjon i form av innhenting av meninger med politikernes deltakelse på facebook.
- Til **(A)lle** ved å se på om deltakelsen på facebook representerer digitale skillelinjer som opprettholder og dermed forsterker eksisterende elitors politiske påvirkning.

Fra rammeverket knyttes de ulike elementene til forskningsspørsmålene oppgaven stiller.

(R)essurser spiller en egen rolle ved at dette elementet kan hjelpe med å stille spørsmål som vil si noe om premissene for politikerens deltakelse. Denne påvirker derfor alle de andre elementene i rammeverket. Denne relasjonen er vist med vannrett stiplede linje på tvers av elementene i rammeverket.

I hvilken grad Facebook representerer en ny kanal blir målt ved å be politikerne i utvalget sammenligne effekten opp mot leserinnlegg, og dermed forsøke å forstå den relative posisjon Facebook som kanal har hos politikerne. Dette er spurt som en del av elementet (R)essurser og er lenket herfra og til forskningsspørsmålet: **«Hvorfor deltar lokalpolitikere på facebook?»** ved at: **«I hvilken grad representerer Facebook en erstatning eller ny kanal for kontakt med borgere?»** vurderes som det ut går fra nevnte forskningsspørsmål

Mitt utvalg av teori har vært retningsgivende for det rammeverket jeg nå har presentert.

Den offentlige sfære mangler som nevnt praktisk anvendelse i sin abstrakte form. I tillegg er teorien lite tilpasset sosiale medier som sådan. Jeg har også benyttet teori fra e-demokrati, nærmere bestemt e-deltakelse, for å kunne finne suksesskriterier for IKT-understøttede arenaer.

Motivasjonen for å utvikle rammeverket har vært å operasjonalisere de teoretiske konseptene som er nødvendige for å svare på problemstillingen.

En annen fordel med rammeverket har rett og slett vært at det har hjulpet meg med å tematisere og skape en oversiktlig relasjonell modell for hvordan oppgaven henger sammen.

Ved å lage et rammeverk som kombinerer de ulike teoretiske perspektivene jeg har introdusert mener jeg at jeg har et bedre fundament for å kunne besvare forskningsspørsmålene:

- **Hvem snakker lokalpolitikeren til/med?**
- **Hvorfor deltar lokalpolitikeren på Facebook?**

Deloppsummering:

Rammeverket «DELTA» bringer det teoretiske grunnlaget sammen og bidrar til et sterkere fokus på de sentrale elementene av teoriene som er avgjørende for kunne svare på forskningsspørsmålene. Rammeverket hjelper med å skape oversikt gjennom elementene som danner et godt utgangspunkt for intervjuguiden.

Det teoretiske grunnlaget for oppgaven er presentert og jeg vil i påfølgende kapittel begrunne hvorfor mitt valg av metode egner seg til å besvare oppgavens problemstilling og relaterte forskningsspørsmål.

3. Metode.

Jeg vil nå begrunne valget av metode og redegjøre for mitt syn på hvorfor kvalitative metode er best egnet for å kunne svare på mine forskningsspørsmål. Først vil jeg si noe om hvilke kvaliteter kvalitativ metode har før jeg så vil konsentrere meg om gjennomføringen.

I motsetning til kvantitativ metode forsøker kvalitativ metode å skape forståelse ved å gå i dybden og ikke i bredden (Thagård, 2000). Denne kvalitative studien fokuserer slik heller ikke på forklaring i tradisjonell årsak-virkning forstand. Oppgaven tar sikte på å undersøke et fenomen og jeg er ute etter å forstå dette fenomenet, ikke etter å generalisere funn. Ved å gå i dybden på fenomenet og ikke i bredden vil jeg forsøke å oppnå denne forståelsen. Ved å se på lokalpolitikeres deltakelse på Facebook ønsker jeg å kunne gi bidra til en forklaringsmodell.

Jeg har ut fra oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål funnet at både intervju og enkel innholdsanalyse av politikerens Facebook-statusoppdateringer er en godt utgangspunkt for å skape forståelse.

Intervju og innholdsanalyse komplementerer hverandre på en god måte og det vil heve reliabiliteten til studiens funn.

3.1. Kvalitativ metode.

Når det stilles spørsmål om hva, hvorfor og hvordan kan det være for at vi ikke har kunnskap om den kompleksiteten vi ønsker å forstå. Det kan derfor være hensiktsmessig å bruke kvalitativ metode for å utdype og eventuelt generere teori som mangler. Jeg hevder ikke at hva, hvorfor, hvordan spørsmål ikke kan besvares kvantitativt, ei heller at det er åpenbare kvalitative/kvantitative svart/hvitt scenario. Men når jeg i dette tilfellet vil gå i dybden på et fenomen og de kvaliteter og egenskaper som er tilknyttet, er det en av kvalitativ metodes store styrke. Jeg vil like vel påpeke at en kvantitativ studie av politikeres bruk av Facebook ville blitt lest med spenning, men litt av utfordringen er at det finnes

lite som er forsket på hva angår bruk av sosiale medier hos politikere i noe annet enn valgkanalen.

For meg blir det derfor mer interessant og finne ut av det spesifikke i en helhet, hvordan lokalpolitikeren bruker dette, enn å få en tilstandsrapport på hvor mange og ofte alle politikere bruker Facebook. Et tilleggsmoment er at når vi har lite kunnskap om et tema vil behovet for en slik eksplorerende studie kunne bidra til økt innsikt.

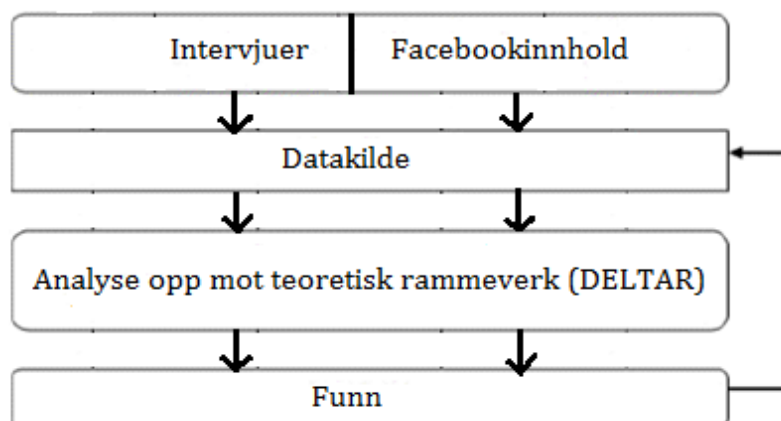
All forskning finner sted i omgivelser som gjør objektivitet til et relativt begrep. Når jeg som individ, med mine erfaringer, skal interagere med respondenter, enten det er ved utforming av spørsmål, eller ved direkte interaksjon gjennom et intervju, vil mine erfaringer og omgivelser være en del av det jeg bringer til bordet.

Ved å være bevisst på faktorer som kan påvirke i en eller annen retning, reflektere åpent rundt disse, vil det være mulig å ta disse faktorene i betraktning når jeg og andre tolker og vurderer funn. Hvis teori og metodevalg utgjør hvor jeg ser med hvilke briller, kan det omgivelsene øver av press, den verden vi lever i, og min egen bakgrunn, sies å utgjøre hvor mitt fokus er, og hva jeg ønsker å se. De samme faktorene påvirker naturlig nok også respondentenes svar.

3.2. Innsamlingsmetode og metodologisk tilnærming

Empirien vil bli analysert basert på innholdsanalyse av de individuelle Facebook-sidene og ved intervjuer av informantene.

Den metodologiske tilnærming jeg har benyttet i analyse-prosessen kan visualiseres slik jeg gjør i figuren under:

En god strategi er å la premissene teorien har lagt danne basis for den videre analyseprosessen (Yin, 1994:103 og Kachwamba, 2012).

Med denne studien ønsker jeg å levere et teoretisk bidrag til litteratur om politikeres deltakelse på Facebook. For å oppnå dette har jeg latt temaene som reflekteres i teorien danne rammeverket «DELTAR» som er en del av de teoretiske verktøyene jeg disponerer for å tolke de funn som skal besvare forskningsspørsmålene.

3.2.1 Facebook-analyse

Funn i casestudier kan komme fra seks ulike kilder: dokumenter, arkivmateriale, intervjuer, direkte observasjon, deltakende observasjon og fysiske objekter (Yin, 1994:78).

Det er alltid en styrke å kombinere ulike kilder av data slik at disse supplerer hverandre. (Yin, 1994:80). Jeg forsøker å styrke min forklaringskraft ved å kombinere intervju og gjennomgang av Facebook-profilene til informantene.

Ved å se på politikernes 20 siste statusoppdateringer i perioden før intervjuene

gjorde jeg en enkel innholdsanalyse av Facebook-innholdet til den enkelte informant. Jeg begrenset meg til å kategorisere de 20 siste statusoppdateringene hver enkelt hadde publisert i forkant av intervjuene, for enkelhetsskyld fra siste dag i september og bakover.

Med denne analysen ønsket jeg å danne et grunnlag for å kunne sammenligne beskrivelse av egen deltakelse med faktisk innhold.

Jeg brukte et regneark hvor jeg la inn dato, innholdet i statusoppdateringen, antall «likes» og kommentarer, om det var gitt svar fra informanten, om det ga uttrykk for endret mening, kategoriserte etter om det var aksjon eller reaksjon, om den var detaljert eller generell, og om den omhandlet en spesifikk målgruppe.

De ulike kategoriene har blitt gitt en overordnet kategori i form av bokstaver fra «DELTAR» (se vedlegg 2 for nærmere undersøkelse av oppsett).

Dokumentasjon er en kilde som tradisjonelt har styrke i kraft av å være en bestandig (min oversettelse av engelske «stable») kilde, er ikke generert på bakgrunn av studien, er nøyaktig og gir ofte tilgang på data over en lengre tidsperiode (Yin, 1994:80).

Bestandighet er når jeg skal se på Facebook ikke noe som bør tillegges for mye vekt. Innlegg og kommentarer på Facebook kan slettes av forfatter og det er derfor en svakhet ved denne spesifikke datakilde.

3.2.2. Intervju

Når studien forsøker å forstå hvordan politikere deltar på Facebook så blir det blir det viktig med forskningsinstrument som skaper nærhet mellom forsker og informant for å forstå fenomenet og jeg har derfor valgt å benytte intervju.

Fenomenet jeg undersøker er av menneskelig art og det er derfor naturlig å velge en datasamlingsmetode som best fanger opp nettopp de nyanser og dybder som

aktørene selv gir uttrykk for er viktige i tolkningene av spørsmålene jeg som forsker stiller.

Med semistrukturerte intervjuer vil jeg også kunne følge opp og utdype nye spor og potensielt kausale forbindelser. En annen av intervjuets styrker er at fokus kan rettes direkte mot det fenomen jeg er opptatt av (Yin, 1994:80) og at det derfor blir en mer målrettet datainnsamling.

De finnes som med alle andre kilder for datainnsamling ulemper med intervju som innsamlingsmetode. Det vil alltid være en fare for at spørsmålene som stilles kan være dårlig konstruerte og eller at respondentene svarer på det de tror er det jeg vil høre, eventuelt det de tror er riktig (Yin, 1994:80). Når jeg like vel benytter intervju for å forstå fenomenet er det fordi det er egnet måte for å kunne gå i dybden på fenomenet, ved og utforske de svar respondentene gir oppstår det muligheter for å stille nye relevante oppfølgingsspørsmål som kan følge grener jeg ikke hadde sett fra et tidligere ståsted. De beskrivelser respondentene gir vil alltid være et resultat av deres livsverden, på lik måte som de spørsmål forskeren stiller er påvirket av dens virkelighetsoppfatning. Siden det er respondentenes bruk som er min avhengige variabel og det fenomen jeg ønsker å studere er nettopp deres tolkning og forståelse avgjørende for å få en bred innsikt i fenomenet.

Basert på ønske om å få innsikt i, og i å få forstå et fenomen i dybden, har jeg vært opptatt av «hvordan» og «hvorfor» spørsmål til respondentene. Jeg er med andre ord ikke ute etter å generalisere funn til en større enhet eller populasjon. Kort kan jeg oppsummere metodevalg ved fremheve følgende refleksjon:

- Kvalitativ metode, nærmere bestemt en casestudie, er alene, grunnet tidsmessige begrensinger, den best egnede metode for å kunne gi svar på min problemstilling.
- Semistrukturerte intervjuer og innholdsanalyse muliggjør på den ene siden god anledning til å sammenstille erfaringer og fortolkninger på flere datapunkter mellom respondentene, samtidig som det også gir anledning

til å kunne avdekke andre relevante faglige spørsmål som er av betydning for forståelse av fenomenet.

Deloppsummering:

Kvalitativ metodes styrke i å besvare hvordan og hvorfor spørsmål gjør at det er den best egnede metode for å kunne besvare min problemsstilling og oppgavens forskningsspørsmål. For å kunne utvide forståelsen og styrke validiteten i undersøkelsen har det vært naturlig og supplere intervju som innsamlingsmetode med innholdsanalyse av Facebook-sidene til de samme informantene. Kombinasjon av disse to empiri-kildene vil kunne gi god innsikt i hvordan politikere deltar på Facebook og kunne gi gode svar på forskningsspørsmålene som stilles.

3.3. Metodekrav.

Etterprøvbarehet og redelighet er sentrale begreper innenfor moderne forskningstradisjon. Jeg ønsker derfor å vise bevissthet rundt mine valg og hvordan jeg har tenkt på svakheter ved bruk av min metode for samle inn data i denne studien på.

Validitet, reliabilitet og utvalg.

Validitet omhandler i hvilken grad vi måler det vi tror vi gjør, og det kan i form av ytre validitet handle om overførbarhet.

Med en kvalitativ tilnærming utfordres nytteverdien til disse begrepene og pålitelighet er lansert som et begrep som bedre passer til å drøfte om forskeren og resultatene av en gitt studie er holdbar (Postholm, 2005).

Reliabilitet henviser til hvorvidt vi kan stole på de dataene vi innhenter. Like gjentatte tester vil i en kvantitativ forskningstradisjon være et godt middel for å øke reliabiliteten til et resultat.

I kvalitative studier handler reliabilitet om dataene samlet inn er de beste til å kunne si noe om fenomenet.

Alle i utvalget er bystyrepolitikere i Kristiansand som også er å finne på Facebook.

Det er ikke valgt noen andre utvalgs-kriterium som skulle tilsi at utvalget har blitt skjevt.

Alderen på informantene er 20, 28, 32, 40 og 41 med varierende politisk erfaring. Tre av representantene tilhører Arbeiderpartiet, en tilhører Venstre og en representant tilhører KrF. Utvalget fordeler seg på 4 kvinner og 1 mann. Informantene er valgt etter en snøballmetode og det kan stilles spørsmål ved om det var en hensiktsmessig måte å gjøre det på når 3 av representantene tilhører Arbeiderpartiet. Jeg har ikke noe grunnlag for å si at politisk ståsted påvirker deltakelsen på Facebook og mener utvalget representerer et relativt typisk utvalg av lokalpolitikere i Kristiansand.

Jeg har valgt å ta opp alle intervjuer med lyd for å sikre at det som blir sagt kan kunne bli korrekt gjengitt. Bruk av mikrofon kan i enkelte tilfeller påvirke de svar forskeren får fra respondenten. De fordeler det gir å sikkert kunne fastslå hva som ble sagt på en sikker måte veier i dette tilfellet tyngst. Siden spørsmålene er av lite sensitiv art er det lite sannsynlig at slik påvirkning skjer. En annen fordel er at min påvirkning som forsker i mindre grad farger hva jeg har bevisst eller ubevisst valgt å unnlate eller understreke.

Et sosialt fenomen, som er det jeg undersøker, vil i liten grad kunne generere like data ved forsøk på reproduisering av undersøkelsen. Selv ved å intervju de samme informantene vil fenomenet av natur ha vært gjenstand for forandring som gjør at intervjusituasjonen ikke vil gi likt svar. Det betyr ikke at påliteligheten trenger å være lav. Det er mulig å vurdere et undersøkelsesopplegg på selvstendig grunnlag uten å vurdere de data det generer.

Gjennom å beskrive hvilke valg som ligger til grunn for de ulike metodevalg som er truffet vil pålitelighet til studien styrkes eller svekkes.

Utvalget og valg av metode understreker at funn ikke vil kunne generaliseres. Det er like vel sannsynlig at mange politikere vil kjenne seg igjen i ulike typer bruk som her avdekkes. Dette har en verdi selv om resultatene ikke egner seg til å si noe om alle politikere.

3.1.3 Intervju og informanter

Semistrukturerte intervjuer og innholdsanalyse er valgt som datainnsamlingsmetode fordi jeg vurderer de som best egnet til å kunne besvare de tema som oppgaven ønsker å belyse.

Målet med datainnsamlingen er kunne få en beskrivelse fra informantene om hvordan de opplever å bruke Facebook og ved hjelp av innholdsanalyse avdekke støtte eller styrke til en slik beskrivelse.

Informanter

Ved å fokusere på å gi et bilde av hvordan bruk av Facebook *kan* se ut, og ikke forsøke å generalisere, vil utvalget av informanter kunne begrenses. Det er en gylden regel at utvalget er stort nok når fenomenet ikke kan skape ytterligere forståelse ved å øke antallet. I en utopisk verden vil ikke tid som ressurs legge begrensinger på omfang, men i en masteroppgave med begrenset tidshorisont vil det alltid måtte gjøres avveininger så henseende. Jeg mener at utvalget er stort nok til å kunne gå i dybden på fenomenet for de ulike typer som er representert i utvalget.

Jeg hadde på et tidlig stadium i prosessen sendt venneforespørsel til alle bystyrepolitikere i henholdsvis Arendal og Kristiansand som jeg fant på

Facebook. Kriterier for valg av informanter i utvalget ble basert på snøballmetoden. Etter å ha kontaktet den første informanten ba jeg om forslag til andre politikere som brukte Facebook, utefra disse forslagene forelå til slutt fem informanter som ble intervjuet om bruk av Facebook.

Utvalget avgrenset seg til å bestå av lokalpolitikere som satt i bystyret i Kristiansand og som hadde en tilstedeværelse på Facebook.

Prosessene med å skaffe informanter og å finne egnet tid og sted for gjennomføring av intervju gikk lettere enn jeg hadde antatt. Alle informanter ble kontaktet via Facebook hvor jeg kort forklarte hva jeg holdt på med og om de kunne stille til intervju. Alle responderte i løpet av minutter til meldingen jeg sendte og samtlige jeg forespurte ønsket å stille opp i intervju.

Intervjusituasjonen

I forkant av intervjuene hadde jeg utformet en intervjuguide (Vedlegg 1) med et semistrukturert design basert på et rammeverk som omfatter de tema jeg vurderer som sentrale for problemstillingen og som jeg dermed ønsket belyst. Fordelen med et slikt design er at jeg lettere klarer å dekke de tema jeg trenger å få beskrivelser av samtidig som jeg i motsetning til ved kvantitativ metode kan tilpasse meg intervjusituasjonen ved å stille utdypende spørsmål hvor det er formålstjenlig.

Selve intervjuguiden var på to sider med flere spørsmål fordelt på de seks temaene basert introdusert i rammeverket «DELTAR». Intervjuene ble gjennomført i oktober 2012. Intervjuene varierte i lengde fra 15 til 50 minutt og samtlige intervjuer har blitt tatt opp med lyd og transkribert til tekst. Alle intervjuene har blitt gjennomført ansikt til ansikt.

Analyseprosess

Da arbeidet med datainnsamlingen startet var ikke en spesifikk analysemetode funnet. Jeg baserte intervju spørsmål på tema relevant for det teoretiske grunnlaget og ønsket å samle data som ville besvare forskningsspørsmålene. Når datainnsamlingen ble fullført og jeg reflekterte rundt empirien som var samlet, oppstod behovet for å kunne analysere datamaterialet på en fornuftig måte slik at jeg på en systematisk måte kunne analysere dataene opp mot mine forskningsspørsmål.

Det ble naturlig å analysere dataene basert på en «pattern matching»-logikk som egner seg godt for eksplorative studier som denne (Yin, 1994:106).

Transkribering

Alle intervjuer ble transkribert kort tid etter intervjuet fant sted. Intervjuene ble transkribert fra lydopptak jeg gjennomførte med en iPad. I transkriberingen tok jeg med følelsesmessige reaksjoner som latter ved å vise dette i klammer i teksten: [latter]. Slik har jeg forsøkt å beholde mest mulig av «innholdet» som oppstår i en intervjusamtale. Under intervjuene har jeg forsøkt å ta med meg «prober» der hvor jeg har gitt slike. «Prober» kan forstås som små ytringer som kan oppfordre og oppmuntre til å utdype eller vise at dette er jeg interessert i. Det kan også være med å bygge tillit mellom forsker og informant ved at jeg viser generell interesse for informantens synspunkt.

Ferdige transkriberte intervjuer ble lagret som vanlige tekstdokumenter og inneholder i tillegg til selve intervjusamtalen enkel fakta som blant annet: alder, partitilhørighet, antall år i politikken.

Analyseprosessen

Etter intervju av informantene, fortsatte de refleksjoner som jeg gjorde meg under intervjuene nå i en mer målrettet form med de ferdig transkriberte

intervjuene. Jeg forsøkte og finne tematiske koblinger til de tema som er viktig for forskningsspørsmålene. På dette tidspunkt samlet jeg sitater som representerte kjernen i svarene på de ulike temaene jeg har stilt spørsmål om.

Etter dette begynte jeg innsamlingen av data fra facebook-profilene til de enkelte politikerne i utvalget. Jeg tok her utgangspunkt i innlegg publisert før intervjuene ble foretatt. For enkelthetsskyld fra før 1. oktober for alle i utvalget.

Disse ble som beskrevet tidligere i kapittelet kategorisert i et excel-ark (Vedlegg 2) som så ble utgangspunkt for refleksjon og drøfting opp mot tilsvarende tema intervjuene har tatt for seg.

Refleksjoner rundt svarene på intervjuene ble så diskutert opp mot resultatene fra denne enkle innholdsanalysen der hvor det hadde en utfyllende eller motsiende funksjon.

Deloppsummering:

Utvalget anses som representativt for et typisk utvalg og fremgangsmåte og metodevalg er redegjort for. Gjennom å benytte intervju og innholdsanalyse av Facebook-innhold vil jeg kunne si noe om hvordan politikerne deltar på Facebook.

Gjennom presentasjon av teori, rammeverket «DELTAR» og metodevalg har jeg vist hvorfor de enkelte delene egner seg til å belyse problemstilling og forskningsspørsmålene. I neste kapittel vil jeg presentere de funn som jeg gjennom intervjuer og innholdsanalyse av Facebook har innhentet. Disse er presentert etter rammeverket «DELTAR»s tematiske oppbygning.

4. Presentasjon av funn

4.1. Dialog

I presentasjon av rammeverket «DELTAR» skrev jeg følgende om (D)ialog:

«DIALOG

En av forutsetningene for et levede demokrati er at politikere og borgere har kontaktpunkter. Hvis politikeren i kanalene som representerer slike kontaktpunkter kun opptrer som privat person er ikke de samme vilkårene for påvirkning tilstede. Dialog handler grunnleggende om toveiskommunikasjon. Det helt sentralt at politikerne bidrar til samtalen.»

Privat eller offentlig?

Er politikerne i studien bevisst sin rolle på Facebook? Ved å be de ta stilling til om de definerte seg selv som privat eller offentlig på Facebook ønsket jeg å kunne finne ut om premissene for en meningsutveksling er tilstede.

Hovedsakelig er politikerne i denne studien av den oppfatning av at de ikke opererer med et klart skille mellom de to. Følgende sitat oppsummerer godt denne holdningen:

«Jeg har vel innsett at jeg må definere meg som offentlig. Men jeg føler meg like vel veldig privat». Respondent 4.

Svarene tyder på at de er obs på at det er en arena hvor det de sier er gjenstand for offentligheten uavhengig av eventuelt ønske om noe annet som Respondent 1s svar viser:

«Jeg er veldig nøye med hva jeg legger ut fordi at jeg vet det egentlig er en offentlig profil...».

Facebook-innholdet av 20 statusoppdateringer analysert viser at antall statuser jeg har kategorisert som privat, varierer fra 7 av 20 til 16 av 20.

Personlig?

Å være personlig må forstås som noe annet enn privat. Å være personlig er selvfølgelig en rent subjektiv oppfatning men det er fullt tenkelig at du kan ha en offentlig tilstedeværelse med klare mål og hensikter men samtidig opptre personlig. Likeledes er det fullt mulig å være upersonlig på en privat måte. Hvorvidt politikere byr på seg selv ved å være personlig, kan si oss noe om de oppnår kontakt med borgere. Å være personlig må antas å styrke troverdigheten til mennesket bak profilen.

Svarene på om de er personlige gir ingen entydige funn, Respondent 5 ordlegger seg slik:

«Jeg tror ikke du får vite noe om mitt følelsesliv ved å lese noe på Facebook-sidene mine for å si det sånn».

Andre beskriver seg noe mer personlig:

«Ja selvfølgelig, til en hvis grad, men jeg er ikke sånn, jeg er ikke utleverende». Respondent 2

og:

«Jeg vil si at jeg av og til er personlig, men ikke privat». Respondent 3

Politikerne svarer sprikende på om de opptrer personlig på Facebook. Noen er veldig reservert på hva de ønsker å dele, mens andre mener de opptrer personlig. Ved å se på Facebook-profilene til informantene repeteres denne variasjonen. Det er samsvar mellom de som svarer at de er mindre personlige og det som kan observeres på «veggen» deres.

Enveis eller toveiskommunikasjon?

Oppfordrer politikere gjennom handling til toveiskommunikasjon, eller er de megafoner med standpunkter som skal informere men ikke diskuteres? Her er

det variasjoner, både blant hva politikere selv beskriver seg som, og det som kan observeres av innhold på Facebook-profilene.

Respondent 5 sier:

«Nei jeg føler jo alltid at det er toveis eller flerveis, ja»

På direkte spørsmål om respondenten svarer på kommentarer sier hun blant annet at hun ofte velger å heller svare via melding i «innboksen». Dette lar seg ikke verifisere, men i analysen av innholdet på Facebook-siden hennes har hun kun gitt kommentar utover opprinnelig statusoppdatering 4 av 19 mulige ganger. Tilbakemelding i form av «likes» er gitt 11 ganger.

Respondent 3 fremstår som den av de intervjuede som er mest klar på at det er toveiskommunikasjon som er dominerende:

«Både debatt for debattens skyld, men også toveiskommunikasjon i den forstand at det gir meg veldige mye innspill inn i det politiske arbeidet».

På spørsmål om hun svarer på kommentarer sier blant annet Respondent 3:

«...hvis du skal bruke det til toveiskommunikasjon, så krever det at du er tilstede».

Og:

«Når jeg legger ut noe som krever respons så gjør jeg det når jeg har tid til det».

Facebook-analysen bygger opp under dette ved at Respondent 3 er registrert med 1 eller fler kommentarer på 13 av 16 statusoppdateringer, noe som er klart mest blant de intervjuede. I tillegg har Respondent 3 på 10 av disse statusoppdateringer valgt å «like» noen andres kommentar.

Den eneste i utvalget som mener det ikke blir mest toveiskommunikasjon er Respondent 2:

«...enveis for det meste.»

Hun svarer dog på spørsmål om hun svarer på kommentarer med: «Ja, alltid».

Dette reflekteres ikke i Facebook-analysen som viser at Respondent 2 kun har kommentert på 3 av 16 mulige statuser hvor det er gitt tilbakemelding. Hun har valgt å «like» noen andres kommentar kun én gang.

Respondent 4 trekker frem at hun er påpasselig med å bruke «like»-formen for tilbakemelding når det ikke er noe spesielt å svare på:

«Om ikke det er noe som går an å svare på så pleier jeg alltid å legge inn likes så folk ser at jeg har sett det som er kommentert.»

Sitat støttes ikke nevneverdig opp av Facebook-analysen som har registrert kommentar på 3 av 15 mulige oppdateringer og 4 «likes».

Videre blir det interessant å se på hvordan politikere ser på Facebook som en arena for dialog og om det eventuelt gir seg utslag i reelle politiske effekter.

4.2 Endringsvilje

Om «DELTAR»-rammeverket skrev jeg om (E)ndringsvilje:

«ENDRINGSVILJE

For at dialog skal ha noen virkning må den tillegges vekt av behørige parter. Er politikere interessert i innspill som påvirker politiske prosesser vil dette kunne medføre økt legitimitet for de demokratiske prosessene.

Det er med andre ord avgjørende for verdien av deltakelse hvilke holdninger politikere har til Facebook som arena for dialog. Hvis dialog og innspill medfører endring hos den enkelte politiker, enten i form av endrede holdninger/meninger eller som viderebringer av innspill fra

borgere, inn i politiske prosesser så vil det øke legitimiteten og gi tilslutning til at deltakelsen bidrar til reell politisk påvirkning.»

Forandret mening på politisk sak?

Har politikerne spurt, noen gang forandret mening på en politisk sak eller område etter kommentarer, meldinger eller diskusjoner på Facebook?

Ingen av politikerne svarer umiddelbart at de har snudd tvert i en sak, men trekker frem begreper som å gå en «ekstra runde», eller justeringer i en eller annen retning.

Respondent 1 uttrykker seg på en slik måte:

«...hvis liksom 10 er meninga mi og så noen kommenterer og mener 7, så kan det være at jeg justerer til 9...»

Respondent 4:

«Jeg tror ikke har forandret, men at jeg har nyansert det tror jeg nok».

Respondent 5:

«Jeg kan ha fått forsterket en mening eller gått en runde til fordi... innspill og sånn. Men skifta mening det har jeg ikke».

Respondent 3 gir uttrykk for at hun bevisst benytter Facebook proaktivt til å lande på et utfall, der hvor hun er i tvil om hvor de beste argumentene fører henne:

«Det kan være en lokalpolitisk sak jeg skal ha opp i bystyret eller i et utvalg, litt usikker på hva jeg skal stemme, og bruker Facebook til å få innspill som kan hjelpe meg på å lande på standpunkt A eller B».

Ser vi på Facebook-analysen er det ikke mye som støtter opp under endrede meninger generelt. I kun Respondent 1s tilfelle finner vi uttrykk for endrede meninger og da som statusoppdateringer som baserer seg på hendelser utenfor dialog på Facebook som utslagsgivende for endret mening.

Ombudsmann?

Bringer politikerne med seg innspill inn i de politiske prosessene?

Respondent 2 mener kort og godt: «Ja det kan jeg fort gjøre.»

Respondent 4 gir uttrykk for et skille mellom argumentene og det faktum at det er fra Facebook:

«Ikke sånn Facebook-kommentarer men kanskje at en har det i bakhodet som... da vet en at folk mener ditt og datt. Men nei, ikke å referere som det fra Facebook.»

Respondent 5 trekker frem et eksempel som riktignok gjelder rikspolitikk og som det er naturlig å tro at hun ikke ble gjort oppmerksom på gjennom dialog med borgere:

«Ja faktisk. Jeg sitter i noe som heter kringkastingsrådet i NRK. Der jeg er politisk oppnevnt av Stortinget. På det aller første møtet der, da skulle vi behandle en klage på at NRK hadde fjernet et program som heter drømmehagen. Som hadde gått klokka halv seks i all den tid og som jeg og mange andre småbarnsforeldre var veldig godt vant med den rutine at den siste halvtimen... braker det løs, så kommer drømmehagen. Og da var det opprettet en sånn Facebook-gruppe som hadde mangfoldig tusen medlemmer og da brukte jeg det for nesten alt det var verdt i den debatten der da. For å få NRK til å snu. Men utover det så, inn i den politiske debatten i Kristiansand så... nei det har jeg ikke gjort.»

Respondent 5 gir videre uttrykk for at dette er noe hun ville tenkt seg om to ganger før hun ville gjort igjen:

«... Jeg måtte nok gå noen runder med meg selv i ettertid, for jeg lurte på om det her var helt smart, og bruke så hardt det argumentet: at det var så mange tusen som hadde meldt seg inn i denne protestgruppa. Men okey, man lærer jo så lenge man lever. Så jeg ville nok moderert det mye mer nå.»

Respondent 3 sier:

«Det har jeg absolutt gjort. Både i politiske møter og jeg har også brukt det i avisinnlegg. Ikke nødvendigvis til de konkrete personer, men ja absolutt.»

Facebook som arena.

Hvordan betegner politikerne selv Facebook som arena? Hvorfor er det en god eventuell dårlig kanal for dialog?

Respondent 1 gir uttrykk for at Facebook ikke er en veldig god arena for diskusjon med følgende svar:

«Jeg føler ikke den er så veldig god fordi jeg føler det er ganske få som egentlig deltar i debattene. Jeg føler ikke folk flest er der heller for å diskutere politikk. At det er veldig personlig mer for de fleste. Og det handler om. Det er nok litt derfor jeg også kvier meg veldig selv for og legge ut ting om.... Med mindre jeg mener det veldig sterkt. Og så får man veldig sjelden mye svar på, føler jeg jeg da. Noen svarer kanskje men det blir jo bare noen få ofte. Og til de hensiktene jeg har føler jeg mer andre diskusjonsforum og sånn egner seg bedre enn Facebook gjør.»

En titt på Facebook-analysen av profilen til Respondent 1 bekrefter at det er relativt lite aktivitet i form av kommentarer. Av 20 statusoppdateringer har kun 13 av de blitt kommentert, og på det meste har 8 personer kommentert et innlegg (inkludert Respondent 1 selv).

Respondent 2 forsøker å skille mellom hvordan hun objektivt betrakter Facebook som arena og egen erfaring på følgende måte:

«I utgangspunktet så må det jo være god arena for diskusjon. Spesielt for ungdom siden vi alltid er online og smarttelefonen alltid ligger på bordet og Facebook er der. Selv så er det lite jeg diskuterer politikk på Facebook fordi... det er veldig slitsomt, diskusjonen blir veldig fort usaklig, og jeg har et inntrykk av at folk til tider diskuterer for å diskutere på Facebook, og jeg diskuterer så mye i hverdagen at det orker jeg faktisk ikke[latter]. Men i utgangspunktet må det jo være en god arena.»

I Facebook-analysen finner vi at respondent 2 har kommentarer på 16 av 20 statusoppdateringer observert, og at to av oppdateringene har så mye som 18 og 20 kommentarer. Det ene er et teknisk spørsmål om hvordan noe virker og den andre oppdateringen handler om at hun skal ut på reise.

Respondent 3 gir et utfyllende svar som blir delvis gjengitt under:

«Jeg tror det er det mye handler om, at alle er der og bruker det som arena, det er det som gjør at det egner seg som arena. Hvis du vil diskutere med de få, så kan du gå på twitter. Hvis du vil diskutere med folk flest så går du på Facebook, og det er stort sett det jeg er interessert i. Jeg tenker hvorfor det kan egne seg dårlig som debattarena: det krever i alle fall som avsender, hvis du er den som initierer en debatt så krever det jo at du er tilstede, og at du følger opp debatten [...]På Facebook så har du, er det litt mer anstendighet i debattene tror jeg fordi du har i alle fall en eller annen relasjon til den som... eller en eller annen type kjennskap til den som initierer debatten[...]»

På oppfølgingsspørsmål om hun har en åpen vegg hvor hvem som helst i prinsippet kan kommentere svarer hun blant annet:

«[...]de er i stor grad åpne og det betyr også at jeg av og til, eller ganske ofte egentlig, har folk som er inne og deltar i diskusjonen som ikke er venn med meg på Facebook, men som ser diskusjonen. Du kjenner jo hvordan Facebook er, ting kommer opp på siden på alle som sitter og følger med. Så ser de at en av sine venner har kommentert noe om et tema de kanskje er interessert i, så klikker de seg inn. Så ofte kan jeg ha diskusjoner med lange tråder hvor det også deltar folk som ikke er mine venner på Facebook. Og av og til fortsetter diskusjonene uten at jeg er med i de. Det kan være lange diskusjoner som jeg ikke deltar i.»

Det er tydelig at Respondent 3 har et positivt syn på Facebook som en arena for diskusjon. Ut fra svaret hennes kan vi basere dette på minst to momenter:

- «Alle» er der
- Anstendighet i debattene

Når vi sjekker Facebook-profilen til Respondent 3 viser analysen at hun er den flinkeste til å kommentere med 13 av 16 mulige oppdateringer kommentert.

Respondent 4 trekker frem et litt annet perspektiv ved å fremheve at Facebook som en arena ikke er bundet av tid og sted:

«Nei jeg synes det egner seg godt som arena. Fordi at det er folk som synes det er interessant akkurat det du skriver om der og da, også som kan hive seg på når det passer de. Uavhengig av tid og sted egentlig så kan folk være med å kommentere og diskutere.»

Respondent 4 kommenterer selv sjeldent. 3 av 15 ganger hvor statusoppdateringen hennes har generert kommentarer har hun selv kommentert.

4.3. Lyttende

Fra rammeverket «DELTAR» tidligere introdusert skrev jeg om (L)yttende:

«LYTTENDE

En forutsetning for at en politiker skal kunne ta med seg signaler fra publikum inn i politiske fora, er at grunnlaget for at disse signalene skal kunne kommuniseres er til stede. Formidling av eget politisk budskap er nødvendig for å synliggjøre resultater, men en slik enveiskommunikasjon fremmer ikke deltakelse. For å signalisere at man er lyttende må man i stedet for å bruke mediet som politisk ropert med bastante utsagn, være åpen og spørrende. Hvorvidt politikeren også er lyttende til argumenter som han/hun står ovenfor inntar derfor en sentral plass i vurderingen av deltakelsen.»

Rop! ... eller rop om hjelp?

Er politikerne megafoner for politiske partier og fraksjoner eller er de ute etter å bruke Facebook for å skaffe meninger og kunnskap gjennom innspill? Ved å spørre politikerne om Facebook brukes mest til å innhente eller til å formidle meninger så kan jeg forsøke å danne et bilde av situasjonen.

Igjen observeres det mange liknende svar som har innslag av fokus både på formidling og innhenting, men også noe variasjon.

Respondent 5 nevner her at hun innhenter ved å se hva andre på Facebook skriver:

«Det er nok å innhente for jeg scroller nok og surfer nok mer på face enn jeg skriver selv.»

Noe som stemmer overens med frekvensen av oppdateringer som kan observeres i Facebook-analysen. Her finner vi det eldste av de 20 statusoppdateringene så langt tilbake som 2010.

Respondent 1 svarer i noenlunde lik retning:

«Mest til å innhente tror jeg. Leser litt hva andre mener gjerne[...] Bruker det ikke så mye aktivt utad, henger igjen litt sammen med at der en personlig arena så.»

Respondent 3 utdyper sin deltakelse med følgende svar på balansen mellom innhenting og formidling:

«Jeg brukte det tidligere mye mer til å formidle, mer sånn ropert-funksjon. Mens jeg nå mer og mer har sett nytten av å bruke det for å hente inn informasjon. Mye av det, spesielt det som handler om lokalpolitikk, som jo er det som opptar meg mest nå politisk, så bruker jeg det veldig ofte i forkant av møter til å legge ut en sak hvor jeg spør folk hva de mener: har dere noen innspill på dette? Og sånne runder har også resultert i at jeg har tatt opp saker i utvalg for eksempel. Jeg har et eksempel fra tidligere i år der det var snakk om SFO-priser, hvor jeg la ut spørsmål om hva folk mente om SFO-prisene i kommunen... .. og det resulterte i at jeg tok det opp i oppvekststyre og har fått utredet sånne type modeller. Så det er et eksempel på at innspill på Facebook gjorde at jeg satt en sak på dagsorden, og ble presentert på budsjettet i går. Det ble ikke tatt med fra rådmannen fordi det er dyrt, men det har vært utredet. Så sånn bruker jeg det mye. Det aller meste jeg legger ut, er sånn type.»

Her gir Respondent 3 et klart uttrykk for en utvikling fra «ropert-funksjon» som hun selv kaller det til at det i Respondent 3s tilfelle er et målrettet verktøy for innspill.

Respondent 2 svarer kontant: «formidle» og gir følgende eksempel på typisk handling:

«[...] et eksempel fra landsmøte nå: så legger jeg tidvis ut ting som vi har vedtatt på landsmøte. Sånne ting som ikke jeg argumenterer på noen måte,

men som er et standpunkt: nå har landsmøtet vedtatt 16-årig stemmerett for eksempel, hurra for det.»

Respondent 2s uttalelse får igjen støtte ved at 17 av 20 statusoppdateringer er klassifisert som standpunkt, 3 statusoppdateringer klassifisert som spørsmål.

Her skiller ikke Respondent 2 seg ut fra de andre i utvalget. 3 av 20 statusoppdateringer som spørsmål er faktisk delt «1. plass» med Respondent 4 og Respondent 1 resterende 2 informantene har henholdsvis 1 og 2 spørsmål av 20 oppdateringer.

«Veggen» der det skjer.

Et naturlig scenario å ta høyde for er at det er fullt mulig å innhente meninger og å la seg påvirke av det andre sier uten å selv ta del i diskusjonen eller initiere den selv. Innhenter og/eller formidler politikerne meninger ved å først og fremst oppdatere egen status?

Som jeg har presenterte i forrige punkt har både Respondent 5 og Respondent 1 eksplisitt uttrykk for å innhente meninger hos andre, og ikke bare ved bruk av egen «vegg».

Respondent 4 gir også inntrykk av en lignende opplevelse med blanding av egen vegg og aktivitet andre steder på Facebook:

«Jeg bruker min vegg til begge deler. Noen ganger så kan det være en kommentar, eller jeg får noen spørsmål som jeg legger der, og ser om noen har noen meninger om det. Men også hvis det er andre som har lagt ut saker i miljøet mitt, eller på et styre eller noe sånt som legger ut noe, så går jeg inn der og følger det.»

Respondent 3 mener det hovedsakelig skjer på egen «vegg»:

«Det skjer for det meste på min egen vegg. Det er klart det hender jeg deltar i diskusjoner på andres vegger, og det kan også hende at jeg selvfølgelig plukker opp innspill fra andre, definitivt. Men jeg bruker mye min egen vegg til det.»

Politikerne har ulik bruk på egen vegg og på aktivitet utenfor egen profil. Aktiviteten utenfor kan både være «skjult» i form av observasjon av andres aktivitet men også aktiv deltakelse i diskusjoner på andres vegg eller i grupper.

I hvilke faser av den politiske prosessen er politikerne mest opptatt av innspill eller formidling?

Er det mest aktuelt å be om eller formidle mening i bestemte faser av politiske prosesser?

Respondent 3 kommenterer spørsmålet slik:

«[...] I forkant for å få innspill, i etterkant for å få reaksjoner. Det er klart at det å drive med politikk er jo et håndverk hvor du går igjennom en lang prosess, hvor det til slutt kommer et resultat som du enten er fornøyd med eller ikke fornøyd med eller noe midt i mellom. Og er det du veldig fornøyd, har gjort en god jobb, så er det klart du også ønsker å formidle det ut til de som vil måtte høre på det, og det bruker jeg også Facebook til. [...] Men sånn i forhold til å hente inn informasjon så gjør jeg det i forkant. Så tidlig som mulig i prosessene egentlig, men også underveis. Så det vil egentlig si: i alle deler av prosessen [...] Hvis jeg bare hadde formidlet resultat, altså bare brukt det som min megafon for hva enn måtte ha fått til eller ikke fått til så kommer reaksjonene i etterkant, om du er enig eller uenig. Hvis jeg i tillegg kjører de rundene i forkant så har jeg i alle fall gitt mange en mulighet til å komme med innspill, så er det jo min jobb å ta de på alvor eller ikke. Men jeg tenker at det er en fin måte å få innspill på. Kjapp måte å få innspill på. Facebook har vært veldig fin på den måten at du kan få, kanskje ikke veldig mange reaksjoner på fem minutt, men du kan alltid få et par reaksjoner på

fem minutt, og det kan være det du trenger der og da hvis noe skal skje litt fort.»

Respondent 3 oppsummerer dette spørsmålet ved å peke på at det er naturlig at innspill og formidling følger den politiske prosessen og at i hennes tilfelle det betyr aktivitet knyttet til både input og output fasen med henholdsvis innspill og formidling av resultat.

Respondent 2 gir uttrykk for mer formidling men har også en mulig forklaring på hvorfor hun handler slik:

«Begge deler. Jeg er for dårlig, kjenner jeg selv nå når du spør [latter]. Til å legge ut ting som er helt i begynnerstadiet, hvis det kommer en sak og spør: hva syns du om det? Det gjør jeg veldig lite. Det kan være jeg gjorde det nok mer før men responsen er så... Enten så er det alle Høyre og Frp-vennene mine som svarer og det er jeg dessverre ikke så veldig interessert i, eller så kommer det lite respons. Det er nok gjerne vedtakene jeg formidler ja.»

Respondent 1 mener det er i etterkant at aktivitet først og fremst oppstår:

«Jeg tror nok jeg bruker det etter nyheten har sluppet i hvert fall, for å si det sånn. Det betyr nok oftere etter at beslutningen er fatta.»

Han begrunner dette med en selvopplevd hendelse hvor han etter eget sigende tabbet seg ut ved å publisere informasjon som ennå ikke var offentliggjort i et kommentarfelt i den lokale nettavisen. Han beskriver den reservasjon som har oppstått etter dette på følgende måte:

«Etter det har jeg vært litt mer forsiktig, med å buse ut med ting som ikke jeg er sikker på om er offentlig. [...] Det gikk jo bra. Det var ikke noe mer stress enn det, men etter det har jeg nok blitt litt mer forsiktig med og ikke legge ut ting som er forut for sin tid da. Og heller liksom kommentere det etter at saken... Eller hvis det er offentlig at saken kommer til det møtet så

kan hende jeg kanskje legger det ut. Jeg er alltid påpasselig med at det er nokså offentlig før jeg gjør det da.»

Respondent 5 mener at aktivitet knyttet til formidling og innhenting av meninger i politiske prosesser først og fremst er knyttet til en spesiell periode:

«Ja det er i valgkampen. Absolutt i valgkampen. Og kanskje hvis som sånn nå når det er budsjettframlegg så ville det kanskje ikke vært helt utenkelig at jeg hadde skrevet noe om vårt budsjettforslag for eksempel, når det var ferdig. Men igjen da så har jeg ingen generalplan for dette så det blir litt mer sånn innfallsvinkel tror jeg.»

Respondent 5 gir her også uttrykk for at hennes aktivitet på Facebook mangler en overbyggende strategi.

Det er nå naturlig å se på politikernes bevissthet rundt egen rolle.

4.4. Tydelig

Jeg skrev følgende om (T)tydelig i rammeverket «DELTAR»:

«TYDELIG

Språk er makt og hvilken form meningsytringer antar eller mottas som vil kunne bidra til å skape distanse eller nærhet til tema. En politikers språk og form kan oppmuntre og avskrekke, ekskludere eller inkludere i kraft av hvilket nivå politikerens legger seg på. Hvorvidt politikerens opplyser om saksgang og politiske kan også bidra til økt kunnskapsnivå og forståelse som kan senke terskelen for deltakelse. Et høyt presisjonsnivå kan på den andre siden gi fordeler i form synlige rammer for dialog som gir mer målrettet og formålstjenlige innspill. »

Har politikerne definerte mål med formidling eller innspill?

Hvor bevisst er politikerer rundt statusoppdateringer? Målrettet ønske om innspill eller formidling vil kun si noe om politikerens bevissthet rundt deltakelsen på Facebook.

Hvorvidt politikerne i utvalget har definerte mål med formidling og innspill varierer. Spekteret varierer fra ikke å ha noen plan, i Respondent 5s tilfelle, til en klar bevissthet og ønske om mange innspill og at flest mulig skal «vite» noe, enten via media gjennom at journalist plukker opp sak, eller ved at flest «venner» gjøres oppmerksom på noe.

Respondent 5 gir uttrykk for manglende definerte mål som sådan, og svarer på spørsmålet ved å opplyse mer om hva hun anser som viktig med å være på Facebook:

«[...]Men mange av de er jo i Kristiansand, og som vet hvem jeg er, og som nå har en slags direkte tilgang på meg som jeg synes er bra. Jeg tar nok mer hensyn til de henvendelsene som kommer i innboksen min enn de som på en måte bare blir skrevet på veggen min. Men kanskje den tilgjengelighetsbiten er den viktigste, mer enn å få formidlet noe, å være tilgjengelig.»

Respondent 1 fortsetter tankerekken fra forrige punkt og mener at han er bevisst på hva han formidler og et ønske om journalister skal plukke opp en sak:

«Jeg har jo mål om at forhåpentligvis, hvis det noe jeg først vil formidle, så er det nok et mål at kanskje en av journalistene jeg har på Facebook skal snappe det opp. Men det er litt derfor og at jeg, det er derfor jeg legger det ut når jeg er sikker på at jeg vil legge det ut, for da, da vet jeg at det er noe jeg kan stå inne, noe som eventuelt kan havne på trykk[...].»

Respondent 4 er mer klar på at hun har en bevissthet rundt publisering:

«Jeg er veldig bevisst på hva jeg skriver, åssen jeg skriver det.»

Respondent 3 gir uttrykk for det samme:

«Ja definitivt. Spesielt i de sakene jeg bruker det i innspillsrunden så er det fordi jeg trenger innspill.»

På oppfølgingsspørsmål utdyper hun videre:

[...] Jeg legger ut de sakene hvor jeg har behov for innspill. Og hadde jeg ikke opplevd at det var noen nytte i det, hadde jeg ikke fått innspill, hadde jeg sett at jeg la ut sak etter sak uten å få gode innspill, så kan det godt hende jeg hadde sluttet å gjort det. For det skal ha en nytteverdi, selv om det er mye informasjon tror jeg i mye av det jeg legger ut, som kan være nyttige for folk, så skal det ha en nytteverdi for meg: at jeg skal få mye innspill, derfor gjør jeg det. Men så har du den biten som handler om... mer en sånn ropert-funksjon, som handler om, litt sånn valgkamp, du ønsker å formidle det du mener og det du måtte ha fått til eller ikke. Så det har jo den siden og, som har et annet mål enn innspillsrunden. Og så er det klart, en tredje funksjon her, det ene er liksom dialog og innspillsbiten, det andre er roperten (ut (min tolkning)) til folk, og den tredje er... som jeg tror mange politikere bruker Facebook og twitter og for den saks skyld til, er jo kontakten med journalister. Journalistene er der, og jeg vil nok påstå, kanskje med unntak av ting som skjer i møter, så er, nå skal jeg ikke tallfeste noe men en veldig stor andel av de medieoppslagene jeg får, kommer av at en journalist ringer meg og sier: du, jeg leste på twitter at... jeg leste på Facebook at... Så det er klart, det har den funksjonen og. Det var nettopp en sånn sak denne uka hvor jeg tok opp spørsmål om kveldsåpne barnehager i oppvekststyre, som var en sak jeg hadde brukt Facebook til å få innspill på, fikk masse innspill. Den resulterte i at journalist fra fevennen[Fædrelandsvennen] ringte og sa: du jeg så på Facebook at... Ikke sant. For den hadde jo en dobbel funksjon sant. Jeg hadde ikke noe mål om å komme i avisen, for da hadde jeg ringt journalisten.»

Ovenstående sitat er gjengitt nesten i sin helhet fordi det illustrer på en veldig god måte bevisstheten til Respondent 3 rundt deltakelsen på Facebook.

Generell eller detaljert?

En oppdatering som er detaljert eller generell i formen kan inkludere eller ekskludere mulige deltakere ved at den *kan* legge «lista» på et nivå som utelukker deltakelse av visse grupper. Detaljerte utspill kan også stimulere til diskusjon ved at rammene for hva skal diskuteres er klare.

Her varierer svarene i intervjuene fra generelt i formen som eksemplifisert med følgende sitater:

Respondent 5 mener:

«Nei, generell. Det vil jeg si.»

Respondent 2:

«Generelle... Generelle... [latter].»

til det mer detaljerte som politikerne nedenfor gir uttrykk for:

Respondent 1:

«Men jeg er nok på det litte mer grann detaljerte. Hvis du har en skala fra 0 til 10, hvor null er bare sånn helt generelt: EU er best punktum. Og ti er: Kommisjonens lovgivning bla bla bla. Så er nok jeg på en skala: si seks da.»

Respondent 3:

«[...]Jeg har et bevisst forhold til hvordan jeg profilerer meg selv som politiker. Det er det ikke alle som har, men det er det noen som har. Jeg har det. Så derfor er det lokale saker, ofte innenfor spesielle særskilte områder. Hva kalte du det? Altså detaljerte enkeltsaker. Enkeltsaker, veldig ofte, men gjerne satt inn i en større kontekst, men enkeltsaker som utgangspunkt tror jeg.

På tross av variasjon i svarene gitt i intervjuene har samtlige politikere i utvalget en jevn fordeling mellom detaljerte og generelle utspill observert i Facebook-analysen. Politikerne i utvalget har alle mellom 9 og 10 av 20 statusoppdateringer som jeg har definert som detaljerte.

Opplyser om saksgang?

Desto mindre innsikt i politiske prosesser desto mer naturlig er det å anta at terskelen for å påvirke øker. Det er en demokratisk oppgave å bidra til innsikt og åpenhet om politiske prosesser. I hvilken grad har politikere opplyst om saksgang og politiske prosesser i sin deltakelse på Facebook?

Med unntak av Respondent 1 som sier:

«[...]Nei det er sjelden tror jeg. Det er nok mest innhold.[...]»

gir alle politikere uttrykk for at opplysninger om saksgang eller politiske prosesser foregår, enten direkte eller indirekte:

Respondent 5 vektlegger at dette ofte skjer i en 1-til-1 situasjon over direktemeldinger:

«Ja, men ikke på Facebook-siden min men igjen sånn på mailkorrespondanse. Hvis det er noen som har presentert en problemstilling for meg så sier jeg: okey, da er det sånn og sånn og sånn... ..kan du gjøre som privatperson... ..eller dette vil i så fall bli politisk... Eller vise til hvilke

instanser, mer sånn veiledning da. Jeg føler nok jeg prøver å informere om det.»

Respondent 4:

«Ja det har jeg gjort. I forkant av møter og sånn så legger jeg ut gjerne hva vi skal ha på møte, og også i enkelte saker for å beskrive prosessen: da skal det skje og da skjer det...»

Respondent 2:

«Ja... Av og til. Det kan for eksempel komme en status om at nå har vi vedtatt det og det i helse- og sosialstyre, saken skal videre til bystyret for endelig vedtak. Det kan skje.»

Respondent 3 påpeker at det i hennes tilfelle antar en mer indirekte form:

«Ja i den forstand at mye av de sakene jeg legger ut for å få innspill på er en del av en politisk prosess. Så jeg vil nok ofte opplyse om i morgen skal bystyre behandle den og den saken. Har dere noen innspill til meg på det. Så indirekte så gjør jeg nok det. Og jeg vil jo også si at når jeg av og til legger ut resultater av en sak så håper jeg også det ligger noe informasjon i det, i forhold til at nå er den saken ferdig og avgjort i de politiske prosessene. Så kanskje mest indirekte. Kanskje ikke så bevisst.»

I dette hovedkapitlet har jeg gjennom presentasjon av data frem til nå forsøkt og få et grunnlag for å svare på forskningsspørsmålet:

«Hvorfor deltar politikeren på Facebook?»

I neste delkapittel skiftes fokus over på mitt andre forskningsspørsmål:

«Hvem snakker politikeren til/med?»

4.5. Alle

Fra rammeverket:

«ALLE

Mange grupper er marginaliserte og underrepresentert. I et sosialt medium som Facebook er faren for det e-demokrati-studier kaller digitale skillelinjer gjør seg gjeldende. Hvordan politikeren forholder seg til venneforespørsler og deres egen oppfatning av demografien i egen vennekrets kan si noe om hvem politikeren «møter». Politikere som har bestemte målgrupper som det ønskes deltakelse med eller fra, vil kunne henvende seg til de samme elitegruppene som er aktive i de tradisjonelle kanalene for deltakelse i dag. En bevissthet rundt hvem som sier hva kan motvirke en ytterligere skjevfordeling av oppmerksomhet mot ressurssterke grupper.»

Hvordan behandler politikerne venneforespørsler?

Det er avgjørende å forsøke å forstå hvem politikerne godtar forespørsler fra for å kunne si noe om hvem politikerne snakker med/til.

Her gir de fleste politikerne uttrykk for at det godtar venneforespørsler fra alle. Unntaket er Respondent 1 som påpeker at Facebook først og fremst en personlig arena.

Respondent 5:

«Jeg aksepterer jo i hytt og pine[...]»

Respondent 3:

«All in. [...]Det er fordi jeg har gjort et valg hvor Facebook er en offentlig arena for meg, en politikerarena, ikke min private lekeplass.»

Respondent 2:

«Veldig ukritisk. Jeg skal være så slem og si at jeg ikke godtar: Mustaffa Kohsen som har lagt meg til, som bor i Iran og som vil ha en venn i Norge, men alle er egentlig velkommen på min Facebook.»

Respondent 4 inntar en mellomposisjon hvor hun både refererer til en utvikling over tid men også forbehold knyttet til å akseptere venneforespørsler:

«Ja det var jo sånn som jeg nevnte, tidligere har jeg hatt helt konsekvent at jeg skulle ha hilst på alle som skulle bli venn så jeg visste hvem alle var. Men etter hvert så har jeg jo fått noen forespørsler fra noen jeg overhodet ikke kjenner. Og så har jeg lurt litt på: hvorfor spør de meg om å bli venn når de ikke kjenner meg. Så har jeg jo da tenkt at kanskje dette har med engasjementet mitt å gjøre, og folk er litt nysgjerrige på hva jeg mener, og det er jo flott. Så da har jeg etter hvert akseptert de aller fleste. Men jeg har oppdaga at jeg gjør en sånn liten sjekk da. Jeg prøver å finne ut av hvorfor de kan spør meg, og da ser jeg på hvilke venner har de, og der ser jeg ofte hvor... årsaken kan være. For da ser jeg jo felles venner og får en liten sånn peiling. Så nå har jeg vel ingen som ligger der og har spurt om å bli venn som ikke jeg har akseptert. [...]Men de kan ligge der litt, altså, jeg merker at det blir litt sånn at jeg går å tenker litt på de og spesielt... men så har jeg akseptert de.»

Respondent 1 understøtter sine tidligere uttalelser, at for ham er Facebook først og fremst en privat arena med innslag av nettverksbygging:

«Som regel legger jeg de bare til hvis jeg vet hvem de er. Det hender at... hvis det er noen.. hva skal jeg si for noe... Dette høres litt opportunistisk ut, men det er det og. Hvis det er noen jeg har nytta av å ha på Facebook som ikke jeg egentlig kanskje nødvendigvis kjenner eller har truffet en gang, så hender det at jeg legger de til. Hvis for eksempel... Det har hendt at noen journalister har lagt meg til ikke sant. Som jeg aldri har hatt en samtale

med, men som jeg hvem er så legger jeg de til. Utenom det, hvis ikke det er offentlig personer av et slag som den slags så må jeg vite hvem de er og ikke bare det, men jeg føler jeg må kjenne de godt nok til å legge de til.»

Hvem vil bli venner?

Er det bekjente eller «folk flest» som forsøker å få en relasjon til politikeren på Facebook?

Respondent 4 spekulerer:

«Ja. Hvem er de som vil bli venner...? Jeg har jo i grunn tenkt litt på det i og med at jeg har fått disse forespørslene men... det er jo selvfølgelig folk som jeg treffer privat og blitt kjent med og sånn. Men disse som ikke kjenner meg, det må jo være... det tror jeg er folk som følger med i politikken og som er venner med andre hvor (de ser(min tolkning)) jeg kommenterer og sånn og så tror jeg at det vekker en interesse for å følge med.»

Respondent 3 gjør en kvalifisert gjetning:

«Det er nok mye, bortsett fra de som er vennene mine og folk jeg kjenner privat, så er det nok mye samfunnsengasjerte mennesker. Jeg tror nok av, hvis du tar, det er jo helt umulig for meg å si men det er nok noen hundre mennesker der inne som jeg ikke kjenner, men som er fra Kristiansand, eller Sørlandet da. Jeg kan tro at de aller fleste av de er politikere, ungdomspolitikere, litt mediefolk, næringslivsfolk, kulturfolk, det er en del folk ikke jeg kjenner som nok legger meg til fordi de er samfunnsengasjerte. Så med unntak av min mer private- og familiesfære, og Facebook-vennene, er det mye samfunnsengasjerte.»

Respondent 5 følger samme spor med følgende resonnement:

«[...]Det er mange journalister som er venner med meg på Facebook ja. Men ellers så er det jo mye samfunnsengasjerte mennesker som meg selv da. Som

har politisk verv eller, politisk engasjement da, og så er det jo en overvekt av Ap. Men så har jeg jo mine private venner og der. I begynnelsen så var det jo veldig gøy å finne gamle venner som jeg ikke har kontakt med lenger, fra skole og alt mulig sånn. Nei det er nok mest politisk aktive mennesker i en eller annen form som er der.»

Respondent 1 har av inntrykk av at det er mennesker med en personlig relasjon til ham som sender venneforespørsel:

«Det er nok mest folk jeg personlig kjenner tror jeg.»

Respondent 2 gir uttrykk for at det er mange med samme politiske tilhørighet og familie:

«Alle [latter]. Nå får jeg mye sånn: nyinnmeldte arbeiderpartimedlemmer, mye fordi jeg har en del med de som sekretær for Arbeiderpartiet. Får en del nyinnmeldte AUFere. Jeg får av og til noen som har lest om noe jeg har skrevet om Utøya, som gjerne sender en personlig melding i tillegg til å legge meg til som venn. Og så er det jo selvfølgelig familiemedlemmer som oppdager Facebook og som trenger å få seg et nettverk. De legger man til [latter].»

Ut fra svarene kan vi gå ut fra at det ikke er en overvekt av «vanlige» borgere som ønsker å etablere en relasjon til politikerne.

Hvem utgjør vennene?

Hvordan er sammensetningen av «vennene» til politikerne? Er det vanlige borgere, personlige venner, familie, journalister eller andre politikere?

Mye av den samme sammensetningen av hvem som vil bli «venner» gjentas når jeg spør hvem som utgjør «vennene» til nå.

Respondent 3 oppsummerer det først i ett ord:

«Samfunnsengasjerte.»

Litt lengre ut i intervjuet utdyper Respondent 3 og sier også noe om hva hun er ute etter:

«Blant de som er mine Facebookvenner vil jeg tro at det er en stor overvekt av samfunnsengasjerte. Samfunnsengasjerte betyr ikke at de er politikere nødvendigvis, men at de har et eller annet engasjement for noe. Og så er det jo selvfølgelig unntakene, jeg har jo selvfølgelig personlige venner som ikke er samfunnsengasjerte. Heldigvis [latter]. Det er egentlig veldig heldigvis. Det er nok det, men samtidig så er det som jeg sier, alt fra mindre samfunnsengasjerte mennesker som kommer med innspill, de er vel så nyttige som de som kommer fra de samfunnsengasjerte. De som opplever konsekvensene av politikken i praksis i hverdagen, det er jo de innspillene jeg er ute etter»

Respondent 2 trekker frem bekjente fra skoledagene og partitilhørighet:

«Det må være gamle klassekamerater, jeg er jo så ung at jeg fikk Facebook i niende klasse og da la man jo til alle på trinnet i niende, alle på trinnet i tiende, alle på trinnet i første og så videre. Og AUFere, som jeg har møtt på forskjellige kurs, konferanser og sånne ting. Av de 1066 er det de.»

Respondent 1 forsøker å gi en prosentmessig fordeling basert på ulike grupper:

«Det er nok mest personlige venner. I den grad jeg skal prøve å gjette på noe prosentforhold så er det nok 60 til 70 % kanskje, 60 % personlige venner kanskje. Nå gjetter jeg bare. Og resten er type politikere, journalister, litt sånn forskjellige. Tror jeg. Jeg tipper det er rundt der.»

Respondent 4 er mer generell i sin bedømming:

«Det tror jeg er veldig masse forskjellige. Det er arbeidskollegaer, det er andre politikere, det er andre jeg har truffet rundt, så det tror jeg er nokså likt fordelt sånn venner/bekjente.»

Hvilke av disse gruppene er politikerne mest opptatt av å formidle mening til eller få innspill fra?

Hvem oppfatter politikerne som sitt publikum, snakker de og ønsker de først og fremst å nå ut til eliter som andre politikere og journalister, eller er «velgere» målgruppen?

Respondent 5 mener alle er like viktige:

«Nei den enes mening teller ikke mer enn den andres. Ikke på Facebook, nei.»

Respondent 4 i samme stil:

«Nei, det gjør det ikke, for meninger kommer fra hvem som helst. Nei det er det ikke. Vet du, ordføreren har jo sagt det: det kan komme gullkorn fra uventet hold har han sagt. Sånn at der skal en være åpen [latter].»

Respondent 2 har heller ingen spesielle i tankene:

«Ingen. Jeg føler ikke at når jeg legger ut en statusoppdatering at jeg på en måte spesifikt retter meg mot en gruppe.»

Respondent 3 gir uttrykk for en målrettet innstilling:

«Ja. Det avhenger nok litt av sak. Men det er klart at når jeg ber om innspill, så er det jo gjerne fra brukergrupper eller de som opplever det på kroppen. Når jeg spør om SFO-priser eller om et skoletilbud så er jeg veldig interessert i å høre hva foreldre mener, som opplever det. Hvis jeg spør om

kulturtilbudet så er jeg interessert i å høre hva både kulturfolk og forbrukere av kultur mener.»

Facebook-analysen finner svært få statusoppdateringer som adresserer en spesifikk målgruppe. Dette i direkte kontrast til en del av respondentenes svar. Profilen som har flest slik spesifikke målgrupper registrert er Respondent 1 med 4 av de 20 statusene forstått som å adressere en spesifikk målgruppe.

4.6. Ressurser

Som jeg skrev i kapitlet om «DELTAR» består det siste elementet, (A)lle, av det som kan kalles premisser for fortsatt deltakelse.

«RESSURSER

Politikerens bruk, motivasjon og holdninger opererer innenfor et mulighetsrom som er bestemt av tilgjengelige ressurser. Tid, kompetanse, og andre kanaler vil kunne legge begrensinger på hvorvidt en politiker evner å være «tilstede» i kanalen.»

Hvor mye tid brukes på Facebook?

For at politikerne skal kunne delta på Facebook må det settes av tid til det. Mange politikere har naturlig nok enn travel hverdag, men hvor mye tid investeres i denne kanalen?

Respondent 1:

«Er jo innom og sjekker flere ganger daglig. Men når jeg først sjekker så sitter jeg ikke så lenge med det.»

Respondent 2 vedgår å bruke svært mye tid:

«[latter] Hvis jeg skal være ærlig så tror jeg ... Uff... På en vanlig dag som inneholder forelesning fra 08.15 til 13, et pusterom til klokka 16 og et møte fra klokka 16 til 20: så bruker jeg nok fem-seks timer om dagen på Facebook.»

Respondent 3 bruker også mye tid:

«Det er et godt spørsmål. Alt for mye vil sikkert noen si. Og det gjør jeg helt sikkert og. Jeg kan si det sånn: generelt, uavhengig av om jeg er på PCen eller telefon, så står alltid Facebook på i bakgrunnen. Som med TVen hos noen, så står alltid Facebook på i bakgrunnen.»

Respondent 4 føler behov for å vise at hun ikke er der hele tiden:

«Jeg prøver å være en av de som ikke har grønn knapp hele tiden. Jeg må vise at jeg er vekk derfra.»

Men vedgår at hun har det tilgjengelig:

«Det er ikke sånn at jeg må nødt, men jeg syns det er hensiktsmessig og ha det åpent, ha det tilgjengelig og så er jeg innom og ser, bare for å følge med. For det kan noen ganger være en sak og så trenger du finne ut... hva som rører seg da.»

Respondent 5 bruker også Facebook også mye:

«Nei altså, jeg er jo veldig mye inne på Facebook, men jeg har jo den der messenger-appen som gjør at jeg kan bare gå rett inn i innboksen, jeg bruker nok innboksen mer enn jeg bruker siden da. Men jeg er jo på Facebook fire fem ganger minst om dagen tenker jeg, bare ser. Jeg får jo også sånn varsel når noe har skjedd.»

Intervjuene viser at det er stor samstemthet hos politikerne, de bruker det på forskjellige måter, men de er ofte innom og sjekker. Ser vi på Facebook-analysen så ser vi at dette ikke nødvendigvis omgjøres i likt aktivitetsnivå.

Respondent 5s eldste oppdatering er fra sommeren 2010, mens både Respondent 2 og Respondent 3 har produsert 20 statusoppdateringer fra 17. september frem til 30. september.

Andre sosiale medier?

Er sosiale medier i en konkurransesituasjon hva gjelder politikernes oppmerksomhet og er de komfortable med teknologi.

Respondent 1 nevner en rekke sosiale medier som blir lite brukt:

«Som sagt, litt debattforum, men det er ikke så mye jeg deltar i det. Jeg har en twitterkonto og som jeg ikke bruker. Og en google + konto som jeg heller ikke bruker så mye.»

Respondent 2:

«Litt på twitter, men det er egentlig det. Men så er det klart, litt innom MittArbeiderpartit.no⁹ hvis man skal kalle det et sosialt medium, det er jo det men, det jo ingen andre enn Arbeiderparti-folk som anerkjenner det.»

Respondent 3 er aktive i en rekke sosiale medier:

«Ja. Jeg har jo blogg. Den har jeg gradvis trappa ned til fordel for Facebook. Fordi de budskapene jeg la ut der kan jeg like godt legge ut på Facebook og treffe mange fler. Den bruker jeg mindre og mindre. Jeg bruker den av og til til egne innlegg, hvis jeg får ånden over meg. Og så bruker jeg den som et

---

⁹ MittArbeiderparti.no er en sosial plattform for medlemmer i AUF og Arbeiderpartiet. Plattformen baserer seg på nettsamfunnet Origo og har mange likheter med Facebook og Google Plus.

arkiv over leserinnlegg og kronikker jeg har på trykk. Men så er jeg på twitter, det og går veldig i perioder. Det er nok litt fordi at det i all hovedsak, det er jo en arena hvor du kan få rask informasjon om hva som skjer i verden hele tiden. Så vil du være oppdatert på nyheter kan du være der, følge med. Men ellers så er det jo en sånn rask debattarena. Hadde jeg hatt tid til å sitte sånn å debattere dagen lang så hadde jeg kanskje gjort det, men det har jeg ikke. Så derfor er det en arena jeg bruker mindre og mindre men det er en arena jeg er mere på i valgkampene. Fordi det er mye journalister der inne. Så da bruker jeg det nok litt mer, men resten av året er det nok stort sett Facebook.»

Respondent 4 er lite aktiv i andre sosiale medier:

«Ja jeg er inne på twitter da. Men nå var det 11 dager nå siden jeg hadde vært inne og sett på noe som helst. Det der språket der skjønner jeg ikke. Den koden har jeg ikke knekt. Så jeg synes det er vanskelig. Så jeg blir ikke noen stor stjerne på twitter [latter].»

Respondent 5 er ikke aktiv i andre sosiale medier lenger:

«Nei altså jeg har en twitter-konto som jeg har skrevet en tweet på. Det var sånn der Ap tvang oss til under valgkampen [latter]. Men aldri twitret, jeg bare tenkte dette orker jeg ikke, dette er en tidstyv. Og så fikk jeg anbefalinger fra disse her ungdommene i AUF da, i valgkampen om at: Mette, du klarer ikke å gjøre dette her. Du må forholde deg til en ting. Så da lyttet jeg til de og da valgte jeg bort twitter, og instagram tror jeg det var noe som het også, og bare bruke Facebook. Det er det som er min arena, ingen andre.»

Intervjuene viser at samtlige politikere med unntak av Respondent 5, i varierende grad benytter andre sosiale medier.

Er politikerne aktive i andre kanaler i møte med borgere?

Tradisjonelle medier som aviser, tv, radio og andre kanaler som personlige møter og telefoner har vært de vanlige «kontaktpunktene» mellom politikere og borgere. Hvordan er levekårene for disse?

Respondent 1 mener de tradisjonelle kanalene spiller en større rolle for ham:

«Ja. Det føler jeg. Jeg bruker nok mer det enn Facebook. Møter stadig vekk... Har jo stadig vekk møter med... Det har jo selvfølgelig mye med at jeg har byutviklingsstyret. Det er mer sånne saker som ikke er så aktuelle for Facebook heller, for det er med utviklingssaker og sånn ikke sant. Prater mye på telefon, jeg ble jo ringt opp seinest i går om en sak. Ja det er nok mer det tror jeg ja.»

Respondent 2 mener også hun er veldig aktiv i de tradisjonelle kanalene:

«Ja. Ja. Ja. Mye. Jeg løper jo på møter hver kveld som sagt, det er klart, det er mye arbeiderpartiet og kommunen men sånn som nå skal jeg til Trondheim i morra på en konferanse om rus, hvor det er ikke bare politikere, men også administrasjon og andre interesseorganisasjoner. Det er jo et eksempel, er det ikke det? Jo. Og så får vi jo veldig mye mail, vi som sitter i bystyret fra engasjerte borgere som vil formidle sitt standpunkt. Hvis du skal sitere noe på dette så blir jeg litt flau men jeg er veldig dårlig til å svare på de. Det er fordi at det er gruppeutsendelser. Man ser liksom at hele bystyret har fått det og da har jeg ikke noe behov for å svare på det. Men hvis det kommer mail til meg, som gjerne handler om helse- og sosialstyre saker eller sånne ting, så svarer jeg.»

Hvordan effekt mener politikerne at Facebook har i forhold til et leserinnlegg?

Er Facebook en ny kanal i tillegg til eller erstatning for? Ved å spørre om opplevde effekter av leserinnlegg kontra Facebook-oppdateringer forsøkes dette spørsmålet besvart.

Respondent 5 mener at Facebook ikke er kanal som erstatter andre kanaler men kun er i tillegg til. Samtidig gir hun uttrykk for at hun ikke ser de helt store gevinstene ved å publisere noe ala et avisinnlegg på Facebook:

«Jeg kunne aldri ha skrevet et Facebook-innlegg. Jeg er ikke der. Jeg er ikke det altså. Nå er det jo sånn at de som skriver innlegg på Facebook de har jo gjerne sendt det til avisen, de har jo twitret det. Det er jo de samme ordene som går igjen, Eva [Respondent 3] er jo et godt eksempel på det, som studerer statsvitenskap, hun har jo gjerne brukt alle kanaler. Så all beundring til de som har kapasitet til det, men jeg tar meg ikke tiden til det altså.»

Tidligere i intervjuet har Respondent 5 gitt uttrykk for at hennes bruk av Facebook er sterkt knyttet til bruk an «innboksen» i Facebook. Hun sammenligner denne kanalen med lignende:

«Så får jeg nok mer sånn personlige henvendelser på Facebook ja, enn jeg gjør på e-postadressen min i kommunen. Ja jeg gjør nok det»

Og:

«Ja for jeg tror det er folk som, de kjenner meg litt ikke sant, de vet hvem jeg er og jeg har sagt ja til å være vennen deres på face. Ja jeg vet ikke. Jeg tror kanskje terskelen for å henvende seg der til meg er lavere enn å sende mail til meg på kommunens bystyremail. Det er jeg helt sikker på at det er. For det er der det kommer liksom.»

Respondent 1 fokuserer på styrkene ved å formidle i avisen:

«Jeg føler nok kanskje leserinnlegg er litt mer... Det er fler som leser det på en måte. Hvis jeg først skal nå ut til alle og en hver så føler jeg det er mer en arena enn 700 Facebook venner på en måte. Facebook blir mer for å enten som sagt å nå journalister hvis det er et mål eller liksom og prøve å få i gang en debatt på en måte. Hvis jeg derimot skal prøve å nå ut med meninger så er det nok mer... ville jeg nok heller brukt leserinnlegg.»

Respondent 2 gir uttrykk for at utspill skaper ganske lite oppmerksomhet på Facebook og at de som «liker» ofte består av «venner» med nære relasjoner:

«Veldig vanskelig å svare på [latter]. Nei jeg vet ikke, og det er jo det som er litt vanskelig. Hvis jeg legger ut en politisk sak så får jeg kanskje... hvis det er en bra politisk sak så får jeg kanskje 15-20 likes på den.»

Respondent 3 mener innlegg i avisen sjeldent skaper debatt:

«[...]Når jeg skriver noe i avisen så skaper det sjelden debatt i avisen, men det kan ofte skape debatt på Facebook, for jeg legger det jo ut der. I den grad noe av det jeg skriver i avisen blir debattert så er det på Facebooken min. [...]Det er der det debatteres og det tror gjelder mange. Jeg er ikke i stand til å måle effekten, men du når fler og fler også på Facebook. Jeg tør ikke å si hvor mange det når ut til.»

Og:

«Det er klart, fordelene med en kronikk eller et innlegg i avisen er jo at du har mer plass og kan utdype dine meninger. Ulempen er jo at ingen kan gi umiddelbare reaksjoner. Så jeg tenker at fordelene med Facebook er at du får de umiddelbare reaksjonene.»

Tidligere i intervjuet sammenligner Respondent 3 hvilke grupper hun opplever å få innspill fra, og formidler til:

«Jeg vil nok mene at mange av de som kommenterer eller kommer med innspill på saker også nok er noen av de mest samfunnsengasjerte. [...] men det er klart det er mye av de folka som kommenterer på Facebooken min, kommer med innspill der, er ofte i stor grad de samme folkene jeg kan møte ute på et folkemøte eller som kommer på besøk på gruppemøtene. Om ikke det er akkurat de samme folkene så er det samme type mennesker, med samme type engasjement og roller. Så det er det nok. Men så kan det også være inne i mellom andre som ikke ville uttrykt seg, og det er kanskje noe av det mest spennende å få til, at Facebook også kan ha den funksjonen. Mennesker som ikke... alle er på Facebook, men ikke alle sitter i styret på skolen, eller debatterer i avisen, eller går på folkemøter. Så hvis en kan også ta de som ikke er på andre arenaer til å bruke Facebook på den måten så er det veldig bra og det kan skje inne i mellom. Men litt for lite. Jeg skulle gjerne ønske det var mer.»

På oppfølgings spørsmål om hun opplever at det er en terskel for å delta svarer Respondent 3:

«Jeg tror det er en terskel for å uttale seg om politiske saker. Det tror jeg. Og forhåpentligvis så bidrar Facebook til å senke den terskelen selv om han nok også er litt tilstede der. Jeg tror det er enklere og si hva du mener om en sak på Facebook, enn det er å møte opp på et møte og ta en mikrofon. Og enn å skrive et leserinnlegg eller hva det måtte være. Jeg håper at Facebooken min og kan være en arena fordi de som ikke protesterer utenfor bystyresalen og skriver leserinnlegg.»

Respondent 3 er altså av den oppfatning at det er unntaket snarere enn regelen at representanter for grupper som ellers er lite tilstede i de tradisjonelle kanalene deltar i debattene.

Respondent 4 mener det er positive trekk ved Facebook som ikke finnes ved publisering i avisen:

«Jeg tror at Facebook betyr mye i den sammenhengen. Fordi at det ser jeg jo liksom på når jeg legger ut noe så kan du bli overasket over hvem som kommer med en tilbakemelding. Og at det er tydeligvis mange som følger med som ikke du hadde forventet.»

Og trekker videre frem at avisen ikke muliggjør den type tilbakemelding som Facebook åpner opp for:

«[...] du får i hvert fall greie på at folk har registrert det. Det som står i avisen, du har jo ikke peiling på hvem som leser det, men ofte vil du via likes eller et eller annet... skjønner at du... folk leser det som du skriver, legger ut.»

Vil politikerne fortsette med å delta på Facebook?

Er fortsatt deltakelse aktuell?

Respondent 4 ser forbedringspotensial og ønsker fortsatt å delta på Facebook:

«Ja. Det kommer jeg til å gjøre. Og jeg håper jo at jeg etter hvert kan bli litt flinkere til mange av disse forskjellige tingene. Jeg er på et sånn nødvendighetsnivå: sånn at en får gjort det en skal [...]»

Respondent 5 vil fortsatt være på Facebook:

«Ja. Det gjør jeg.»

Respondent 1 vil fortsette som før:

«Ja. Sånn som jeg gjør nå omtrent.»

Og avslutter intervjuet med å legge til følgende om Facebook:

«Generelt mest personlig arena for meg. Jeg har lurt mange ganger på om jeg... vurdert mange ganger om jeg skal bruke det mer politisk og sånn. Og kanskje noen ganger til og med har begynt på det, men så har det falt tilbake igjen. Nei jeg føler det er mer personlig som jeg sa. Jeg føler det er en mer arena for å dyrke bekjenskaper og beholde vennskaper og ikke så mye: si hvor mye jeg mener om EU-direktiver.»

Respondent 2 gir uttrykk for fortsatt deltakelse men tror ting vil forandre seg:

«Ja, jeg venter jo litt på at det skal gå av moten da. Men for å si det sånn, jeg kommer ikke til å stå i bresjen for det. Dessverre... når jeg tenker meg om, hvor mye tid som jeg bruker på det, kjenner jeg jo at det kanskje burde roe litt ned men, ja jeg vil nok det. Så er det klart, i framtida får vi sikkert helt andre sosiale kanaler, men foreløpig er det det beste.»

Respondent 3 mener det er avhengig av nytteverdien:

«Ja. Det vil jeg definitivt. Men jeg må hele tida være obs på nytten, hvor nyttig det er, balansert mot hvor mye tid det tar. Så det er et verktøy og en arena som kan være fryktelig tidkrevende. Så du må finne den rette balansen.»

4.7. Oppsummering

Presentasjon av empirien avdekker store forskjeller mellom de intervjuede politikerne seg i mellom og i en del tilfeller mellom hva politikeren uttaler og hva som gjenspeiles i

5. Diskusjon

5.1. Dialog

Privat eller offentlig?

Den reservasjonen som kommer til uttrykk kan tyde på at dialog og meningsbrytning skjer på premisset om at «alle» potensielt kan få tilgang til standpunkt de måtte komme med. Det kan legge bånd på politikeren i den forstand at de kan bli mer forsiktig med å uttale seg, svare på kommentarer, enn ved for eksempel hvis de møter noen ansikt til ansikt. En slik reservasjon er rasjonelt begrunnet med utallige eksempler i media på politikere som har «driti seg ut», og til dels basert på egne erfaringer.

Politikerne mener i hovedsak at de er offentlige også på facebook, selv om de gir uttrykk for at det også er en privat arena.

Personlig?

Det er fullt mulig å problematisere hvorvidt spørsmålet fanger mangfoldet i hva folk selv definerer som personlig men når jeg studerer Facebook-profilene til informantene bekreftes forskjellene i oppførsel. Noen legger ut bilder av venner og familie i festlige lag, mens andre er mer saksorienterte. Facebook-analysen gir ikke grunnlag for å si noe om hvilken betydning det å være personlig har for antall venner eller hvor mange kommentarer det å være personlig genererer i forhold til upersonlige innlegg. Det er like vel nærliggende å anta at det å «by på seg selv» gir gevinster for den enkelte politiker fordi det styrker troverdigheten til den enkelte.

Enveis eller toveiskommunikasjon?

Av de fem politikere intervjuet er det kun en som oppgir at det blir mest enveiskommunikasjon. Bildet kompliseres noe i det som fort kan være en uklar begrepsavklaring. I tilfellet med Respondent 5 svarer hun at det blir toveis eller

flerveis, noe som ikke samsvarer godt men antall kommentarer hun har gitt. Men som i svaret til Respondent 1 illustrerer under kan det like gjerne ligge en forståelse av begrepet av at det som generer effekt én gang er nok til å regne som toveiskommunikasjon, noe som for så vidt er forståelig.

«... føler at det er mest to-veis... eller... hvis du tenker på når jeg legger ut ting så føler jeg som regel jeg får feedback på det som at noen kommenterer det eller noen sier noe, eller begynner å diskutere det eller noe sånn. Det føler jeg.» Respondent 1

En annen mulig tolkning er og at det gis tilbakemeldinger via kanaler som ikke er åpne for innsyn, enten på Facebook eller i andre kanaler. Respondent 5 gir to slike eksempler i sitt intervju ved å fremheve at hun ofte heller gir tilbakemelding via «innboks» (forstått som at hun sender direkte melding) enn å la det ligge ute eller som i det andre eksemplet hvor hun referer til noen som har «liket» hennes innlegg som hun vil kontakte.

Med stor overvekt kan vi fastslå at politikerne mener at toveiskommunikasjon preger deltakelsen på Facebook. Facebook-analysen viser at de aller fleste statusoppdateringene genererer kommentarer og «likes», men det er stor forskjell politikerne i mellom når det gjelder å bidra utover opprinnelig statusoppdatering.

5.2. Endringsvilje

Forandret mening på politisk sak?

En slags forklaring på om politikerne har forandret mening kan finnes i det Respondent 1 støtter opp under med følgende sitat:

«Jeg tror vel ikke at jeg har radikalt forandra mening, ofte så er det sånn for meg at når jeg først legger ut noe på Facebook så mener jeg det ganske sterkt».

Der med andre ord ikke spontanitet som i dette tilfellet preger den deltakelse politikeren har på Facebook. Det er som regel godt gjennomtenkte ytringer som politikerne kan stå inne for.

Her tror jeg at de politikere som tar i bruk Facebook som et målrettet verktøy for innspill er drevet av helt andre motivasjoner enn politikere som ønsker å være tilgjengelig og synlige men ikke aktivt benytter Facebook som en deltakelseskanal i tradisjonell forstand. Noe Respondent 3 gir uttrykk for er at Facebook muliggjør effektiv kommunikasjon som kjapt skaper reaksjoner hun har brukt for. Denne umiddelbarheten passer muligens ikke de tradisjonelle handlingsmønstrene til noen av politikerne i utvalget som gir uttrykk for mer reservasjon.

Når det gjelder endrede meninger er dette vanskelig å måle generelt, og i hvert fall i en Facebook-analyse av det omfang denne analysen er på. Jeg tror også i etterpåklokskapens navn at målemetoden er for svak for å kunne si noe om endrede meninger.

Jeg tror absolutt det er mulig at igangsetting av kognitive prosesser hos politikerne etter meningsytringer på Facebook kan ende i endrede meninger, men det er vanskelig å se uttrykk på for dette på det sosiale mediet.

Det ville også vært vanskelig å vite kilden til en uttalt endret mening. De fleste av oss baserer beslutninger på bakgrunn av mange faktorer og erfaringer, ikke enkeltstående meningsytringer som gjør at vi snur 180 grader. Når like vel noen av politikerne sier at de kan gjøre justeringer eller i Respondent 3s tilfelle, benytte det bevisst der hvor det er usikkerhet åpner opp for muligheten til reell påvirkning gitt argumentenes kraft.

Ombudsmann?

Respondent 3 og Respondent 5 gir uttrykk for at aktivitet på Facebook har blitt referert til inn i de politiske prosessene. Det er ingen data i empirien som klargjør hvilke kriterier som politikerne legger til grunn for å kunne oppnå en

slik påvirkning. I Respondent 5s tilfelle kan svaret hennes antyde at mengde i form av antall medlemmer i en pressgruppe ble et utslagsgivende argument. I Respondent 3s tilfelle er det enda mer uklart.

En slik påvirkning går i kjernen på verdien av deltakelse for de som deltar i dialog med politikeren og vil sånn sett egne seg godt for videre studier. Empirien som helhet gir et inntrykk av at politikernes deltakelse i stor grad er ad hoc basert. Unntaket er Respondent 3 som skiller seg ut ved å være svært bevisst på sin deltakelse.

Facebook, en demokratisk arena?

Media har mye makt og det levnes liten tvil om at selv om det kan gå prestisje i «stå i stormen» i saker, finnes det utallige eksempler på at politikere har forandret mening etter utilbørlig mediepress¹⁰. Slikt kan og bør problematiseres da en slik mediedynamikk fort kan fjerne fokus fra sak over på person og andre omstendigheter. Dette trenger ikke å være negativt men det betyr at ikke nødvendigvis de mest saklige argumentene vinner frem.

Facebook kan være en arena for begge deler, protestdemokrati i form av grupper med bestemte formål er et eksempel på lignende dynamikk, men det er også i større grad enn tradisjonelle medier en arena hvor *muligheten* til dialog har gode vekstvilkår. Fraværet av behovet for å spisse budskapet for å komme på trykk kan gjøre den potensielt åpne samtalen beslektet med den høyt aktede samtalen på kaféhusene. Habermas refererer til som revolusjonerende møteplasser for borgere.

Respondent 3s svar illustrerer reell innflytelse på politiske prosesser med eksemplet om sak som ble utredet på bakgrunn av forslag som oppstår på Facebook. Svaret synliggjør på en god måte hvor effektiv Facebook som arena for meningsutveksling og opplysning *kan* være.

---

¹⁰ Se Maria Amelie saken som et eksempel trukket frem i kronikk, NRK Ytring: <http://www.nrk.no/ytring/skjebnejournalistikk-og-innvandring-1.8346582>

Med unntak av Respondent 1 mener interessant nok alle respondentene at Facebook må anses som en god arena. Som Respondent 2 selv hentyder kan hun se potensialet i Facebook som en god arena uten å selv leve opp til det som skal til for å møte denne definisjonen.

5.3. Lyttende

Rop! Eller rop om hjelp!

De aller fleste statusoppdateringene består ikke av spørsmål, men standpunkter. Selv om fler av respondentene gir uttrykk for at de er opptatt av å innhente meninger viser ikke analysen av Facebook dette. Det er rimelig å anta at spørsmål stilles når formålet er innhenting av meninger. En mulig tolkning er rett og slett at politikerne som gir uttrykk for fokus på innhenting har et uriktig bilde av egen deltakelse. En annen mulighet er at analysen omfatter en periode som gir et uriktig bilde av deltakelsen.

«Veggen» der det skjer?

I presentasjon av funn skrev jeg:

«Politikerne har ulik bruk på egen vegg og på aktivitet utenfor egen profil. Aktiviteten utenfor kan både være «skjult» i form av observasjon av andres aktivitet men også aktiv deltakelse i diskusjoner på andres vegg eller i grupper.»

Denne «eksterne» aktiviteten er ikke fanget opp på noen god måte i innholdsanalysen og det blir derfor vanskelig å styrke eller svekke validiteten i utsagnene. En slikt skjult aktivitet er uansett vanskelig å måle uavhengig av hva denne studiens facebook-analyse er begrenset av, og innebærer at vi må stole på hva politikerne sier om denne formen for aktivitet.

Det er like vel et interessant funn i seg selv at politikerne mener å benytte Facebook på en passiv måte som potensielt gir politikerne innspill.

Som Respondent 2 gir uttrykk for i sitt svar kan en frykt for polemisering, at debatten skal utarte seg til å bli en debatt mellom politiske fronter, medføre reservasjoner med tanke på å be om innspill. Svaret kan også tyde på, i Respondent 2s tilfelle, at det er andre politikere som deltar i diskusjoner. Enten så blir det parti mot parti eller lite respons.

I Respondent 2s tilfelle medfører det en svekkelse av «rommet» for deltakelse som en offentlig sfære hvor politikere og borgere møtes for meningsutveksling.

Som jeg har skrevet tidligere i oppgaven er det nok av skrekkeksempler på hvor dårlig det kan gå med uheldig ordlegging fra politikere i sosiale medier.

Respondent 1 gir uttrykk for hvordan en slik reservasjon kan legge bånd på deltakelsen ved at han etter selv og ha opplevd noe som kunne fått konsekvenser har endret atferd.

En slik reservasjon vil medføre en svekkelse av en offentlig sfære på Facebook fordi et slikt rom for fri meningsutveksling forutsetter nettopp frihet til å uttrykke seg mest mulig uten forbehold.

5.4. Tydelig

Har politikerne definerte mål med formidling eller innspill?

Hvorvidt politikerne i utvalget har definerte mål med formidling og innspill varierer. Spekteret varierer fra ikke å ha noen plan, i Respondent 5s tilfelle, til en klar bevissthet og ønske om mange innspill og at flest mulig skal «vite» noe, enten via media gjennom at journalist plukker opp sak, eller ved at flest «venner» gjøres oppmerksom på noe.

Respondent 5 gir uttrykk for manglende definerte mål som sådan, og svarer på spørsmålet ved å opplyse mer om hva hun anser som viktig med å være på Facebook:

«[...]Men mange av de er jo i Kristiansand, og som vet hvem jeg er, og som nå har en slags direkte tilgang på meg som jeg synes er bra. Jeg tar nok mer hensyn til de henvendelsene som kommer i innboksen min enn de som på en måte bare blir skrevet på veggen min. Men kanskje den tilgjengelighetsbiten er den viktigste, mer enn å få formidlet noe, å være tilgjengelig.»

Respondent 1 fortsetter tankerekken fra forrige punkt og mener at han er bevisst på hva han formidler og et ønske om journalister skal plukke opp en sak:

«Jeg har jo mål om at forhåpentligvis, hvis det noe jeg først vil formidle, så er det nok et mål at kanskje en av journalistene jeg har på Facebook skal snappe det opp. Men det er litt derfor og at jeg, det er derfor jeg legger det ut når jeg er sikker på at jeg vil legge det ut, for da, da vet jeg at det er noe jeg kan stå inne, noe som eventuelt kan havne på trykk[...].»

Respondent 4 er mer klar på at hun har en bevissthet rundt publisering:

«Jeg er veldig bevisst på hva jeg skriver, åssen jeg skriver det.»

Respondent 3 gir uttrykk for det samme:

«Ja definitivt. Spesielt i de sakene jeg bruker det i innspillsrunden så er det fordi jeg trenger innspill.»

På oppfølgingsspørsmål utdyper hun videre:

[...] Jeg legger ut de sakene hvor jeg har behov for innspill. Og hadde jeg ikke opplevd at det var noen nytte i det, hadde jeg ikke fått innspill, hadde jeg

sett at jeg la ut sak etter sak uten å få gode innspill, så kan det godt hende jeg hadde sluttet å gjort det. For det skal ha en nytteverdi, selv om det er mye informasjon tror jeg i mye av det jeg legger ut, som kan være nyttige for folk, så skal det ha en nytteverdi for meg: at jeg skal få mye innspill, derfor gjør jeg det. Men så har du den biten som handler om... mer en sånn ropert-funksjon, som handler om, litt sånn valgkamp, du ønsker å formidle det du mener og det du måtte ha fått til eller ikke. Så det har jo den siden og, som har et annet mål enn innspillsrunden. Og så er det klart, en tredje funksjon her, det ene er liksom dialog og innspillsbiten, det andre er roperten (ut (min tolkning)) til folk, og den tredje er... som jeg tror mange politikere bruker Facebook og twitter og for den saks skyld til, er jo kontakten med journalister. Journalistene er der, og jeg vil nok påstå, kanskje med unntak av ting som skjer i møter, så er, nå skal jeg ikke tallfeste noe men en veldig stor andel av de medieoppslagene jeg får, kommer av at en journalist ringer meg og sier: du, jeg leste på twitter at... jeg leste på Facebook at... Så det er klart, det har den funksjonen og. Det var nettopp en sånn sak denne uka hvor jeg tok opp spørsmål om kvelds åpne barnehager i oppvekststyre, som var en sak jeg hadde brukt Facebook til å få innspill på, fikk masse innspill. Den resulterte i at journalist fra fevennen[Fædrelandsvennen] ringte og sa: du jeg så på Facebook at... Ikke sant. For den hadde jo en dobbel funksjon sant. Jeg hadde ikke noe mål om å komme i avisen, for da hadde jeg ringt journalisten.»

Ovenstående sitat er gjengitt nesten i sin helhet fordi det illustrer på en veldig god måte bevisstheten til Respondent 3 rundt deltakelsen på Facebook.

Generell eller detaljert?

Under presentasjon av funn skrev jeg i delkapittelet (T)ydelig:

«Generell eller detaljert?»

En oppdatering som er detaljert eller generell i formen kan inkludere eller ekskludere mulige deltakere ved at den kan legge «lista» på et nivå som

utelukker deltakelse av visse grupper Detaljerte utspill kan også stimulere til diskusjon ved at rammene for hva skal diskuteres er klare.»

En slik tolkning tar ikke innover seg andre mulige forklaringsvariabler. Det kan like gjerne gjenspeile et høyt presisjonsnivå og kanskje enda viktigere, et målrettet ønske om innspill fra spesifikke målgrupper. Det trenger selvfølgelig ikke å være et mål at «alle» skal gi innspill på deres erfaring med bruk av TT-tjenesten i kommunen. Slik kan det argumenteres godt for at det i mange tilfeller ikke bør være slik at alle skal bli inkludert da rent faktisk ikke alle vil ha en berettiget mening i mange sammenhenger. Noe som også gjenspeiles i Respondent 3 sin målrettede deltakelse som tar i bruk konkrete saker hun vil ha innspill på. Da er det naturlig at noen ekskluderes. Det betyr ikke at dialogen som kan oppstå ikke har verdi for «ekskluderte», den kan absolutt være av interesse. De aller fleste kommenterer heller ikke alt de ser.

5.5. Alle

Hvordan behandler politikerne venneforespørsler?

I Respondent 1s tilfelle tyder svarene på at Facebook er en arena for nettverksbygging og deling av standpunkter mellom andre politikere, myndighetspersoner, venner, familie og journalister. Ikke en arena for meningsutveksling med borgere. Dette står i skarp kontrast til Respondent 3s sitat:

«[...] Facebook er en offentlig arena for meg, en politikerarena, ikke min private lekeplass.»

Disse to politikerne representerer ytterpunktene i utvalget.

Gjennom spørsmålene om hvem som utgjør og hvem som vil bli venner med politikerne i utvalget finner vi liten støtte for «vanlige» borgere uten eksisterende relasjon til den enkelte utgjør noen større del av «venne»-

sammensetningen. Den består i hovedsak av enten noen med en eksisterende relasjon til den enkelte politiker eller også personer som enten på bakgrunn av særinteresser som journalister, eller mer generelt samfunnsengasjerte mennesker. Felles for disse gruppene vil være at dette er grupper som allerede i dag er flinke til å få sin stemme hørt.

Argumentasjonen over kan gi støtte til et syn på Facebook som en arena som forsterker den eksisterende demokratiske utfordringen med å få underrepresenterte grupper mer engasjert ved å gi «eliter» nok en kanal for påvirkning. Slik vil det demokratiske underskuddet kunne øke.

Det er viktig å påpeke at flere av politikerne godtar «alle» som venner og at det er mange fler som får muligheten til å delta i diskusjonen gjennom utvidede nettverk. Hvis noen som er venn med Respondent 3 kommenterer på en sak hun har lagt ut, vil det være mulig for dennes nettverk av venner og bli gjort oppmerksom på dette ved varsel i Facebook sitt brukergrensesnitt om at XX har kommentert Respondent 3s status. Slik får flere muligheten til å delta i diskusjonen og «rommet» for en opplyst offentlig samtale utvides.

I Facebook-analysen har jeg forsøkt å se om det er spesifikke målgrupper som blir adressert. Dette er en vanskelig øvelse da det er mange generelle grupper som for eksempel «velgere» som det kan argumenteres for er en spesifikk målgruppe. Jeg har valgt det jeg føler er en konservativ linje hvor for eksempel følgende statusoppdatering har blitt definert som ikke å adressere spesifikke grupper:

«Barneombudet vil gi fylkesmannen anledning til å bøtelegge skoler som ikke rydder opp i mobbing. Er det et godt virkemiddel?»

Statusen er hentet fra Respondent 3s Facebook og inngår som en del av materialet analysert. Er foreldre egentlig målgruppen her? Andre politikere?

Ved å velge en slik fremgangsmetode ble svært få innlegg klassifisert som rettet mot en spesifikk gruppe. Svarene gitt i intervjuene fremstår som til dels motstridene i forhold til Facebook-analysens klassifisering. I dette tilfellet lener jeg mot å tolke dette som et signal for at metoden anvendt for å klassifisere ikke er i overensstemmelse med politikernes forståelse av definerte målgrupper for innspill og formidling. Alternativet er at det ikke er som de sier, at de tror de adresserer definerte grupper mens de i virkeligheten er mye mer generelle enn det de gir uttrykk for.

5.6. Ressurser

Hvor mye tid bruker politikerne på Facebook?

Respondentenes intervjusvar gir ingen støtte til en kausal virkning mellom å konsumere Facebook ved å sjekke denne ofte, ha Facebook tilgjengelig, og det å produsere statusoppdateringer. Liten aktivitet på egen «vegg» trenger selvfølgelig ikke å bety at ikke politikeren bruker Facebook aktivt i andre fora på Facebook. Det er like vel nærliggende å anta at er uttrykk for en form for passivt medlemskap som ikke omsettes i noen styrking av en opplyst offentlig sfære. Respondent 3 vektlegger sterkt hvor viktig det er med tilstedeværelse og å sette av tid til Facebook når du benytter det som et verktøy for innspill. Dette illustrerer viktigheten ressurser betyr for de andre elementene diskutert.

Andre sosiale medier:

Det at den mest aktive respondenten, Respondent 3, også er den som gir uttrykk for mest aktivitet i andre sosiale medier er interessant. Respondent 3 gir gjennom sine svar uttrykk for en målrettet aktivitet knyttet til bruk av de ulike kanalene. Hun viser at hun behersker teknologi og er villig til å prøve disse for å synliggjøre seg selv og politikken.

Respondent 3 representerer en ny type politiker som er typisk for utviklingen i samfunnet for øvrig. En politiker 2.0 som deltar i de nye kanalene på en bevisst måte og evner å ta i bruk de ulike plattformenes styrker til sin fordel.

5.7. Oppsummering

Hva er best metode for å si noe om kvaliteten på Facebook som arena? Og hvordan koble dette til politikernes handlinger og egen vegg? Som jeg under presentasjon av data trakk frem kan en indikator være å se på hvor ofte politikeren kommenterer.

Politikerne i utvalget har stor variasjon i antall «venner», fra 468 (Respondent 4) til 2614 personer (Respondent 5), som kan gi misvisende representasjon av deltakelsen. Det er kanskje naturlig med et veldig stort antall venner at kommentering ikke skjer fra en like stor prosentandel av vennemassene grunnet svakere relasjoner totalt. Like vel vil det være naturlig å anta at fler gjennomsnittlig kommenterer. Noe som også logisk sett bør føre til flere kommentarer fra politikeren.

Vi vet lite om hva som legges i å «like» noe, men jeg observerer at den som har desidert lavest forhold mellom «like» og kommentarer er Respondent 3 (136 «likes» og 118 kommentarer»). Dette kan tolkes i ulike retninger men en antakelse kan være at en større andel av Respondent 3s «venner» har motstridene eller komplementære erfaringer som skal ytres. En beslektet antakelse vil da være at de som opplever mange «likes» i forhold til kommentarer har en «vennemasse» bestående mer av likesinnede.

Dette er spekulativt men finner noe støtte i utsagn fra Respondent 5 og Respondent 2 som mener at det er overvekt av AP/AUF-folk i vennemassen. Disse er også de med størst forhold mellom «likes» og kommentarer i andre enden av skalaen (Respondent 5: 1144 «likes» og 231 kommentarer og Respondent 2: 255 «likes» og 81 kommentarer). Med en slik forståelse kan «like»

ligne litt på heiarop hvis mål er å styrke troverdigheten i utsagnet og vise samhold.

Facebook-analysen av Respondent 3 viser et at hun ofte kommenterer på innspill og at dette ser ut til å generere flere innspill, slik kan dette fremstå som en alternativ forklaring til hypotesen om at utvekslingsforholdet mellom «likes» og kommentarer nødvendigvis sier noe om tilhørernes sammensetning, men heller er avhengig av oppfølgingsaktivitet hos politikere og tilhørere.

Basert på egen opplevelse er det mye mer fristende å «gå inn» i en debatt som lever. Der hvor argumentasjonsrekker fullføres og det er flere som følger opp sine standpunkt. Det er først da det engasjerer. Som Respondent 3 påpeker, og som empirien støtter opp under, er tilstedeværelse i form av aktivitet som genererer oppfølging avgjørende. Det skaper et rom for dialog som etablerer statusoppdateringens påfølgende diskusjon som en arena for deltakelse.

Alle politikerne gir på et eller annet tidspunkt i løpet av intervjuene uttrykk for deres oppfatning av journalisters tilstedeværelse. Flere går så langt at de gir uttrykk for reserverasjoner men og muligheter for at journalister tar tak i det de skriver på Facebook.

Det er ikke fjernt å tenke at det kan bety at tvilende spørsmål fra politikeren stoppes egenhendig fordi man frykter typen oppslag «Respondent 5 snur? Stiller spørsmål ved hele SFO-ordningen.» Er det best å opptre konservativt?

Politisk deltakelse har som tidligere beskrevet svekket seg i den tradisjonelle forståelse av slik deltakelse. Tradisjonelle kanaler som partimedlemskap og involvering i folkebevegelser, har i stor grad blitt erstattet av individuell politisk deltakelse med enten et individuelt eller kollektivt politisk siktemål (Togeby, et al, 2006:56). Eksempler på slik individuelle handlinger med kollektivt mål kan

være underskriftskampanjer og leserbrev. Individuelle handlinger med individuelt siktemål kan være kontakt med politiker (Togeby, et al, 2006:56).

Med sosiale medier som Facebook gråes disse skillene ut. Er en diskusjon på en politikers «vegg» på Facebook å betegne som et leserbrev hvor formålet er å gjøre mange oppmerksom på noe, eller er det en individuell handling med individuelt siktemål? Mange faktorer kan tenkes å påvirke hvordan en slik diskusjon ville blitt klassifisert utefra en slik oppdeling.

Hvilken offentlig interesse har denne diskusjonen (kakeoppskrift vs. skjenketider)?

Hvor mange «likes» og støttende kommentarer får et standpunkt?

Hvor mange leser får med seg diskusjonen?

Det som diskusjonen rundt empirien viser er at det er mange ulike former for deltakelse representert blant de fem politikerne i utvalget. Gjennom studien har målet vært kunne belyse problemstillingen:

«Hvordan deltar lokalpolitikere på Facebook?»

Det er altså ikke kun politisk deltakelse og en forståelse av den jeg er vært ute etter å forstå.

Hvis jeg hadde ønsket en bedre temperaturmåler på politikerens politiske deltakelse ville et bedre utvalgskriterium for statusoppdateringene i Facebook-analysen vært å se på kun politisk ladede statusoppdateringer. Slik kunne jeg bedre vært i stand til å si noe om politisk deltakelse, men problemstillingen i oppgaven er bredere enn som så. Den søker nettopp å etablere en grunnleggende forståelse for hvordan politikerne deltar. Med et slikt utgangspunkt er det også interessant hvis politikerne ikke opptrer politisk men privat.

Dette er spørsmål oppgaven ikke befatter seg med, men det illustrerer på en god måte hvordan «nye medier» som Facebook utfordrer etablerte kriterier for å vurdere demokratisk deltakelse.

Dypest sett følger det av mitt resonnement at utøvelse av politikk i et demokrati er avhengig av en meningsutveksling som legitimerer politikken så vel som politikere ved å delta i samfunnsdebatten. Et demokrati og offentlig sektor er i motsetning til det mange har av inntrykk av i en konkurransesituasjon. Som et naturlig resultat av globalisering og økt tilgang til informasjon om andre lands løsninger på ulike samfunnsområder vil jeg våge å påstå at vi krever mer av politikken og av våre politikere enn noen gang.

Samtidig har politikere i stadig større grad har fått ansvar for flere saksområder i takt med et bredere og bedre tjenestetilbud uten at tid til oppgavene eller belønning for samfunnstjenesten har hengt med i utviklingen. Er rommet for å delta i samfunnsdebatten minsket. Studien kan ikke basert på funnene konkludere med det, men de politikerne som her har blitt spurt har et samfunnsengasjement som gjør det naturlig å delta i debatten.

E-demokrati

Facebook har den ene «ingrediensen» som mange målrettet ovenfra-ned initierte e-demokratiprojekter mangler, aktive innbyggere og politikere på samme plattform. I kraft av dette har Facebook som plattform alle forutsetninger for å kunne bidra til fordeler som ofte ønskes oppnådd i e-demokratiprojekter:

- *Øke innbyggerens mulighet for kontroll og innsikt*
- *Økt innbyggerdeltakelse i beslutningstakingsprosesser*
- *Ønske om direkte dialog med innbyggere og politikere*
- *Bidra til opplæring og kompetanseheving om hvordan det politiske system fungerer (Sæbø, 2006:3)*

Sosiale medier og en ny medievirkelighet.

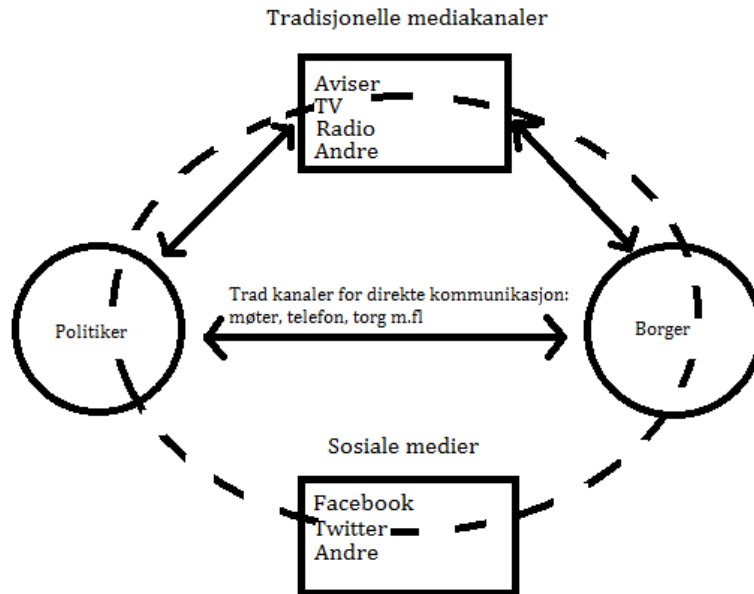
Tidligere i oppgaven har jeg presentert Habermas sitt syn på betydningen av internett i den offentlige sfære.

Denne noe pessimistiske mistro til debattarenaer på internett tar ikke innover seg at «nye medier» i stadig større grad fungerer som leverandør av nyheter som ender opp på dagsorden. Respondent 3 ga som eksempel på en funksjon Facebook har følgende kommentar:

«Det var nettopp en sånn sak denne uka hvor jeg tok opp spørsmål om kvelds åpne barnehager i oppvekststyre, som var en sak jeg hadde brukt Facebook til å få innspill på, fikk masse innspill. Den resulterte i at journalist fra fevennen ringte og sa: du jeg så på Facebook at... Ikke sant. For den hadde jo en dobbel funksjon sant. Jeg hadde ikke noe mål om å komme i avisen, for da hadde jeg ringt journalisten.»

Denne sirkeldynamikken illustrert med ovenstående sitat fra Respondent 3 viser hvordan internett og sosiale medier spesifikt har en flerveisfunksjon som *kan* bidra til å sette dagsorden og dermed bidra til å være en utvidelse av den felles arena hvor meningsdannelse kan skje.

På bakgrunn av dette presenterer jeg følgende modell som illustrerer sosiale mediers plassering i en slik offentlig sfære:

Figur 5.

Politikere og borgere har flere muligheter til å formidle og innhente meninger som illustrert i modellen. Tradisjonelle kanaler for direkte kommunikasjon er kjennetegnet ved å være en direkte relasjon uten noen ytre påvirkning av innhold. Eksempler på slik kommunikasjon kan være telefonkontakt, brev eller en-til-en møter og er vist i modellen med vannrett pil i begge retninger i midten av figuren.

Politikere og borgere har ellers hatt mulighet til å kommunisere mediert gjennom tradisjonelle medier som aviser, tv og radio. I disse kanalene har mediene redaksjonell kontroll over innhold og utvalgelse. Dette er vist i modellen med boks øverst i figuren og pilene indikerer relasjonen mellom politikere og borgere. De tradisjonelle mediekanalene har gjennom sin rolle hatt en dagsorden funksjon hvor media selv har mye makt.

Sosiale medier i denne modellen står i et gjensidig forhold til de tradisjonelle mediene mediert gjennom borgere og politikere. Saker og standpunkter med opprinnelse i sosiale medier eller tradisjonelle mediekanaler kan i denne modellen gå begge veier. Dette er vist i modellen med stiptet linje.

Avisen tar i eksemplet til Respondent 3 tak i en sak på bakgrunn av noe som hadde opprinnelse på Facebook. Likeledes diskuteres, som funnene viser, også lenkede saker i de sosiale mediene.

Slik diskuteres og settes dagsorden med opprinnelse i de ulike kanalene.

Jeg vil på bakgrunn av teori og empirien hevde at sosiale medier brukes av noen politikere i dag på en slik måte at den rettferdiggjør en egen plassering i en slik modell fordi den innehar karakteristikk som gjør den vesentlig forskjellig fra de andre kanalene.

Ikke bare fasiliteter sosiale medier til dels eksisterende dagsorden ved å aggregere de viktigste nyhetene med deling av saker fra de tradisjonelle mediene, men den bidrar også til å sette dagsorden ved at tradisjonelle medier forholder seg til sosiale medier som en kilde for nyhetsstoff.

Slik møtes noe av kritikken til Habermas om en fragmentering av den offentlige sfære med internett.

Det er summen av de egenskaper mange sosiale medier har til felles som gjør det til et så potensielt eksplosivt og effektivt politisk verktøy. I de dager hvor jeg nå har skrevet oppgaven har det versert en stor mediasak om en politiker som har gått av grunnet et gammelt forhold til en da veldig mye yngre partikollega. Politikeren valgte å bruke sin Facebook-profil som en arena for varsling og for å fremlegge sitt synspunkt. Dermed klarte politikeren, som andre har påpekt, å sette agendaen for medias dekning de neste timene. Saken fortsatte i flere dager med høyt medietrykk og flere av oppfølgingssakene hadde sin opprinnelse i uttalelser i sosiale medier. Slik satt «sosiale medier» dagsorden i de tradisjonelle mediakanalene samtidig som medias saker ble gjenstand for diskusjon og samtale i de sosiale mediene.

Hvis debattarenaer på internett utelukkende betraktes som ekkokamre, fragmenterte og retningsløse velger man å se bort fra viktige dimensjoner ved fenomenet. Internett er allestedsværende og sosiale medier har kommet for å bli. Hvilke av de «sosiale media»-plattformene som eksisterer, som også vil det om fem år skal jeg ikke uttale meg om. Men politikere bør ha og må innse sin interesse av deltakelse på de samme arenaer som borgere i alminnelighet deltar

Følgende kommentar summerer godt opp det inntrykk mange som er aktive deltakere av Facebook sitter igjen med:

«De siste ukene har min Facebookfeed vært dominert av usedvanlig interessante, og voldsomme, diskusjoner mellom akademikere, kommentatorer og journalister. Flere av disse samtalene er blitt nyhetssaker i riksmidlene, uten at gamle medier er i stand til å formidle vitaliteten, humoren, innsikten og de raske vendingene. (Pressefolk og akademikere som diskuterer samfunnsspørsmål burde forresten ha åpne profiler så flere kan følge dem.)

Sosiale medier er blitt en fantastisk utvidelse av det demokratiske rommet, og samfunnsdebatten morsommere enn noen gang.

Men i det stille, og kanskje like viktig, tar bestemødrene med seg kjærligheten inn i det digitale rommet. Og som de gode kildesorteringene bestemødrene er, finner de uten problemer frem til det beste i «kloakken» som en fremstående akademiker har kalt internett.»

Mina Hauge Nærland, Kommentar på Aftenposten Nett, 01.12.2012

Facebook kan medføre en utvidelse av det demokratiske rommet. Studien viser konkrete eksempler på hvordan innspill medfører innvirkning på politisk beslutningstaking. Selv om deltakelsen varierer viser studien at Facebook kan være en arena som kan gi politikere gevinster ved å ta i bruk de muligheter plattformen åpner opp for. La oss håpe politikere deltar i debatten også i framtiden.

Til slutt vil jeg la Arne Næss runde av diskusjonen på optimistisk tone:

«Det er ikke snakk om at den ene eller den andre sak er den viktigste. Vi har alle hver vår kunnskap om ting som må endres og fornyes. Jeg ønsker dere alle hjertelig velkommen til å gjøre noe til fordel for det 21. århundret!» (Næss og Tschudi, 2007:163)

5.8 Svakheter og videre forskning

Antall statusoppdateringer jeg så på ved innholdsanalysen av Facebook-innhold hos den enkelte informant var få. Det gjør sammenligningsgrunnlaget dårligere enn hva det kunne ha vært. Med mer tid tilgjengelig ville det vært spennende og konsentrert seg om en mer omfattende analyse av selve innholdet. Slik analysen ble gjennomført blir den sårbar for variasjoner i oppførsel på bakgrunn av omstendigheter som ikke gir et riktig bilde av «normal» atferd for informanten.

Som jeg har pekt på i oppgaven er elitene godt representert hos politikerne i utvalget. En nærmere analyse av hvilke konsekvenser dette har er et område som fortjener oppmerksomhet.

Hva som forklarer forskjellene i deltakelse er et annet åpenbart område for videre forskning. Hvilke gevinster er det de mindre aktive ikke ser.

6. Konklusjon

Å være på Facebook er ikke det samme som å delta på Facebook. Studien viser at mange former for aktiv og passiv deltakelse er representert hos politikerne i utvalget.

Hvorfor deltar lokalpolitikeren på Facebook?

Studien avdekker store variasjoner i de utvalgte lokalpolitikeres motiver og handlinger på Facebook.

Respondent 1 benytter Facebook som en privat arena og gir uttrykk for flere ganger å ha forsøkt å benytte det sosiale mediet på andre måter uten å ha lykkes.

Respondent 5 bruker Facebook i stor grad som en meldingsinnboks og som et sted hvor hun kan følge med på hva andre foretar seg.

I likhet med sosiale mediers evige beta tilstand kan mange politikere sies å være i en prøvofase hvor usikkerhet rundt muligheter og konsekvenser fortsatt er uavklart.

Dette er tilfellet for respondent 4 som nylig har begynt å se Facebook på en annen måte.

På den andre siden finner du eksempler som Respondent 3. Denne respondenten benytter bevisst Facebook som en plattform hvor innspill hentes og meninger utfordres. En slik «politiker 2.0» er komfortabel med teknologiens muligheter og utnytter de til fulle.

Hvem snakker lokalpolitikeren til/med?

Et av funnene i studien er at selv om politikerne gir uttrykk for at alles mening teller likt, består vennekretsen utover nære relasjoner av andre samfunnsengasjerte. Enkeltstående støtter ikke dette Habermas sin idé om en offentlig sfære.

Det som ikke blir belyst i studien er i hvilken grad Facebooks semi-offentlige sfære består av nettverks nettverk. Hvis mange får med seg debattene gjennom venners venner og oppnår høyere kunnskapsnivå, styrker det saken til de som hevder at Facebook er en demokratiserende arena for dialog.

Denne studien viser at det er grunnlag for å si at sosiale medier bør sees på som en utvidelse av en offentlig sfære hvor dagsordenfunksjon og påvirkning av og fra tradisjonelle medier går begge veier.

Referanser:

Aalen, I. (2011). Fra Poke til Like: Facebook-forskning fra 2007 til 2011. (Student paper). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Baldersheim, Harald; Rose, Lawrence; Øgård, Morten, (2009): HVOR GODT ER LOKALDEMOKRATIET? Dokumentasjonsrapport fra et prøveprosjekt», http://www.ks.no/PageFiles/5958/084012_Rapport_%20lokaldemokratiindikator.pdf

Baldersheim, Harald, (2009), HVOR GODT ER LOKALDEMOKRATIET? Metoder for kartlegging av innbyggernes og folkevalgtes erfaringer og oppfatninger, Veiviserrapport fra et pilotprosjekt http://www.ks.no/PageFiles/5958/084012_LOKDIK_veiviserrapport.pdf

Bertot, J. C., Jaeger, P. T., & Hansen, D. (2011). The impact of polices on government social media usage: Issues, challenges, and recommendations. Government Information Quarterly.

Dahlgren, Peter. (2005): The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation, Political Communication, 22:2, 147-162

Day, C. L. (1999). Grassroots involvement in interest group decision making. American Politics Research, 27(2), 216-235.

Facebook-statistikk, <http://www.socialbakers.com/Facebook-statistics/norway> 01.10.12

Fraser, Nancy, (1990), Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy. Social Text, No. 25/26 (1990), pp. 56-80, : Duke University Press

Gentikow, Barbara: Habermas, medienes rolle for den offentlige meningsdannelsen, og en fotnote om Internettet i fire versjoner, Norsk medietidsskrift 01/2009

Habermas, Jürgen, (1991), "The Structural Transformation of the Public Sphere", MIT press, Cambridge Massachusetts

Jensen, Jakob, (2003) "Virtual democratic dialogue? Bringing together citizens and politicians", Information Polity 8 (2003) 29–47, IOS Press

Kachwamba, Muhajir, (2012) ""The Adoption of ICT in the Government Sector and its Impact on Ex-ante Transaction Costs of Doing Business and FDI Inflows: Empirical Findings from Africa" Doctoral Dissertation (University of Agder, Faculty of Economics and Social Sciences, (to be defended)

Kushin, Matthew, AND Kitchener, Kelin, "Getting political on social network sites: Exploring online political discourse on Facebook" First Monday [Online], Volume 14 Number 11 (18 October 2009)

Liedman, Sven-Eric. (1994), «Fra Platon til kommunismens fall: politisk idéhistorie», Cappelen

LOV 1814-05-17 nr 00: Kongeriget Norges Grundlov, given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Mai 1814

Malnes, Raino, Midgaard, Knut, (2003), «Politisk tenkning», 2. utgave 2007, Universitetsforlaget, Oslo

McAfee, Andrew P. MIT Sloan Management Review, "Enterprise 2.0 The Dawn of Emergent Collaboration", 2006, Vol, 47 No 3

NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning.

NOU 2003:19 Makt og demokrati, Sluttrapport fra Makt- og demokratiutredningen

Nærland, Mina Hauge, Kommentar på Aftenposten Nett, 01.12.2012
<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/Med-bestemor-pa-Facebook-7059114.html>

Næss, Arne, Tcshudi, Henrik B.,(2007), Livsviktig, Arne Næss og dialogen, Flux forlag

Osimo, David,"Web 2.0 in Government: Why and How?" (2008), JRC Scientific and Technical Reports, EUR 23358 EN - 2008

Päivärinta, T., & Sæbø, Ø. (2006). Models of e-democracy.

Postholm, M. B. (2005). Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kausstudier. Universitetsforlaget. verifisert

Rose, J., & Sæbø, Ø. (2010). Designing deliberation systems. *The Information Society*, 26(3), 228-240.

Slaata, T. (2003). *Den norske medieorden*, Gyldendal akademisk

Store Norske Leksikon, «demokrati», snl.no/demokrati

Sæbø, Ø., & Paivarinta, T. (2005, January). Autopoietic cybergenres for e-democracy? Genre analysis of a web-based discussion board. In *System Sciences*,

2005. HICSS'05. Proceedings of the 38th Annual Hawaii International Conference on (pp. 98c-98c). IEEE.

Sæbø, Ø., & Päivärinta, T. (2006). Defining the "E" in E-Democracy: a genre lens on IT artefacts. In 29th Information Systems Research Seminar in Scandinavia, Helsingør, Denmark.

Sæbø, Ø., Rose, J., & Skiftenes Flak, L. (2008). The shape of eParticipation: Characterizing an emerging research area. *Government Information Quarterly*, 25(3), 400-428.

Sæbø, Ø. (2011). Understanding twitter TM use among parliament representatives: a genre analysis. *Electronic Participation*, 1-12.

Thagård, Tove, (2000), Forelesningsnotat, <http://giaever.com/sosiologi/KM.html>
[lest 07/11/2012](#)

Van Dijk, J. (2000). Models of democracy and concepts of communication. *Digital democracy: Issues of theory and practice*, 30-53.

Westling, M. (2007). Expanding the public sphere: The impact of Facebook on political communication. *The New Vernacular*.

Yin, Robert K. «Case Study Research, Design and Methods» (1994) Sage

Østerud, Ø. Engelstad, F., Selle, P. (2003). *Makten og demokratiet. En sluttbok fra makt- og demokratiutredningen*. Oslo: Gyldendal akademisk

Vedlegg 1, intervjuguide.

Lokalpolitikeres bruk av Facebook.

Intervjuguide

- Hvem er jeg og formål med studien.
- Takke for deltakelse.
- Gjøre oppmerksom på at ingen svar er gale, og at jeg er interessert i alle sider, også de som eventuelt intervjuobjekt ikke føler jeg har tatt opp.
- Bruk av lydopptak. Ok? Sjekke at denne tar opp

Innledning og fakta:

1. Parti?
2. Alder?
3. Hvor lenge har du sittet i bystyret?
4. Medlem av utvalg?
5. Utdanningsnivå?
6. Jobb ved siden av?

Dialog:

- Hvordan vil du definere deg selv på Facebook? Privat/offentlig?
- Er du personlig?
- Blir det oftest en-veis eller to-veis kommunikasjon?
- Svarer du på kommentarer?

Endringsvilje:

- Har du forandret mening på en politisk sak/område etter kommentar/melding/diskusjon på Facebook?
- Hender det at du har referert direkte til innspill fra Facebook i politiske prosesser?
- Hvorfor syns du Facebook egner seg godt/dårlig som arena for diskusjon?

Lyttende:

1. Bruker du Facebook mest til å formidle eller å innhente meninger?
2. Gjør du det aktivt ved å oppdatere status/spørre?
3. I hvilke faser av den politiske prosesser er du mest opptatt av å formidle/innhente i?

Tydelig:

1. Har du definerte mål med formidling eller innspill?
2. Har du flest generelle eller detaljerte utspill/spørsmål? (eksempel: «Glad vi ikke er med i EU!» eller: «EU-kommisjonens arbeid med ny

tobakkslovgivning som kan sørge for innskrenket tilgjengelighet på snus aktualiserer hvor viktig det er å stå i mot EU-medlemskap!»

3. Hender det at du opplyser om saksgang og hvordan den politiske prosessen foregår?

Alle:

1. Hvordan behandler du venneforespørsler?
2. Hvem vil bli venner?
3. Hvem føler du hovedtyngden av dine venner består av? (andre politikere, borgere, personlige venner?)
4. Hvilke av disse gruppene er du mest opptatt av å formidle mening til/få innspill fra?

Ressurser:

1. Hvor mye tid bruker du på Facebook?
2. Andre sosiale medier?
3. Er du aktive i tradisjonelle kanaler som personlige møte, e-post eller telefon i møte med borgere?
4. Hvordan effekt føler du Facebook har i forhold til leserinnlegg på å bli hørt/få innspill?
5. Vil du fortsette å bruke Facebook?

Vedlegg 7 Facebook-analyse

	Respondent 5	Antall venner		2614								
	DELTAR:	D	D	D	D	D/R	D	E	L	T	A	
Dato	Innlegg/standpunkt	Spørsmål/le	Privat/offen	Likes	Kommentar	Kommentert	"Like" andre	Uttrykk for e	Aksjon/Reak	Generell/de	Spesifikke målgruppe til/i	
24.aug		1 standpunkt	privat	5	2	Nei	Nei	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
21.aug		2 standpunkt	offentlig	85	5	Nei	Ja	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
17.aug		3 Lenking	Privat	61	20	Ja	Ja	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
09.jul		4 Lenking	Privat	51	8	Nei	Nei	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
25.jun		5 standpunkt	Privat	116	24	Nei	Ja	NEi	Reaksjon	Generell	Nei	
05.jun		6 standpunkt	offentlig	84	5	Nei	Nei	Nei	Reaksjon	detaljert	Ja	
02.jun		7 Lenking	Privat	93	16	Nei	Nei	Nei	Reaksjon	Generell	Nei	
06.jan		8 standpunkt	offentlig	51	6	Nei	Ja	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
07.12.2011		9 standpunkt	offentlig	95	7	Nei	Ja	Nei	Reaksjon	detaljert	Nei	
10.10.2011		10 standpunkt	offentlig	121	22	NEi	Ja	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
15.aug		11 Lenking	offentlig	44	1	Nei	Ja	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
24.07.2011		12 standpunkt	offentlig	115	24	Nei	Nei	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
23.07.2011		13 standpunkt	offentlig	151	44	Nei	Nei	Nei	Aksjon	detaljert	Ja	
08.jun		14 Lenking	offentlig	30	14	Ja	Ja	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
01.05.2011		15 Lenking	offentlig	23	2	Nei	Ja	Nei	Aksjon	detaljert	Nei	
28.10.2010		16 standpunkt	Privat	2	0	Nei	Nei	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
08.10.2010		17 standpunkt	Privat	4	3	Ja	Nei	Nei	Reaksjon	Generell	Nei	
28.09.2010		18 Spørsmål	offentlig	9	20	Ja	Ja	Nei	Aksjon	detaljert	Ja	
11.07.2010		19 standpunkt	offentlig	0	1	Nei	Ja	Nei	Aksjon	Generell	Nei	
24.06.2010		20 standpunkt	Privat	4	7	Nei	Nei	Nei	Aksjon	Genrell	Nei	
		1 av 20 spørs	8/20 privat	1144	231	4/19 komme	11 av 19 likes	0	15 av 20 aksj	10 av 20 deta	3 av 20 spesifikk	